Gracija Ivanović

Sveto pismo u životu redovnice

26370

Gracija Ivanović

Sveto pismo u životu redovnice

S dozvolom Crkvene vlasti

PREDGOVOR

U proslavi Hozanine godine na osobit način učestvovalo je žensko redovništvo naše domovine. Bl. Hozana je najveća naša redovnica. Prva koja je u čitavoj zemlji našoj postigla čast oltara. Bilo je lijepo vidjeti, kako u Hozaninoj godini svakog četvrtka dolaze redovnice iz raznih naših krajeva i svaki put druge Družbe, da posjete kotorsku crkvu Svete Marije, gdje počiva tijelo njihove velike sestre. A onda, da posjete i katedralu, u kojoj je s. Hozana slušajući propovjed o muci Kristovoj na Veliki Petak 1513. dobila redovničko zvanje. Tu se najbolje razmišlja o ljepoti zvanja i osjeća se najjači poticaj da se moli za svoje zvanje. Redovnice čitave naše domovine nalaze tu svetu kolijevku svog zvanja i svoj zajednički duhovni dom.

Tako se je javila misao, da se objavi ova knjiga. Nju treba smatrati uzdarjem Hozanine godine i kotorske biskupije našem ženskom redovništvu. Redovnice čitave naše domovine učinile su mnogo za proslavu Hozanine godine. Kotorska biskupija hoće da im se sa ovo nekoliko redaka oduži.

Ti retci sadrže misaonu građu za propovjedi i razmatranja, koja se drže u važnijim prigodama ženskog redovničkog života. Smatrali smo, da je potrebito. Na mnogim stranama javljala se želja, da se da nešto takve građe. Naše žensko redovništvo dobija sve veću ulogu u životu Crkve. Njihov rad je sve opsežniji i, što je naročito važno, vrlo je cijenjen. U njima Crkva ima najširu i najsimpatičniju podlogu za svoj koncilski dijalog sa modernim svi-

jetom. U takvoj zadaći treba našem ženskom redovništvu pružiti što izdašniju duhovnu pomoć. Eto, to je svrha, kojoj se namjenjuje ova knjiga.

Ona se zapravo i ne može zvati knjigom. Skroman svezak koji sadrži samo jedan dio te građe. Možda će s vremenom biti moguće objaviti čitavu. To će biti, ako se pokaže, da je ovakav način pisanja duhovno koristan za svrhu, kojoj se namjenjuje.

A svrha mu je, da se na samom izvoru Božje riječi nađe ono što Duh Sveti govori ženskim redovničkim Družbama. Primjena evanđeoskih savjeta na život ima svoju pripravu, i to pripravu u tančine, u samoj Božjoj riječi. Ovo nekoliko skromnih redaka želi da one koje imaju uzvišeno zvanje redovnice, dovede u neposredan odnos s Duhom Svetim, gdje će u razmatranju Njegove riječi naći svu uzvišenost svoga zvanja, a u molitvi i predanju Njemu osvjetljenje i snagu, da Njegov putokaz provedu kroz svoj redovnički život i apostolat, koji nikad nije bio toliko potrebit i toliko suvremen kao danas.

Sveto Pismo je izdašno zastupljeno u ovoj knjizi. Zapravo čitava građa uzeta je iz Svetog Pisma. Tim se je htjelo odazvati pozivu Koncila. Upoznati što dublje i svestranije Sveto Pismo. To važi za svakoga, pogotovo za one koji se pripremaju da se na naročiti način posvete Bogu. U primjeni sv. Pisma na razne prigode redovničkog života stalno se koristio kerigmatički pravac u suvremenoj teologiji. Dati Sveto Pismo, ali ne sa samom egzegezom, nego na podlozi teksta i egzegeze otkrivati ga što je moguće više u njegovom beskrajnom životnom dometu. S takvim su naporom pisani ovi retci. To možda sada neće biti toliko jasno. Ali bit će jasno, ako se jedamput bude moglo objaviti čitavu tu knjigu. Ostaje, dakako, otvoreno pitanje: Da li je namjera bar djelomično postigla tu svrhu?

Pored djelova u ovoj knjizi, koji su namijenjeni isključivo ženskom redovništvu, ima ih i i koji govore općenito o zvanju Bogu posvećenih osoba. Zato bi uz neke manje promjene mogli poslužiti i duhovnim voditeljima naših sjemeništa i muških novicijata.

Kotor, na zaključni dan Hozanine godine 1965.

P i s a c

Ponovljeni Betlehem

»U onom kraju imali su pastiri u polju noćnu stražu kod stada svojega. Tada stupi anđeo Gospodnji, k njima, i slava ih Gospodnja obasja... A pastiri su govorili jedan drugome: Poći ćemo tamo u Betlehem i vidjet ćemo, što se je dogodilo i što nam je Gospodin objavio. Otiđoše brzo tamo i nađoše Mariju i Josipa i Dijete što je ležalo u jaslama. Pošto su bili to vidjeli, pripovjediše što im je bilo kazano za ovo Dijete. Svi koji su to čuli, divili su se tome, što im pripovjediše pastiri«. (Lk. 8, 17.).

Fatima i Lurd su dva svetišta Koncila. Vrijeme je da se uoči i tačno odredi takvo njihovo značenje. Koncil se je sastao s jasno određenom nakanom: dati Krista modernom vremenu. Krist dolazi samo preko Marije. Gdje je Marija modernog vremena? Ona je u Lurdu i Fatimi. Da Lurd i Fatima po Božjoj odredbi treba da idu uporedo s Koncilom, vidi se iz toga, što oba ta Marijina svetišta pripadaju čitavom čovječanstvu. Obilježje universalnosti, koje je bitno za jedan Koncil, isijava iz ovih dvaju svetišta. Postoje i druga velika Marijina svetišta po svijetu i koja pohađaju hodočasnici iz raznih naroda, ali ni jedno nema takvo obilježje universalnosti kao Lurd i Fatima. Čovječanstvo osjeća, da se u Lurd i Fatimu ne ide kao što se ide u druga velika svetišta, koja doduše otvaraju vrata svim narodima, ali se ipak osjeća, da je to svetište jedne

zemlje i jednog naroda. U Lurdu i Fatimi nema takvog osjećaja. Ne postoje nikakve granice. To je sveopće. Tu je ono što je trebalo da dođe, kao osvjetljenje i putokaz sveopće riječi Crkve. Iza koncilskih dekreta treba poći u Lurd i Fatimu. Kao što su mudraci s Istoka, predstavnici ondašnjeg svijeta, saslušali u Jeruzalemu na zboru svećenika i književnika, da je jedan koji je Kralj i Vođ života (Mt. 2, 2-6), tako smo i mi na dva velika Koncila našeg vremena, Vatikanskom prvom i Vatikanskom drugom, saslušali tu istu riječ, siguran odgovor, koji nas vodi tom istom Kralju i Vođi, koji je uvjek jednak za sva vremena. Pa kao što su oni poslije toga pohrlili u Betlehem, gdje je Marija držala na svom krilu Isusa i dala im puno osvjetljenje putokaza, tako da su tu istom postali sveti i razumjeli ono što im se je pročitalo iz Božjih knjiga na zboru u Jeruzalemu, tako i mi, pošto smo pročitali Božju riječ iz koncilskih dekreta, treba da pohitamo u koncilski Betlehem, u Lurd i Fatimu, da pred Marijinim oltarom primimo potpuno osvjetljenje koncilskih putokaza i postanemo kršćani neprolazne i uvijek jednake Kristove svetosti. Eto, to su Lurd i Fatima u odnosu prema Koncilu. Osvjetljenje, koje je Marija držeći Krista na krilu dala predstavnicima svijeta na one Božje riječi, koje su čuli na zboru svećenika i književnika u Jeruzalemu. Pred našim očima ponavlja se Betlehem. Duboko potreseni ponavljamo riječi kralja Davida: »Ti si Gospodine uvjek isti«. (Ps. 101, 28). Što bi bilo od predstavnika ondašnjeg čovječanstva, da su ostali samo pri riječima, koje su čuli na onom saboru u Jeruzalemu? Njihov put ne bi bio nikako dovršen. Ne bi bili našli onaj svoj »drugi put« koji ih je preporođene vratio u njihovu zemlju, a koji su našli, kad ih je pred Marijom obasjalo betlehemsko svjetlo i kad su iz njenih ustiju čuli potpuno objašnjenje svog jeruzalemskog putokaza.

Pođimo i mi tim putem. Neka i nas zvijezda vodilja povede do Lurda i Fatime, koji su skupa ponovljeni Betlehem.

Lurd i Fatima su jedno. Ne samo po onom obilježju universalnosti, koje ih u svijesti vjernika izdvaja iz ostalih velikih Marijinih svetišta i čini ih zajedničkim i jedinstvenim, nego i po svom unutrašnjem značenju, koje ih nastavlja jedno na drugo. Rekli smo, da su i Lurd i Fatima svetišta Koncila. Koncil vatikanski, i prvi i drugi, u stvari je jedan Koncil. To je opće utvrđeno mišljenje, koje je općenito i izraženo. U toj svojoj cjelosti Koncil je pred universalnim čovječanstvom, koje sada prvi put kao takvo nastupa na poprište, gdje se stvara historija, objasnio pojam universalne Crkve u njenom čitavom sastavu i u njenoj čitavoj misiji. Vidimo sada, kako je potrebito bilo, da se Koncil održi u dvije faze ili, drugim riječima, u prvi i drugi vatikanski Koncil, između kojih je protekao dug razmak vremena. Trebalo je da se u svijesti vjernika dobro utvrdi dogma nepogrešivosti, koja je kompletirala dogmu primata Petrova nasljednika. Onda su istom mogli doći široki vidici drugog vatikanskog Koncila, koji su pružili ruke na zagrljaj, najprije čitavom kršćanstvu, a onda i čitavom čovječanstvu. Danas jasno vidimo, kako bi ova širina, koja i tako ponegdje izaziva vrtoglavicu, značila pravi lom u Crkvi, da nema onog i onako utvrđenog temelja. Moderno ponavljanje Betlehema pratilo je u stopu takav razvoj Koncila. Lurd je dao putokaz i osvjetljenje prvom vatikanskom Koncilu. Ja sam Bezgrešno začeće — rekla je presveta Djevica u Lurdu. Dogma, koju je prije toga proglasio Pijo IX, bila je betlehemskim osvjetljenjem i snagom prenesena u svijest vjernika. I ne samo to. Svi su shvatili, da je tim potvrđena Papina nepogriješivost. Kao što su mudraci na onom zboru svećenika i književnika u Jeruzalemu našli u Betlehemu podršku one riječi, koja se čula na zboru, tako je i Lurd dao podršku onoj riječi, koja se čula na prvom vatikanskom Koncilu. Lurd je Betlehem jednoga, Betlehem Prvosvećenika Crkve. Onda je došla Fatima, da pripravi duhove na drugi dio Koncila ili, drugim

riječima, na drugi vatikanski Koncil. U fatimskim ukazanjima presveta Djevica spominje narode, koji nijesu u krilu katoličke Crkve, prenosi nas u ekumensku širinu, za koju osjećamo, da za čitavu nju kuca njeno materinsko srce. Sad nije pred njom jedna kao u Lurdu. Sad su troje, troje fatimske djece, koja potsjećaju na tri skupine kršćanstva u današnjem svijetu; katolicizam, istočno odvojeno kršćanstvo i protenstantizam.

Ponavlja se dakle Betlehem. Bogat u svojoj svjetlosti, jednako bogat, kao i onda kad se prvi put javio svijetu. On je uvjek isti u vremenu koje se mijenja. I njegova svjetlost osvjetljuje svako vrijeme. Mi smo na početku jednog vremena. Prvi put u historiji počinje razdoblje svijeta. Onda je sasvim jasno, zašto se Betlehem morao javiti. U njegovu čudesnom svjetlu vidimo osvjetljenje pitanja i koja se tiču samih kršćana i odnosa kršćana sa svijetom. Samo pristupiti k tom svjetlu i uroniti u to svjetlo duboko i s čitavom dušom... Crkva hoće da razgovara sa svijetom. Ali zar može razgovarati na drugi način, mimo onoga koji joj je ukazao Krist? Razgovor sa svijetom, koji je postavio Crkvi kao zadatak drugi vatikanski Koncil, nije ništa novo u historiji spasenja. Taj isti zadatak Krist je postavio i osvjetlio odmah u samom svom rođenju. Mudraci s Istoka su predstavnici svijeta. Njihov dolazak u Jeruzalem znači prvi susret Crkve sa svijetom. Sabor svećenika i književnika u Jeruzalemu dao im je odgovor na pitanje: gdje je Kralj? (Mt. 2, 5-6). Kralj je Krist. To je bio odgovor Duha Svetoga preko jeruzalemskog sabora predstavnicima svijeta koji su došli s tim pitanjem. Isti je odgovor dao Duh Sveti i sadašnjem svijetu koji je s istim pitanjem stao pred drugi vatikanski Sabor. Ali nije riječ samo o pitanju i odgovoru, riječ je o preobrazbi svijeta i o duhovnoj obnovi čovjeka. Ta se preobrazba i ta obnova nije postigla samim odgovorom Sabora u Jeruzalemu. Trebalo se još dati na skromni put koji je vodio iz veličanstvenog Jeruzalema u maleni Betlehem. Tamo gdje je Bog doveo poniznu nazaretsku Djevicu, koja je bila

odabrana, da dade čitavog Krista svijetu. Tu, pred nogama Djevice, imala se životno ostvariti velika i sveta riječ jeruzalemskog Sabora, koja je glasila: Isus Krist. Tako se i dogodilo. Mudraci su došli pred Djevicu i razumjeli Krista, najavljenog na Saboru. Našli su preobraženje i obnovu. To je taj njihov drugi put. Tako su sveti oci protumačili riječi Evanđelja: »vratiše se drugim putem u zemlju svoju«. (Mt. 2, 12.).

Zašto se onda postavlja pitanje: Kako ćemo ostvariti zaključke Koncila i provesti razgovor sa svijetom? Odgovor na to pitanje dao je Duh Sveti u samom početku Evanđelja. Taj odgovor ponovio se čitav u naše vrijeme. Prvi vatikanski Sabor počeo je pripremati taj odgovor, koji je dovršio i konačno oblikovao drugi vatikanski Sabor. Istodobno je Bog doveo svoju Majku u dva velika moderna svesvejtska svetišta, u Lurd i Fatimu. Ta dva svetišta su u stvari jedno svetište, kao što je prvi i drugi vatikanski Koncil u stvari jedan Sabor. Dakle sve je tu. Ponovljena je u cjelosti velika stranica Evanđelja o susretu Crkve sa svijetom. Pred nama je i Jeruzalem Duha Svetoga i Marijin Betlehem. Ništa dakle ne preostaje, nego samo to, da se damo na put koji vodi iz Jeruzalema u Betlehem.

A zašto se ne damo na taj put? Čemu ovo bučno tapkanje na mjestu? Čemu ovo poslijekoncilsko komešanje i pronalaženje svakojakih drugih puteva, koji su fantazija pa kadikad čak i bogohulstvo? A put je tu. Sasvim jasno postavljen od Duha Svetoga već u samom početku Evanđelja. Što nam onda još treba?

Trebaju nam pastiri. Ne može se mijenjati redosljed Evanđelja. Poslije velikog Koncila, koji je prvi ponovio Jeruzalem i rekao svoju riječ svijetu, krenuli su mudraci da traže Betlehem, i ne mogu ga naći. Iako su mudri, ne znaju kuda da krenu.

I to je moralo da bude.

Zašto?

Zato, jer pred mudracima nijesu pošli pastiri.

Pastiri znače poniznost. Oni su oduvjek bili znak te kreposti. Pastiri treba da pođu prvi, a poslije njih mudraci. Najprije poniznost, pa onda mudrost. Pred ponovljenim Betlehemom ponovimo i onaj put koji vodi do njega.

Koncil je to i izričito naredio ovim riječima:

»Kao što je Krist izvršio djelo otkupljenja u siromaštvu i progonstvu, tako je i Crkva pozvana, da se dade na isti put, kako bi mogla unijeti u ljude plodove spasenja. Isus Krist, koji je Božanskog porijekla, ponizio je sebe primivši ulogu sluge. (Phil. 2, 6.). Za nas je postao siromahom On, koji je bio bogat. (II Kor. 8, 9.). Tako i Crkva, koja, iako ima potrebu ljudskih sredstava da ispuni svoju misiju, nije određena da traži zemaljsku slavu, nego da i svojim primjerom širi poniznost i odricanje. Krist je bio poslan od Oca, da donese blagu vijest ubogima i da izliječi umrtvljena srca (Lk. 4, 18), da traži i spasi izgubljeno (Lk. 19, 10.). Isto tako Crkva obuhvaća svojom ljubavlju sve one koje ljudska bijeda pritište i u siromasima i patnicima ona prepoznaje lik svog utemeljitelja, siromaha i patnika. Ona se zalaže da olakša njihovu bijedu i u njima ona služi samog Krista«. (Konsist. »Lumen genitum« 1, 88).

Crkva dakle glasom Duha Svetoga zove mudrace, da poslije Jeruzalema pođu u Betlehem po onom putu, koji su im prethodno otvorili pastiri.

Novi Betlehem u Lurdu i Fatimi naglasio je tu riječ i Evanđelja i Koncila. Početak i Lurda i Fatime je u pastirima. I Bernardica lurdska bila je pastirica i fatimska djeca bili su pastiri. Koncilski Betlehem zacrtao je dakle isti put, koji je evanđeoski Betlehem postavio između sebe i onog Sabora u Jeruzalemu, koji je prvi postavio dijalog sa svijetom.

A sad pođimo dalje po pravcu ovog razmatranja. I lurdsku pastiricu i onu fatimsku, koja je preživjela ostalo dvoje fatimske djece, Bog je pozvao u žensko redovništvo svoje Crkve. Stojimo u meditaciji pred tom okol-

nosti i počinjemo da naziremo veliku ulogu, koju treba da predvodi baš žensko redovništvo u suvremenom poslijekoncilskom traženju putova. Čitavo žensko redovništvo Crkve treba da na osobit način svijetli na tim putovima krepošću poniznosti. Gospodin je svoje novovjeke betlehemske pastire predao u krilo ženskog redovništva Crkve. Odatle proističe velika zadaća tog redovništva, koju će ono ispuniti sve dubljim poniranjem u poniznost.

Za žensko redovništvo naše domovine ima taj poziv suvremene harizmatike još jednu posebnu riječ. Prva redovnica naše zemlje, bl. Hozana, bila je također pastirica. Ona postaje danas opet suvremena, dapače suvremenijom, nego što je ikad bila prije. Koncil je pozvao čitavu Crkvu na razumijevanje i ostvarivanje ekumenizma. U takvom jednom apostolatu naša zemlja radi svog položaja i svog osebujnog sastava pučanstva ima sigurno predvodnu ulogu. Bl. Hozana je oličenje same ekumenske misli. Pod njenim imenom pođimo u takav apostolat. Došlo je vrijeme za to. A kako da pođemo? Gospodin nam je sam dao odgovor na to pitanje tim, što nam je za predvodnicu našeg puta u ekumenizam odredio opet jednu pastiricu. A i tim, što je i tu pastiricu poveo u žensko redovništvo svoje Crkve. Prvi i drugi vatikanski Koncil, Koncil Crkve i Čovjeka, Koncil koji je progovorio svijetu, završio je svoja zasjedanja. Sad treba da završi i svoj putokaz. Otvara se put u Betlehem. Žensko redovništvo ima sve veću ulogu u Crkvi. Radi djela milosrđa, kojima se ono na osobit način posvećuje, ima svestran i najuspješniji uticaj na ljude bez razlike na narodnost, vjeru i ostala podvajanja. Zato je Gospodin htio da u tome redovništvu ponovi za naše veliko vrijeme svoje neprolazne betlehemske pastire. Mi svi treba da to razumijemo. I da kroz koncilske vidike otvaramo suvremenom ženskom redovništvu Crkve pogled u njegovu naročitu zadaću ovog, poslijekoncilskog vremena i da doprinesemo sitnim, postepenim radom duhovnog odgajanja, kako bi se ono za tu zadaću što temeljitije pripravilo. Temelj je u poniznosti. Pastiri su otvorili put evanđeoskom Betlehemu. Nije tačno mišljenje, da je ta

okolnost bez unutarnjeg značenja, izvan opsega betlehemskog misterija i da ima i drugih putova koji vode u Betlehem. Sigurno da ih ima. Ali samo onda, ako svim tim putovima prethodi put, kojim su pošli betlehemski pastiri, preko kojih je Duh Sveti htio zorno predočiti krepost poniznosti. Taj put ostao je prvi za uvjek, osobito kad nastupaju velika zbivanja u Crkvi i čovječanstvu i kad je u samom takvom jednom momentu, u samoj duši čovječanstva, vapaj, da se Betlehem dade osjetiti i ponoviti.

„Mali plašt"

(Prigodom stupanja u redovnički postulat)

»Mati njegova načini mu mali plašt i donese mu ga« (I. Kralj. II, 19).

Danas je prvi korak u zvanje redovnice. Ulazite u postulat vaše Družbe. Odlučeno je da se to učini danas, na Marijin blagdan. Zašto? Zato, jer u Svetom Pismu, u prvoj knjizi o kraljevima, piše, da je mali plašt majka načinila svom djetetu i donijela mu ga.

Samuel se zove to dijete. On je bio određen od Duha Svetoga, da otvori knjigu Kraljeva. A otvorio je zaogrnut malim plaštem, što mu ga je donijela majka.

Danas se ovdje otvara knjiga Kraljeva. Svi koji se posvećuju Bogu kraljevi su, jer služiti Bogu znači kraljevati. Dakle ta kraljevska knjiga sv. Pisma, eto je, tu je sad među nama. I ona se zaista mora nazvati Prvom knjigom kraljeva, jer ono što danas činite, prvi je korak u redovničko zvanje. Samuel, Božje dijete, to ste vi. To treba da budete, kako bi se zaista ponovila kraljevska knjiga sv. Pisma u vašem životu. Sve vas zove da to budete. I vama je majka došla, kao i njemu, jer je danas Marijin dan, dan Majke koja vas uvodi u postulat, da bi se zaista ponovilo sv. Pismo među nama. I to što vam je donijela, mali je plašt, kao i onaj što ga je primio Samuel. Taj mali komad crnoga platna, što pada danas na vaša ramena, zaista je mali plašt, ali je svet i velik, kad ga Duh Sveti ističe nad svim plaštevima kraljeva ovog svijeta,

opisanih u toj knjizi, i njemu u stvari pripada naslov kraljevske knjige, a ne njima.

Zato ga primite s osjećajem duboke zahvalnosti. Nad tim malim plaštem, koji je Božje dijete, Samuel, primio od svoje majke, odjeknula je pjesma sreće, koja treba danas da odjekne u cijeloj ovoj kući i u cijeloj ovoj Družbi. »Obraduj se, srce moje, u Gospodu, odveć je velika sreća moja u Gospodu. Sad mogu usta svoja otvoriti i pred neprijateljima svojim, jer se smijem radovati radi pomoći tvoje« (I. Kralj. II, 1). Eto, takva je radost danas u vašem starješinstvu i čitavoj Družbi, radost, koju je naredio sam Duh Sveti. Družba se raduje u Gospodu i govori, da je odveć velika sreća njezina. Čujete li tu riječ Duha Svetoga? Sreća odveć velika... Družba vidi u vama svoju odveć veliku sreću i s pouzdanjem gleda u budućnost. Jer sad može otvoriti usta svoja pred neprijateljem svojim i smije se radovati radi pomoći, koju prima preko vas.

Dakle naša radost, radost današnja, radost cijele ove kuće i cijele Družbe potaknuta je i ukrijepljena samim svetim Pismom. I vaš mali plašt, koji vi primate danas, na blagdan Marijin, prenosi mali plašt Svetoga Pisma na vaša ramena. Pa nek se ostvari i sve drugo što traži Bog od vas. Sve je to sadržano u Svetom Pismu. Sve to ide neposredno s onim malim plaštem, koji vam je dala vaša draga Majka.

Hoće li se i to sve drugo ostvariti? To stoji do vas. Da li ima i jedna među vama, koja u ovom svetom času ne govori iz dna duše: Ostvarit će se? Ostvarit će se, pa makar morala i svoj život žrtvovati! O neka bude sve, potpuno i do kraja, što Duh Sveti traži od mene! Samo da znam, što je to, što On traži. Kažite nam, što Sveto Pismo dalje govori u vezi tog malenog plašta, koji danas primamo iz Majčinih ruku, kao onaj dječak Samuel, kojega nam Božja riječ postavlja kao uzor u času, kad ulazimo u postulat.

Što govori?... Evo, što govori i traži, da se to doslovno ispuni:

A mladi Samuel rastao je i bio u milosti kod Gospoda i kod ljudi (I. Kralj. II, 26).

Ta rečenica treba da od sada vodi vaš život.

Imajte je u svijesti neprekidno. S njom počinjete svaki vaš dan. A u večer ispitujte savjest: Počele smo kao Samuel, pa da li nastavljamo kao Samuel?

A sad vidim na vašim licima pitanje: Kako ćemo nastaviti kao Samuel? Ima li i o tomu koja riječ u Svetom Pismu?

Ima. Samo pažljivo poslušajte.

Ovako o tomu govori Sveto Pismo:

Samuel je spavao u svetištu Gospodnjem, gdje je bio kovčeg Božji. Tada viknu Gospod Samuela. On odgovori: evo me i otrča k Heliju (I. Kralj. III, 4-5).

Razmotrimo potanko ove riječi.

Ko je taj Heli? To je Samuelov starješina.

Dakle Samuel je mislio, da ga starješina zove i odgovorio je: evo me. I tako je hitro poslušao, da je otrčao k njemu. Sveto Pismo doslovno kaže: otrčao je k Heliju. I rekao mu je: evo me, ti si me zvao (I. Kralj. III, 5).

To je poslušnost. Kako nam je sv. Pismo opisuje jako, jezgrovito i zorno!

Bila je noć. Samuel je spavao. Ustati noću iza danjeg posla, osjetljiva je žrtva naročito u mladoj dobi, kad tijelo više osjeća potrebu spavanja, nego u starijim godinama. Samuel je bio probuđen noću. I ustao je. I kako je ustao? Otrčao je — kaže sv. Pismo. I rekao je svom starješini: Evo me, ti si me zvao. Kako jednostavna, a silna rečenica! Ona kao grom para dušu i osvjetljuje značenje poslušnosti.

Ali kušnja u poslušnosti nije tim prestala. Samuel je opet probuđen. Opet je ustao i opet ista riječ: Evo me, ti si me zvao.

I opet mu Heli kaže: Ja te nijesam zvao. Idi i spavaj. I po treći put budi Samuela onaj neki glas. Opet isto

slušanje i ista ona riječ: Evo me, ti si me zvao.

Sad je razumio Heli, da ga to zove Bog. I pouči dijete Samuela, da, ako opet čuje onaj glas, odgovori ovako: Govori, Gospode, sluga tvoj sluša (I. Kralj. III, 9).

I Gospod zaista opet upravi svoju riječ Samuelu. I Samuel postade dostojnim, da razgovara s Bogom.

Eto vam odgovora na ono vaše pitanje. On se sadrži u jednu jedinu riječ. Slušati. Slušati svoje starješinstvo revno i s ljubavlju, pa i onda, kad je vrlo teško, kao što je to bilo Samuelu, kad je morao svako malo da se ustaje sa spavanja. Dakle slušati i kad je vrlo teško. Pođimo tim putem i na nama će se ostvariti riječ Svetoga Pisma: A mladi Samuel rastao je i bio u milosti kod Gospoda i kod ljudi.

Nikad nemojmo pasti u napast da odvajamo starješinstvo od Boga. Vidite, da to nije moguće. Zašto je Bog htio, da Samuel misli kako ga zove Heli? Zašto je trebalo, da se triput budi i da svom starješini ponovi uvijek istu riječ: evo me, ti si me zvao? Zašto mu Bog nije odmah dao razumjeti, da ga zove On? Zato jer je htio da ga prokuša baš u toj poslušnosti prema njegovu starješinstvu. I kad je on uvijek pokazao istu pripravnost, unatoč poteškoćama, da sluša, istom onda postao je vrijedan velike milosti, da razgovara s Bogom.

To je dakle put. U poslušnosti starješinstvu naći ćemo sve. Ako budemo slušali, naučit ćemo se ne samo poslušnosti, nego i čistoći i siromaštvu i svim krepostima, jer ćemo u slušanju starješinstva primiti i njihovu pouku za sve što nam treba, u redovničkom životu. Treba dakle slušati. Onda će svaka od vas biti kao Samuel, koji »je rastao i bio u milosti i kod Boga i kod ljudi«. Onda će duša postati vrijednom, da se digne do Boga i da razgovara s Bogom. Do tog stanja došle su redovnice, koje Crkva slavi na oltarima kao svoje svetice i blaženice. One su postigle milost, da je Bog u njihovoj duši govorio. A tu milost postigle su počevši od onog »Malog plašta« pa sve naprijed po onom Samuelovu putu izdržavajući kušnju u slušanju.

Dakle s tim malim plaštem naprijed u veliku i svetu Knjigu Kraljeva! Danas se je ponovilo među nama Sveto Pismo u podjeljivanju malog plašta, pa neka se ponovi i u čitavom onom putu, koji je Samuela doveo da one divne slave, koju mu Sveto Pismo priznaje. »Sav Izrael od Dana do Bersabe upozna, da je Samuel doista bio prorok Gospodnji«. (I. Kralj. III, 20). Koliko se puta ta riječ čuje o redovnicama! Koliko udivljenja nad njihovim životom! Od Dana do Bersabe, od jednog kraja do drugog ide glas o dušama, koje se potpuno predaju Bogu u slušanju Njegove riječi. Radost i slava Crkve. A sve je počelo od onog tihog dana, kad je Majka došla i donijela mali plašt.

Bože, pred Tvojom blagosti podižem ruke nad ovom djecom. Neka razumiju Tvoju riječ. Vodi ih snagom Duha Svetoga u razumijevanju puta, koji se otvara danas pred njima i vodi ih u onu nenadoknadivu radost, koju Crkva ima, kad »čitav Izrael od Dana do Bersabe« govori o jednoj redovnici, da je doista »u službi Gospoda«.

Ofni i Finees

»Ali oni ne poslušaše riječi...« (I. Kralj. 2, 25).

Pođimo naprijed prvom knjigom Kraljeva, tom zaista kraljevskom knjigom zvanja. U Samuelu postavlja nam Duh Sveti uzor. Tu su sva uputstva, kako ćemo mladi naraštaj, koji čini prve korake u posvećivanju Bogu, učiniti naraštajem Kristova kraljevstva. Ali da bismo bolje razumjeli, koliko je svijetlo taj mladi Samuel, knjiga Kraljeva oivičila ga je sa dvije tamne sjene, sa dvojicom koji su isto tako naraštaj u službi Gospodnjoj, ali naraštaj nevaljao, naraštaj koji postupa sasvim obratno nego Samuel. Ta dvojica zovu se Ofni i Finees.

Rekli smo: Postupa sasvim obratno nego Samuel. Tako je. Duh Sveti je istakao kod Samuela njegovu poslušnost koja se prokušava u žrtvama. Vidjeli smo u prošloj propovjedi, kako se Samuel diže sa spavanja tri puta, diže se bez negodovanja, jer misli, da ga zove njegov starješina. Nasuprot toj poslušnosti za ova dva nevaljala naraštajca Ofni i Fineesa Sveto Pismo je napisalo doslovce ovako: Ali oni ne poslušaše riječi.

Znači, sve je u poslušnosti. Kamen temeljac svake priprave za redovničko zvanje. Poslušnost i onda smo Samuel. Neposlušnost i onda smo Ofni i Finees.

Sve redovničke kandidature svijeta kreću se u ovom presudnom pitanju: Kako prenijeti u mlade duše Samuela, a kako izbrisati Ofni i Fineesa, kao što ih je sa lica zemlje izbrisao Gospod?

Uđimo sad u te dvije sjene.

Ofni i Finees imali su svetog starješinu i roditelja, svećenika Helija. Govorio im je on ovako: »Zašto to radite, da čujem od svih ljudi ovdje sramote vaše? Nemojte, sinovi moji, nije dobro što čujem, i što narod Gospodnji širi o vama! Kad čovjek sagriješi čovjeku, onda odlučuje Bog kao sudac nad njim. Ali ako sagriješi čovjek proti Gospodu, tko može onda istupiti kao sudac za njega«?

»Ali oni ne poslušaše riječi«, nego mjesto da poslušaju, radili su ovo:

»Provodili su se sa ženama« (I. Kralj. 2, 22.).

Grijeh proti čistoći!

I otimali su za sebe ono što je pripadalo Gospodu. (I. Kralj. 2, 12-17).

Grijeh proti siromaštvu!

A sve je poteklo iz neposlušnosti, iz onoga, naime, što »oni ne poslušaše riječi«. (I. Kralj. 2, 25.).

Sjetimo se ovdje svjetlog primjera Samuelova. Kako je on slušao!

Ali pogledajmo dalje, što se je imalo dogoditi s tim dušama i što se je imalo dogoditi, a ovo je još strašnije, sa cijelom njihovom zajednicom:

»Jednoga dana dođe čovjek Božji k Heliju i reče mu: Ovako govori Gospod: Doći će vrijeme, kad ću tebe i kuću oca tvojega poniziti, tako da u tvojoj obitelji neće više biti čovjeka ugledna. Ako jednoga ili drugoga ne istrijebim iz službe, to će biti samo zato, da okapaju njegove oči i da se izjeda njegovo srce. Sav podmladak kuće tvoje ima umrijeti u dubokom poniženju«. (I. Kralj. 2. passim).

Strašna li je postala ta kuća, strašna li je redovnička Družba, na koju padnu takve riječi Gospodnje!

Ako i ne istrijebim iz službe — kaže Gospodin — dakle, ako i ne propadne takva Družba, to će biti samo zato »da okapaju oči i da se izjeda srce«. Takva Družba živi jednim poluživotom i osjeća se poniženom pred drugim Družbama, u kojima je potpun redovnički duh. Umire duhovno, i ako je možda vrlo brojna i vrlo moćna. I jer je svjesna svoje duhovne niskosti »umire u dubokom poniženju«. Sestre takve Družbe stajat će pred drugim Družbama sa bolom i zavišću i bit će zaista kao prosjakinje, koje žele isprositi sebi malo takvog duha, tačno kako govori riječ Gospodnja: »Ko tada još ostane od kuće tvoje, doći će i bacit će se ničice pred njih, da isprosi koji novac ili komad kruha. . .«. (I. Kralj. 2, 36).

Užasna jedna vizija!

A sve je poteklo od one dvojice: Ofni i Fineesa.

Ofni i Finees su prijeteća stvarnost svakoj redovničkoj Družbi. Ne zaboravite to. Bdijte i samo bdijte. Ta opasnost o kojoj Duh Sveti govori u knjizi Kraljeva, premalo je bila objašnjavana u redovničkim kućama, a ipak je ona očevidna stvarnost.

Najedanput se opazi kako neka od pripravnica na redovničko zvanje počne se odazivati napasti, koja se zove: Ofni i Finees. Ne napušta Družbu, kao što ni oni nisu htjeli napustiti svoju službu u hramu, nego tu Družbu počinje da rastače površnim redovništvom. I da bi se ispunila riječ Svetoga Pisma, opazit ćete, kako ona ima neku neodoljivu težnju, da nađe barem jednu pomagačicu u tom razaranju redovničkog duha u Družbi. Samo promatrajte dobro, pa ćete vidjeti, da je tako. Samuel može biti sam, ali Ofni, odnosno Finees, ne može biti sam. Ofni traži Fineesa, odnosno Finees traži Ofnija. I tad počinje tiho razaranje Družbe isto kao i Helijeve kuće. Prevlada li duh Ofnija i Fineesa među podmlatkom, Družbu će ili zatrijeti Gospod ili će je ostaviti da postoji, ali u njoj će biti kukavan život, u kojemu dušama okapaju oči i izjeda se srce i osjeća se težnja, da se isprosi nešto od drugih Družba, u kojima vlada duh Samuelov, duh uzvišene knjige Kraljeva!

Da li ste sad svjesne strahovite opasnosti koja vam prijeti, a od koje Duh Sveti hoće da vas očuva?

Vi ste podmladak jedne redovničke Družbe. Kakva je

ta Družba? Sveta je, kao i Helijeva kuća. Vaš otac, a to je ona duša, koja je utemeljila vašu Družbu, jest zaista: »Svjetiljka Gospodnja«, kao što Sveto Pismo nazivlje Helija. Gospodin predbacuje svome slugi Heliju samo to, da previše voli svoju djecu. (I. Kralj. 2, 29).

Zar vas nije strah, da tu istu riječ čuje jednog dana iz usta Gospodnjih ona sveta duša, ona »Svjetiljka Gospodnja«, koja je utemeljila vašu Družbu? »Nemojte, djeco moja, nije dobro što čujem i što narod Gospodnji širi o vama« — govorio je Helij svojim sinovima. Nemojte. Nemojte, to vam isto govore i vaša pravila, u kojima je duh one »Božje svjetiljke«, koja je osnovala vašu Družbu. Nemojte, djeco moja. Ne idite putem Ofnija i Fineesa. Ovu sam propovjed održao samo zato, da vas upozorim na opasnost, koja stoji pred vratima svake Božje kuće. A, ako vidite, da poneka među vama počinje otvarati svoju dušu toj opasnosti, nemojte je odmah osuditi, jer ni to nije po Božjom duhu, nego joj otvorite oči, da vidi, kuda vodi i sebe i cijelu Družbu. Duh Sveti je htio, da ljubav otvara knjigu Kraljeva. U toj ljubavi otvarajte nove knjige kraljeva, koje se pišu u svakoj duši Božjeg zvanja. U toj ljubavi dakle potražite i onu dušu, koja možda već omijera, kako će se spustiti niz onu strašnu strminu i ne dajte, da ona postane Ofni koji traži Fineesa, nego Samuel koji traži Boga.

Miris habita

»Nato mu reče otac njegov: Hodi amo i poljubi me. On pristupi i poljubi ga. Kad on osjeti miris haljina njegovih, blagoslovi ga govoreći: Zaista miris sina mojega jest kao miris polja, kad ga blagoslovi Gospod«. (I. Mojs. 27, 26).

Danas kad primate redovnički habit, u svijesti su nam riječi Svetoga Pisma: Osjetio je miris njegovih haljina... Izak je pozvao k sebi svoje dijete, i ono mu je pristupilo. A kad je otac osjetio miris njegovih haljina, rekao je: Zaista miris moga djeteta je kao miris polja, kad ga blagoslovi Gospod!

Prekrasne riječi i prizor. Na koga se on odnosi? Na vas se odnosi. Vi danas s tim habitom na sebi počinjete svoj sveti i posebni put k Ocu. Na kraju tog Božjeg puta, koji se zove redovnički život, eto što vas čeka. Čeka vas nebeski Otac s onim riječima: Hodi amo i poljubi me. I kad mu pristupite, da ga poljubite, On hoće da osjeti miris vašeg habita, očuvanog u borbi života. Hoće da vam pred čitavim nebeskim dvorom reče one riječi: O kako miriše moje dijete.

Takva je to slava. U vama je sada samo jedna želja koja prelazi u goruću molitvu: Daj, Bože, da je doživimo. Da možemo čuti iz tvojih usta, kako miriše i kako će mirisati kroz svu vječnost naš habit. Učini to, o dobri i nebeski Oče. Takva je sada vaša molitva. A u mene gledate s upitom, da vam to potanje objasnim, da vam dadem putokaz k slavi, koju je zaslužio sretno Izakovo dijete.

Dat će vam ga Sveto Pismo. Otvorite ga i čitajte.

Izak je imao dva sina: Ezava i Jakova. Ezav je bio prvorođenac. On je bio određen za onu slavu, on je imao mirisom svog habita, da razveseli oca. Ali trebalo je to zaslužiti. Došao je čas, koji je morao da dođe, čas kušnje. Ezav je nije izdržao. Ovako je to bilo: Ezav je došao iz pustinje gladan i rekao Jakovu: Daj mi brže, da jedem tog crvenog jela. Jekov mu odgovori: Prodaj mi najprije svoje pravo prvenaštva. Ezav reče: što će mi to pravo prvenaštva i prodade ga Jakovu. Sveto Pismo na to dodaje ove teške riječi: Tako je malo cijenio Ezav pravo prvenaštva. (Gen. 25, 34).

Evo što to znači: Svi su ljudi Božja djeca i vi koje ste sad okupljene ovdje u ovom činu, koji vas posvećuje Bogu i one druge vanjske djevojke koje sad prolaze ulicom. I one su Božja djeca. Razlika je u tome, što vi imate pravo prvenaštva. I one, vanjske djevojke, pozvane su da dođu u raj i da prime blagoslov vječnosti. Ali onaj prvi blagoslov, blagoslov prvenaštva, za kojim je, kao što ćemo kasnije vidjeti, toliko zaplakao Ezav, pošto ga je izgubio, pripada vama. Vi ste Božje prvenke. Vi ste određene da date nebeskom Ocu onaj poljubac prvenstva i da čujete one divne riječi o mirisu vaše haljine. To je bio Ezav. Ali nije izdržao onu kušnju. Podlegao je. Svjesno je napustio svoje prvenaštvo za zdjelu leće.

Tu zdjelu leće pružit će vam neminovno svijet, Božja djeco prvorođena. Ona vas negdje čeka. Kakva to zdjela leće? To je neka velika poteškoća ili neka izuzetno jaka napast, kad sve u vama i oko vas nagurava, da napustite zvanje. To je jedna neminovna stvarnost, strašna zdjela leće Svetoga Pisma. Sva prvorođena Božja djeca, svi koji na izuzetan način posvećuju svoj život Bogu, imaju dva zvanja. Ne zaboravite to nikad. Imaju dva zvanja. Prvo je zvanje koje njima daruje Bog, a drugo je zvanje koje oni daruju Bogu. U tom drugom zvanju treba iskupiti dar prvog zvanja. To nijesu obične napasti, obične poteškoće, nego nešto izuzetno teško i jako, kad čovjeka povuče svijet čitavom snagom svoje privlačnosti. Pazite na taj momenat svog drugog zvanja. Izdržite ga. Izdržali su ga i svi drugi koji su očuvali svoje prvenaštvo. Sjetite se jake pouke Duha Svetoga. Neka vam je tada pred očima Ezav kad dolazi pred oca da primi izgubljeni blagoslov prvenaštva i neka vam je u svijesti ono njegovo ridanje, kad je uvidio, da on prvenac više nije. To imajte u vidu i nemojte se ništa plašiti. Sveti Ivan Vianney piše, da je sotona pas koji je svezan. Može da nasrće, da pjeni, da laje, ali ugristi ne može nego samo onoga koji je tako lud da pođe k njemu. Ne idite k njemu. Ostanite čvrste u Duhu Svetomu, kad naiđe taj čas drugog zvanja, kad vam se ukaže sa svojim zavodnim mirisom ona zdjela leće. Obične poteškoće i napasti prate čovjeka kroz cijeli život. Ali takva izuzetna poteškoća, izuzetna jedna napast, obično ne traje dugo. Proći će, a vi ćete poći naprijed u susret Ocu koji vas čeka s riječima vječnosti: »Dođi amo i poljubi me. I onda: o kako miriše haljina moga djeteta...

Razmotrite i razmatrajte, kakvu vam divnu pouku daje sv. Pismo. Mnogo su se puta ljudi lomili nad ovim njegovim pripovijedanjem. Činilo im se je neobjašnjivim, kako to, da sveto Pismo opravdava nešto što nije istinito. Jakov oblači miris haljine Ezavove i kad ga otac pita, ko je, odgovara, da je on njegov prvorođenac Ezav. Što to znači? Znači li, da se pretvara i da laže? Nipošto. To je potpuno vjerno izražavanje jedne stvarnosti, pretkazivanje prvorođene Božje djece Novog Zavjeta. Duh Sveti je ovdje navijestio redovništvo Kristove Crkve. U tom redovništvu potpuna je stvarnost Ezav i Jakov. Što, ako jedna Božja prvorođenka, jedna redovnička duša otpadne? Druga dođe na njeno mjesto. Ona preuzme njen habit i njeno redovničko ime. Sad, ako neko naiđe u takvu redovničku zajednicu i nazove ime one sestre, javlja se ova druga. I ako je upita, pripada li njoj taj habit, odgovorit će da pripada i da li je njeno to ime, odgovorit će, da jest. Kako? A prije malo vremena bila je jedna druga, koja je imala taj habit i to ime. Da, ali ona je istupila, napustila je svoje prvenaštvo, otišla je za zdjelom leće.

Govori li ona istinu, kad dolazi s njenim habitom i s njenim imenom kao svojim? Da. Stvarno je tako. Ona govori potpunu istinu.

Onda kako bi nam pripovjedanje Svetoga Pisma o Ezavu i Jakovu moglo da pričinja poteškoće? Ezav i Jakov su neprekidna pojava u životu redovništva Kristove Crkve. One koje izgube svoje zvanje, nadomještaju se drugim, koje postaju Božje prvorođenke mjesto njih, preuzimlju njihov habit, njihovo redovničko ime, a i one rutave Ezavove ruke, koje su simbol požrtvovanog i neumornog samaritanskog rada, što je utvrđena i opće priznata odlika naših redovnica.

Pred ovakvom stvarnošću redovništva Kristove Crkve Sveto Pismo Starog Zavjeta nije moglo da ostane bez riječi. Ni pripovjedanje o Ezavu i Jakovu ni bilo koji drugi odlomak Starog Zavjeta ne iscrpljuje se sam sobom. U Starom Zavjetu svi su prvorođenci bili posvećeni Bogu, ali to je bilo prvenaštvo krvi. Na tomu, dakako, nije se smjelo ostati. U Novom Zavjetu doći će prvorođenci duha. Oni će riješiti poteškoću, koju predstavlja pripovjedanje Svetog Pisma o Ezavu i Jakovu, a koja je poteškoća samo dotle, dok mi činimo ono što ne smijemo, naime, dok mi čitamo Stari Zavjet bez obzira na osvjetljenje, koje Stari Zavjet ima u Novom Zavjetu. Svi će u Novom Zavjetu biti prvorođenci koji dobiju zvanje, da se na osobit način posvete Bogu. I što se događa, ako neko od takvih izgubi svoje zvanje? Na njegovo mjesto dolazi drugi. Jakov zamjenjuje Ezava sa svim pravima prvorođenstva i u smislu jedne čitave i neosporne istine.

Dakle i veličanstvena i strašna strana vašeg zvanja predkazana je u Ezavu i Jakovu. Nije riječ o onima, za koje se sigurnov ustanovi, da zvanja nemaju. Ne. Nego o onima koji zvanje imaju, pa ga napuste radi nekog užitka ovog svijeta, a to znači ona zdjela leće. Čitajte u Svetom Pismu kako Ezav plače, kad je uvidio što je izgubio. To je ta strašna strana vašeg zvanja ili, tačnije, strašna opasnost, koja se upinje da prijeđe u stvarnost. A Jakov koji sa žrtvom i s junačkom upornosti ide za prvenaštvom

Božjeg djeteta, prenosi blagoslov kroz svoj život i život čitave okoline, u kojoj živi i djeluje. On je i blagoslov i milost, svećeništvo i redovništvo, Krist i Marija, radost novog Izraela, prvorođeni porod Crkve Kristove. Sve je to poteklo iz jednog zvanja, koje se želi i ljubi, koje se stiče i za koje se bori!

Kako se divan vidik otvara pred vama! Prvorođenke ste, ne po krvi, nego po duhu, kao što je bio Jakov. Idite za njim, prvorođena djeco Božja. Božji blagoslov neka je nad vama. Neka uvjek miriše vaša haljina. I neka miris s nje prijeđe na čitavo područje vašeg rada, neka se ono čitavo pretvori u polje, koje će radi vašeg vjernog života blagosloviti Gospod. Neka je svakoj od vas stalno pred očima divan čas koji vas čeka. Otac nebeski će joj reći: Hodi ovamo i poljubi me. I kad osjeti miris tvog habita, blagoslovit će i tebe i čitavo područje tvog rada. Reći će ti ovako: Zaista je miris mog djeteta, kao miris polja, kad ga blagoslovi Gospod...

Priprava na habit

»Nipošto ne smiješ tamo natrag odvesti sina mojega« (Gen. 24, 8.).

Razmotrili smo pripovijedanje Svetoga Pisma o Ezavu i Jakovu. U tom pripovijedanju predkazano je prvenaštvo Novog Zavjeta. Sve je istina što se sadrži u tom pripovijedanju. Sve je to neprekidna stvarnost redovničkog života Kristove Crkve. Prvenaštvo Starog Zavjeta, koje je bilo krvno, tjelesno, preneseno je na široko prvenaštvo duhovnih prvorođenaca Novog Zavjeta. Svi su prvorođenci koji imaju duhovno zvanje. I ako neko od njih izgubi to zvanje, dođe drugi na njegovo mjesto i govori čitavu istinu kad kaže, da je on taj prvorođenac. Ovo pripovijedanje Svetoga Pisma otvorilo vam je pogled na neuporedivu ljepotu vašeg zvanja. Poći pred Gospoda sa svojim habitom. Čuti one njegove riječi: Kako mirišu haljine moga djeteta...

Sveta čežnja za habitom morala se je u svakoj od vas poroditi iza onog pripovijedanja Svetoga Pisma. Imajte tu čežnju. Neka je ona u vama uvjek jednako i goruća i jaka. Sada ćemo uzeti u razmatranje jedan drugi odlomak Svetoga Pisma, koji će vam pokazati, kako uporedo sa tom čežnjom, treba da je u vama ozbiljna, stvarna, životna priprava na habit.

S Abrahamom počinje u Svetom Pismu novo razdoblje. Abraham ga otvara. Čim? Žrtvom. Žrtva otvara novo i veliko razdoblje u Svetom Pismu. Abraham, koji se još onda zvao Abram, primio je ovakav poziv od Gospodina:

»Idi iz zemlje svoje i od roda svojega i iz doma oca svojega u zemlju, koju ću ti pokazati«. (Gen. 12, 1).

I pođe Abram, kako mu je bio zapovjedio Gospod. Žrtva je otvorila taj put. Ona više nikad nije imala da umre u životu Božje djece. Ta djeca će se množiti sve više i više. Gospodin je rekao Abramu: Učinit ću da potomstva tvojega bude kao praha na zemlji. Ako tko mogne prebrojiti prah na zemlji, moći će tad prebrojiti i potomstvo tvoje. U drugom viđenju rekao mu je Gospod: »Pogledaj na nebo i prebroj zvijezde, ako ih možeš prebrojiti«. »Toliko će biti potomstva tvojega«. Zemaljski prah prelazi u nebeske zvijezde. A prelazi samo preko žrtve. To će biti put brojnog Abrahamova potomstva.

Izak je bio prvi potomak Abrahamov. Koliki je duh žrtve u njegova oca, vidio je Izak na onom brdu pokrajine Morije. Otac je zamahnuo nožem nad njim. Veličanstvena žrtva, koja se morala živo zasjeći u svijest Izakovu i uvijek mu je morala buditi udivljenje, jer je znao, koliko ga otac ljubi. Žrtva Morije je žrtva najveće zemaljske ljubavi.

Ali velike žrtve nose na svom tragu i opasnost jedne teške pojave. Udivljenje prema toj žrtvi iscrpljuje sav naš odnos prema njoj. Mi se divimo toj žrtvi, vrlo rado o njoj govorimo, ali nemamo volje da je slijedimo. Tu je zametak propadanja ne samo naroda i države nego i redovničkih družba. Strašna je grdoba takva pojava u redovničkim družbama. To je »Mrzost opustošenja«, o kojoj govori prorok Danijel, da će se pojaviti na svetom mjestu. Takve se redovničke duše posvjetovnjače, idu za duhom ovog svijeta, a ipak ljubomorno čuvaju ugled svoje družbe i s najvećim oduševljenjem govore o herojizmu duša svojih predšasnika i predšasnica. Nekako im se podkrada misao, da je žrtve bilo dosta i da se ona od nas više ne traži. Duh Sveti nas je htio očuvati od te kobne misli. On je jasno pokazao, da nije dosta samo udivljenje prema Abrahamovoj žrtvi, nego treba da se ona nastavi i u Izaku i u svom njegovu potomstvu.

To je značilo ono putovanje Abrahamova sluge u staru Abrahamovu domovinu, iz koje je on došao slušajući Gospodnji glas. Hoću da te zakunem Gospodom Bogom neba i zemlje — rekao je Abraham svome slugi — da nećeš uzeti sinu mojemu žene između kćeri Kanaanaca, među kojima prebivam.

»Ne, već otiđi u domovinu moju i u rod moj i tamo uzmi ženu za sina mojega Izaka«.

A sluga mu odgovori: »A ako žena ne htjedne poći za mnom u ovu zemlju? Hoću li tada opet povesti sina tvojega natrag u zemlju, iz koje si izišao?

Abraham mu odgovori: »Pazi, da tamo natrag ne povedeš sina mojega«!

Gospod, Bog neba, koji me je odveo iz kuće oca mojega i iz domovine moje, i koji mi je govorio i napokon mi obećao: Potomstvu tvojemu dat ću zemlju ovu, on će poslati anđela svojega pred tobom, da dovedeš odanle ženu sinu mojemu.

Ako li žena ne htjede poći s tobom, onda te ne veže ova zakletva. Nipošto ne smiješ tamo natrag odvesti sina mojega«. (Gen. 24, 1-8).

Riječi koje potresaju dušu. Razmotrimo ih potanje:

Abraham je duboko čeznuo za potomstvom. Vapio je Gospodinu, da mu da sina. Sad je došao čas, da svoje nasljedstvo osigura i za u buduće. Trebalo je da dovede svom sinu zaručnicu. Abraham će učiniti sve, da je dovede. On rasipa i sebe i svoje blago. Šalje slugu, kamile, dragocjenosti. Ništa se tomu ne čudimo. Kad znamo, kako u njemu plamti ona čežnja da osigura sebi potomstvo za čitavu budućnost, sasvim nam je jasno. Ne možemo nego da se pitamo: Pa zar ima išta, što Abraham ne bi podredio takvoj jednoj svrsi?

A ipak ima nešto. To je žrtva. Duh žrtve mora da ostane na visini, pa makar i uz strašnu cijenu, da se potomstvo potpuno zatre.

Pouka je, koja jasno proističe iz riječi Svetoga Pisma. Stojimo potreseni pred tom poukom.

3

Abraham je zakleo svoga slugu imenom Gospoda, Boga neba i zemlje, da neće njegovu sinu uzeti zaručnicu iz tog kraja, gdje on sad prebiva, nego će mu je dovesti iz one zemlje, iz koje je on došao.

Što to znači?

Abrahamov put je značio put žrtve. Dakle i zaručnica treba da se posveti žrtvi, kojoj se i on predao. Kad bi zaručnica bila iz tog kraja, gdje on sada živi, otpala bi ona žrtva. U Abrahamovu obitelj uvuklo bi se ono kobno mišljenje, za koje smo prije rekli, da je početak duhovnog raspadanja i u životu pojedinaca i u životu zajednice. Ne treba više žrtve. Žrtva je bila, i sad mi treba samo da se njoj divimo i da se njom ponosimo. Abraham je prihvatio žrtvu. Poslušao je glas Gospodnji i došao u tuđi kraj. To je dosta. Zaručnica njegova sina ne treba više da ide tim putem. Po sebi se razumije, da naglasak pripovijedanja Svetoga Pisma nije na samom putu, nego na duhu žrtve. Drugim riječima: Zaručnica ne treba više da ima u sebi taj duh žrtve. Kuća Abrahamova sad je bogata, moćna, blagoslovljena. Može se dakle živjeti lagodno ne misleći više na žrtvu.

Abraham toliko strahuje, da se takav jedan duh podništavanja žrtve ne uvuče u njegovo potomstvo, da on svoga slugu zaklinje strašnom zakletvom: Imenom Gospoda, Boga neba i zemlje.

Njegovo potomstvo mora imati isti duh žrtve, koji je imao i on. Nova zaručnica mora doći u njegovu kuću istim tim putem.

A ako ne bude htjela doći?

To pitanje postavlja sluga Abrahamu. I još ga nešto pita: Hoću li tada opet povesti sina tvojega natrag u zemlju, iz koje si izišao?

Abraham najprije odgovara na ovo pitanje. To ne nikako. Ni u kojem slučaju moje dijete ne može poći proti Gospodnjem glasu i napustiti duh žrtve. »Pazi, da tamo natrag ne povedeš sina mojega«.

A na prvo pitanje Abraham odgovara slugi, kako će Gospod Bog neba poslati pred njim anđela svoga, da dovede odanle zaručnicu. Kakve divne riječi! One objašnjavaju zvanje svake osobe koja se posvećuje Bogu. Sluga ne treba da misli, da će zaručnica visiti samo o njegovim riječima. Ne. Gospod Bog već je poslao svog anđela koji joj govori u duhu. Milost Duha Svetoga pripravit će tu dušu da se bez sustezanja dade na put žrtve. Duša će biti pripravljena tajanstvenim djelovanjem milosti da prihvati žrtvu, koja joj se nudi.

A ako je ipak ne prihvati?

Postoji i ta mogućnost. Može se, naime, dogoditi da neka duša odbija i riječ koja joj se upućuje i milost koja u njoj djeluje. Ostaje tvrdokorno u tome, da neće nikakove žrtve.

Abraham postavlja takvu mogućnost i govori: Ako li žena ne htjedne poći s tobom.

Što onda?

Takva duša koja bježi pred žrtvom, ne smije u njegovu kuću. Neka propada sama sobom, ali neće upropastiti i mog sina. On će ostati tu, gdje je, ostat će na mom putu, koji je žrtva. Zato Abraham i u toj mogućnosti potvrđuje svoju pređašnju riječ i ponavlja svome slugi: »Nipošto ne smiješ tamo natrag odvesti sina mojega«.

Da li nam je sad sasvim jasna pauka Svetoga Pisma?

Može li iza ovakvih riječi ikada više doći u pitanje duh žrtve? Može li se u nekoj redovničkoj Družbi javiti misao: Tolik smisao za žrtvu bio je potrebit samo u početku. Ali sada kad je Družba jaka i opskrbljena, može da popusti u žrtvi i da se prilagodi duhu ovoga svijeta. Abraham je bio i ugledan i bogat, kad je izgovorio ove riječi. To nije više bio onaj neugledni nomad, koji se je slušajući glas Gospodnji, probijao, da nađe svoje mjesto pod suncem. Unatoč tomu on ostaje jednako na visini žrtve. Moj sin tamo ne smije da ide. Djevojka ako hoće da bude zaručnica mom sinu, treba da se dade na isti put, kojim sam i ja išao. A ako izbjegava taj put žrtve, nek se ne

nada, da će moj sin doći k njoj. Poslušaj dobro te riječi, ti, koja se spremaš da uđeš u redovnički život. Izak je tip Božanskog Spasitelja. Ti ćeš biti njegova zaručnica samo onda, ako se daš na put žrtve. Inače se ne smiješ nadati, da će on pristupiti k tebi. Čuj što ti poručuje Gospodnji glas: Moj sin tamo neće poći...

Eto, što činiš, ako odbijaš duh žrtve. Odbijaš Božanskog zaručnika od sebe, a možda, svojim primjerom i uplivom, i od Družbe, u kojoj živiš i djeluješ. Ispitaj sebe, što te privlači u redovnički život. Da li te privlači Družba, koja je možda danas uplivna, uživa opće poštovanje i ima brojne i velike kuće? Možda već izabireš kuću, u kojoj ćeš stanovati i službu, koju ćeš u Družbi imati. A ako te pošalju u onu najmanju i najviše zaboravljenu kuću i odrede ti najponizniju službu? Jesi li pripravna da to prihvatiš? Da ili ne? Ako rečeš sada, sama sebi, u svojoj duši: ne, znaj, da je nad tobom strašni Gospodnji glas: Moj sin tamo neće poći. Oh reci: Da. Velik je onda blagoslov nad tobom. Pred tobom je čas, kad ćeš se sjediniti s Božanskim Spasiteljem u svetom zagrljaju Njegovih zaruka.

To mora biti sada tvoja misao, koju Duh Sveti prati milostima, da pređe u volju. Sad kad se pripremaš na redovničko zvanje. Duh žrtve, koji je prožimao one izabrane duše, koje su polagale temelj vašoj Družbi, treba da bude tvoj duh. Ti i tvoje drugarice postajete nova vrata na časnoj izgradnji Družbe. Hoće li ta vrata i dalje ostati otvorena ili će se onda — strašno je reći — zatvoriti Kristu? A zatvorit će se, ako se izgubi duh žrtve. Nad takvim vratima grmi Gospodnji glas: Moj Sin tamo ne može poći.

U iskrenoj, otvorenoj molitvi očituj sebe Bogu: Bože, učini da sve moje snage budu otvorenim vratima naše Družbe. Da moj život ne bude za drugo, nego da drži ta vrata otvorena Tebi. Dođi, Božanski zaručniče. Razumjela sam Tvoj glas. Put, na kojemu se podigla naša Družba, treba da je stalno naš put. Dajem se na taj put i odlučujem, da ću njim ići čitavog života, jer me On jedini vodi k Tebi.

II

Pođimo naprijed u razmatranju ovog prekrasnog odlomka Svetoga Pisma. Kad duh žrtve zaista uđe u jednu dušu, tad iz te duše izviru kreposti sve ljepše jedna od druge. Sad ćemo vidjeti, kako nam divno to otkriva Sveto Pismo. Abrahamov sluga otišao je da traži tu odabranu zaručnicu za Abrahamova sina. Taj sluga predstavlja vanjske okolnosti u pojavi zvanja. One ne moraju da budu, ali su ipak vrlo česte. Neka Bogu posvećene osobe spominju, kako su ih određene vanjske okolnosti potakle da se odluče na naročito posvećenje Bogu. To je bio možda susret s nekom osobom, svećenikom, redovnikom ili redovnicom ili s nekom drugom osobom, ili ko zna s kakvom okolnosti. Eto, to znači ovo poslanstvo sluge Svetoga Pisma. Ponavljamo: to ne mora da bude, ali se u pojavi zvanja vrlo često događa. Ono što dalje piše Sveto Pismo, da će Bog poslati anđela svoga, da pripravi djevojku na pristanak, to se redovito zbiva u svakom zvanju. Samo zvanje je riječ Gospodnja, koju Bog izravno upućuje duši koju poziva, a onđeo znači milost, koja ima da pripravi dušu na veliki čas Gospodnje riječi. Znači pripravu na susret s Gospodinom. Duh Sveti je to objasnio riječima proroka Malahije: »Evo ja šaljem glasnika svojega, da pripravi put preda mnom«. (Mal. 3, 1). Najljepše se to pokazalo u navještenju Mariji. Anđeo je pripravlja: Zdravo milosti puna... Duh Sveti sići će na tebe... I dolazi čas pristanka: »Neka mi bude po riječi tvojoj«. U tom času Riječ ulazi u nju. Ta riječ znači rađanje samog zvanja. Tako je, eto, opisano zvanje prve i najveće redovnice svijeta.

Nastavimo dakle da pratimo što Sveto Pismo dalje govori.

Sluga je otišao. Pratimo ga pažljivo na tom njegovu putu, gdje će se pojaviti jedno zvanje u čitavoj svojoj ljepoti. Pustimo Sveto Pismo neka ono samo govori: »Potom uze sluga deset kamela gospodara svojega i svakovrsne dragocjenosti gospodara svojega sa sobom na put.

Izvan grada kod jednog studenca pusti kamele da poliježu. Bilo je podvečer, u doba, kad izlaze žene da nose vodu.

Tada se on pomoli: »Gospode Bože Abrahama, gospodara mojega! Daj mi sreću danas i iskaži milost Abrahamu, gospodaru mojemu!

Evo, ja stojim ovdje na izvoru, i kćeri stanovnika ovoga grada izlaze da zahvataju vode.

Ako sad djevojka, kojoj reknem: Nagni krčag svoj, da se napijem! Odgovori: Napij se! Pa i kamele ću ti napojiti, onda je to ona, koju si odredio za Izaka, slugu svojega, i po tom ću spoznati, da si iskazao milost gospodaru mojemu. (Gen. 24, 10-14.).

Ta je molitva i nad tvojim zvanjem. Sve one osobe, kojima se je Bog poslužio, da izvrše poslanstvo sluge u tvom zvanju, molile su i mole, da se to zvanje iskaže u tebi u veselju i pripravnosti da izvršiš sve ono što se od tebe traži.

Sad je napeto očekivanje. Bože, što će biti? Kakva će biti ta djevojka, nad kojom sluga moli ovu svoju molitvu i kojoj je anđeo već šapnuo u duši, da mora biti zaručnica Abrahamova sina?

Djevojka, eto, dolazi. Je li pripravna da potpuno odgovori Gospodnjem glasu ili je zatvorila vrata svoje duše? S velikom pažljivošću gledamo u nju sada, kad se pojavljuje.

Sveto Pismo nas odmah razveseljuje. Potpun je to i krasan plod koji je sazrio na onoj milosti Duha Svetoga.

Evo, kako nam Sveto Pismo to opisuje:

»Još on nije bio svršio svoje molitve, a Rebeka, kći Batuela, sina Melke, žene Abrahamova brata Nahora, dođe s krčagom svojim na ramenu«.

Djevojka je bila veoma lijepa, djevica, koju još muž nije bio spoznao. Ona siđe k izvoru, napuni krčag svoj i dođe opet gore.

Tada sluga pritrča k njoj i reče: »Daj mi da se napijem malo vode iz krčaga tvojega«!

Ona odgovori: »Napij se, gospodaru«! I brže spusti krčag svoj na ruku i dade mu da se napije.

Kad ga napoji reče: »I kamelama ću tvojim naliti, neka se napiju«.

I brže izli krčag svoj u korito, otrča opet na studenac da zahvati vode, i nali svima kamelama njegovim«. (Gen. 24, 15-20).

Stojimo udivljeni pred ljepotom jednog svetog zvanja, koje nam se najedanput otkrilo. Sveto Pismo govori: Djevojka je bila veoma lijepa. Zaista, za tu dušu koju je anđeo pozvao, da bude zaručnicom, nije dosta reći samo da je lijepa, nego treba reći, kao što govori Sveto Pismo, da je veoma lijepa. U njoj sjaji krepost čistoće. Sveto Pismo kaže: Djevica, koju muž nije bio spoznao. To su iste riječi, kojima je Marija odgovorila anđelu na njegov poziv. Ne poznam čovjeka. Čistoća dakle. Marijina ljubav prema čistoći je u toj duši. A zatim ljubav prema iskrnjemu. Djevojka hitro ide, da napoji žedna čovjeka. I još dalje ide u svojoj djelotvornoj ljubavi, pa hita da napoji i njegove žedne životinje. Ljubav dakle koja izvire iz čistoće i ne pozna granica. Potpuni uzorak svetoga zvanja je ta djevojka. Potpun odaziv Duhu Svetomu. S potpunom dušom prihvaćamo hvalospjev Svetoga Pisma, koje je ono izreklo nad tom djevojkom: »Blagoslovljen neka je Gospod, Bog Abrahama, gospodara mojega, koji ne uskrati milosti i vjernosti svoje gospodaru mojemu! A mene Gospod pravim putem dovede u kuću rodbine gospodara mojega«. (Gen. 24, 27).

Tad Sveto Pismo opisuje veselje koje je nastalo u kući te djevojke. Njen brat potrčao je slugi Abrahamovu i rekao mu: Hodi, blagoslovljeni od Gospoda. (Gen. 24, 31). To je veselje koje treba da nastane u svakoj kršćanskoj kući, kad se pojavi neko sveto zvanje. Ovdje Sveto Pismo daje primjer roditeljima, braći i ostaloj rodbini, s kakvim veseljem treba da primaju poziv od Gospodina, koji On upućuje nekomu od njihovih najbližih. Abrahamov

sluga uveden je u kuću. On im je kazao zašto je došao. Treba da odvede njihovu kćer, da bude zaručnica sinu njegova gospodara. Što će oni na to reći? Odgovaraju ovako: »Od Gospoda to dolazi. Mi ti ne možemo reći ni da ni ne«. (Gen. 24, 50). Ne može se nikoga siliti, da prihvati zvanje, koje možda nije za njega, ali ne smije se nitko ni protiviti, da se ona duša, koja je uistinu pozvana, ne odazove Gospodnjem glasu. Zato Sveto Pismo tako mudro odgovara: Mi ti ne možemo reći ni da ni ne. Jedino takav odgovor može da bude na ustima kršćanskih roditelja, kršćanske braće i sestara, kad neko iz njihove obitelji osjeti milost zvanja. Ali Sveto Pismo odmah dodaje ove riječi: Eto, Rebeka je pred tobom. Uzmi je pa idi, da bude žena sinu gospodara tvojega, kao što je odredio Gospod. (Gen. 24, 51). Te riječi sadrže veselje i potpunu pripravnost svih obitelji, da svoje dijete daruju Gospodu. Sve što se u takvim okolnostima traži od jedne obitelji, sve je sadržano u ovim riječima Svetoga Pisma. Ono da ili ne, treba da reče sama ona duša koja je pozvana. Ali u svih ostalih treba da je želja i pripravnost da s veseljem daruju svoje dijete Gospodu.

Nego s tim još nije svršeno. Djevojka je prihvatila svoj uzvišeni poziv i njeni domaći su s veseljem pristali. Ali sad nastupa čas, kad djevojka mora da pođe onamo, kamo je zove Gospod. Događa se, ne baš tako rijetko, da roditelji i ostali članovi obitelji, pošto su kršćanski pristali, da njihovo dijete bude darovano Bogu, upliću se u naređenje starješinstva i nameću svoje želje i zapovjedi odabranoj duši koja od sada pripada zamo Gospodu. Zato Sveto Pismo odmah ovdje daje potrebit putokaz. Poslušajmo pažljivo što piše. Sluga Abrahamov ustao je i rekao domaćima: Pustite me da idem gospodaru svojemu.

Brat njezin i mati njezina odvratiše: Neka ostane djevojka kod nas koje vrijeme, barem deset dana. Onda može ići.

A on im odvrati: Ne zaustavljajte me! Gospod je dao sreću. Pustite me da idem i da se vratim gospodaru svojemu. (Gen. 24, 55-56).

Što će oni sada? Hoće li nastaviti da izriču svoje želje i nastave svojim ometanjem?

Ne. Sveto Pismo jasno kaže: Ne. Gospodar je preko sluge pokazao svoju volju i njoj se treba pokoriti.

Zato dolaze prekrasne riječi iz njegovih usta. Riječ koje treba da svi uvjek ponove u ovakvoj prigodi. Oni odvratiše: Da pozovemo djevojku i nju da upitamo.

I pozvaše Rebeku i upitaše je: Hoćeš li ići? (Gen. 24, 56-57).

Što će ona odgovoriti? Hoće li se u ovom presudnom času prikloniti svojim roditeljima i ostalim svojim domaćima ili će bez oklijevanja poslušati Gospodnji glas?

Djevojka odgovori jednu jedinu riječ: Hoću. (Gen. 24, 58.).

Sveta, potresna riječ. Ovdje je pretkazan onaj Marijin: Neka bude, koji je odlučio otkupljenjem svijeta. Između naredbe starješinstva i želje domaćih treba uvjek ponoviti ovu riječ poslušnosti starješinstva i kazati: hoću.

Velike riječi Duha Svetoga dolaze poslije toga. Sveto Pismo obasiplje blagoslovom pozvanu djevojku, koja je rekla: Hoću. »Sestro draga, budi mati nebrojenim tisućama! Potomci tvoji neka osvoje vrata neprijatelja svojih«. (Gen. 24, 60.). Eto, kakav te blagoslov čeka. Sestro draga — takve ti riječi upravlja Duh Sveti. Iz tvoje poslušnosti provret će milosti koje će se preliti u bezbrojne duše. One će postati borci Gospodnji i osvajat će vrata neprijatelja svojih.

Ovim je završeno sve što Sveto Pismo traži i od Družbe i od obitelji i od tebe. Od Družbe da uvjek jednako podržaje duh žrtve u svim svojim članicama. Od obitelji da s radošću prihvate slobodno opredjeljenje svog djeteta za redovničko zvanje i da žrtvuju sve svoje želje koje imaju u vezi te duše odabrane od Gospoda, pred očitim naređenjem starješinstva. A od tebe, da potpuno ponoviš ovu djevojku sa stranica Svetoga Pisma. Da je ponoviš potpuno, sve od onog časa, kad ti je anđeo donio milost zvanja i kad si doživjela susrete sluge. Čuvaj onu ljepotu

duše, onu čistoću i beskrajnu samaritansku ljubav koju si onda imala. Neka bude uvjek ona radost u tvojoj obitelji, koja je bila onda, kad je obitelj pristala, da se posvetiš Bogu. I konačno u svakoj prigodi, reci onaj: Hoću. Hoću da slušam potpuno i bez sustezanja Gospodnji glas u svakoj prigodi. Tu je čitav putokaz za pravilno izgrađivanje zvanja i tebi i cijeloj okolini, i onoj, iz koje potječeš i onoj, u kojoj se sad nalaziš.

III

A sad dolazi ono najljepše. Tvoj duhovni život. Tvoj odnos, tvoj razgovor i tvoja tiha i duboka misao. Isus te čeka na zaruke. Svi potrebiti preduvjeti sad su potpuno ispunjeni. Tvoja odluka da kreneš putem žrtve, tvoja čistoća radi koje i samo radi koje si vrlo lijepa, tvoj samaritanski rad koji se ne ograničuje samo na ono što se mora nego se razliva i preko granica dužnosti, tvoje držanje pred roditeljima i ostalom rodbinom, koje je produhovilo njihovu ljubav prema tebi i konačno onaj tvoj: Hoću, koji je presjekao svako nastojanje, da se bar jedan djelić tebe oduzme od tvog zvanja... Sad ostaješ samo ti i On. Sad si potpuno pripravna da se daš na put velike ove djevojke iz Svetoga Pisma.

Sve je ostalo za tobom. Ti ideš k Njemu. Sad niko ništa nema da govori, nego ti Njemu i On tebi. Ne traži možda neku ugodnost u tom razgovoru. Ona će biti prevelika u raju, a da bi mogla tražiti za nju neku nadoknadu na zemlji. Nije glavno da osjećaš ugodnost u duhovnom životu, nego je glavno da Njega ljubiš. To znači sada put Rebeke, o kojemu vam govori Sveto Pismo. Ona izdržava sve teškoće svog osamljenog života i ustrajno ide k svom zaručniku. Težak je taj put, ali se ona ni za što na svijetu ne bi odvratila od svog zaručnika, jer zna, koliko je on ljubi. Anđeo joj šapuće u duši riječi, koje će Sveto Pismo otkriti na jednom drugom mjestu, koje će riječi biti tiha i duboka radost svim dušama koje se posvećuju Bogu.

Duh Sveti je otkrio te riječi i dao ih napisati u knjigu: Pjesme nad pjesmama. Poslušaj ih, jer su sada te riječi upravljene tebi:

Kako si lijepa prijateljice moja! Kako si lijepa... Dođi s Libana, dođi k meni!

Kako je blaga ljubav tvoja, sestro zaručnice moja, mnogo je slađa od vina ljubav tvoja! Svaku mirodiju nadvisuje miris ulja tvojih.

Usne tvoje, zaručnice, kaplju medom. Jezik tvoj krije med i mlijeko. Miris je haljina tvojih kao miris Libana.

Vrt je sestra zaručnica moja, dobro ograđen, studenac zatvoren, izvor zapečaćen.

Nasad je tvoj voćnjak šipaka, pun plodova prekrasnih, cipra i narda.

Narda i šafrana, iđirota i cimeta i svakojakih rastlina za kad, smirne i aloja, sa svakojakim najfinijim balsamima.

Izvor vrta mojega jest studenac žive vode, što teče s Libana. (Cant. cant. 4, 1 i 10-15).

Takva je Njegova ljubav prema tebi sada, kad si ostavila sve za sobom i uputila se k Njemu.

Odgovori mu riječima, koje u toj istoj knjizi Svetog Pisma Duh Sveti traži od tebe:

Dragi je moj bijel i rumen, među tisućama može se poznati.

Kao zlato je glava Njegova, kao najdragocjenije zlato. Kose Njegove kao grozdovi, crne kao gavrani.

Oči su mu kao golubice na potoku, mlijekom umivene, počivaju u miru.

Obrazi su Njegovi kao lijehe balsamove, bilje mirisno niče u njima. Usne Njegove cvatu kao ljiljani skrletni, kaplju smirnom dragocjenom.

Ruke su Njegove kao zlatne šipke, obložene kamenjem iz Tarsisa. Tijelo je Njegovo kao umjetno djelo od slonove kosti, obloženo safirima.

Stoji kao na stupovima od mramora, uglavljenim na

zlatnom podnožju. Uzrast mu je kao Liban, krasan kao cedri.

Usta su mu puna sladosti. Sve je na Njemu ljupko. Takav je dragi moj, takav je prijatelj moj, kćeri Jeruzalemske! (Cant. cant. passim).

Takav je tvoj razgovor s Njim sada, kad ideš k Njemu. Trebalo je da se poslužimo Pjesmom nad pjesmama, da bi nam bilo jasno sve što sadrži ovaj odlomak Svetoga Pisma koji govori o Izakovim zarukama, a u kojemu je pretkazan čitav put duše koja se posvećuje Bogu. Zaručnica ide k zaručniku, a on je očekuje. Sveto Pismo nam daje jasno razumjeti kako je očekuje. Evo kako o tome piše Sveto Pismo:

Podvečer bio je Izak izašao na polje da posmatra. Tako željno očekuje svoju zaručnicu, tako željno očekuje tebe. U duši su mu ove riječi koje smo prije naveli iz jedne druge knjige Svetog Pisma, a koje govori zaručnik zaručnici. Za uzvrat treba da su u tvojoj duši one riječi, koje govori zaručnica zaručniku. Takav treba da je sada tvoj duhovni život. Tihi razgovor koji ti prožimlje svu dušu, a koji potječe iz one žrtve, čistoće, ljubavi i poslušnosti, koji je trebalo da postaviš kao temelj svoga zvanja.

On treba da je tvoja misao i razgovor tvoje duše. Ti si sada na tom putu, koji nam opisuje Sveto Pismo. Sve kraći je taj put. Sve bliži je dan, kad ćeš postati njegova zaručnica.

On te očekuje i gleda i govori ti one riječi duboke ljubavi. Skoro ćeš doći pred Njegov oltar i ugledat ćeš ga.

Ovako nam to opisuje Sveto Pismo.

I Rebeka podiže oči i ugleda Izaka. Spusti se brzo s kamele.

I upita slugu: Tko je onaj tamo čovjek, što ide preko polja nasuprot nama? Sluga odgovori: To je gospodar moj. Tada ona uzme pokrivalo i pokri se. (Gen. 24, 65.).

Pokrit ćeš se. To će značiti onaj čas, kad primiš na sebe habit. A sad misli na to i pripravljaj se duhovnim životom, tihim i punim ljubavi.

Isusov predživot

»I bio im je poslušan« (Lk. 2, 51.).
»Zašto ste me tražili? Zar nijeste znali da ja moram biti u kući oca svojega«? (Lk. 2, 49).
»Kad je Isus započeo, imao je oko trideset godina«. (Lk. 3, 23).

Isusov život dijeli se u dva dijela: Skroviti i javni. Skroviti je trajao trideset godina, a javni tri. O javnom životu evanđelisti govore dosta opširno, dok o skrovitom životu vrlo malo, zapravo neznatno. Svi koji su čitali skroviti život Isusov osjećali su neku prazninu. Da tu prazninu ispune, protivnici kršćanstva bili su izmislili, kako je Isus u to vrijeme svog života bio odsutan iz Palestine, kako je bio u Indiji i kod tamošnjih velikih mistika učio se propovijedanju i prividnim čudesima, koja su zapravo izvirala iz poznavanja tajnih strana čovječjeg života. Tvrdili su, da za to imaju i neke dokaze. Nauka je, dakako, poduzela da ispita te njihove dokaze. Pokazalo se je, da je sve to izmišljeno. Tako su radili protivnici evanđelja koristeći prazninu Isusova skrovitog života. Ali i kršćani su teško podnosili tu prazninu. I oni su htjeli da je na svoj način ispune. Postoje spisi još iz prvih kršćanskih vremena, koji opisuju skroviti Isusov život, idilu Nazareta sa ljupkim djetinjkim čudesnim igračkama. I to je nauka oborila. Davno je već dokazano, da sve to spada u apokrife. Dakle ništa. Skroviti Isusov život ostao je onakav, kakva su ga opisali evanđelisti sa čitavom svojom prazninom.

O kako danas drugačije na to gledamo! Mi ne osje-

ćamo više nikakvu prazninu, nego se naprotiv čudimo, kako nijesu prije ljudi vidjeli vanredno dubok smisao skrovitog Isusova života, opisanog kako jest. Vrijeme je učinilo svoje. Vrijeme je sakristan Crkve koje upaljuje svjetla po tamnim mjestima Objave i otkriva nam takav smisao i ljepotu, da se mi zgražamo nad sobom, kako smo nekad mogli misliti da to preinačujemo i nadopunjujemo. U naše vrijeme otkriva se skroviti život Isusov. Kako je dubok u svom smislu, kako je lijep u svojoj slici, kako je rječit u svojim kratkim riječima. Čudnovata stvar. I mi smo to htjeli da nadopunjujemo. Naprosto nam je krajnje nevjerovatno, da je bivalo kršćanskih duša, kojima se je Isusov skroviti život činio praznim.

Uđimo u što pažljivije razmatranje Isusova skrovitog života.

Što nam govori Evanđelje o tom životu?

Govori nam ovo troje:

Prvo, da je taj dio Isusova života trajao punih trideset godina.

Drugo, iznosi nam sliku Nazareta, u kojemu skrovito živi Isus uz Mariju i Josipa.

Treće sadrži svega dvije rečenice o tom životu. Jedna rečenica glasi: »I bio im je poslušan« (Lk. 2, 51.), a druga »Zašto ste me tražili«? (Lk. 2, 49.).

Ova tri podatka, u kojima se sadrži čitav Isusov skroviti život, znače tri prava otkrivenja u svjetlu vremena koje nastupa. Mi danas ne samo da više ne osjećamo prazninu, nego jasno uviđamo, kako bi bilo štetno po misiju Isusova skrovitog života, da se nadodaju druge riječi ili događaji, jer se u ona tri podatka sadrži potpuno sve što je Isus htio da nas pouči svojim skrovitim životom. Pitajmo se prije svega: Što je Isusov skroviti život?

To je priprava na javno djelovanje Isusovo. Evanđelje svih sjemeništa, kandidatura i novicijata Crkve. Prije nego počme evangelizirati svijet, Krist je htio, prije svega, evangelizirati temelj evangelizacije, koju Crkva ima u svojim sjemeništima, kandidaturama i novicijatima. Zato tu

nije trebalo nikakvih čudesa, nikakvih izvanrednih događaja i riječi. Samo to. Tri same stvari u kojima će Crkva zauvjek čitati siguran i iscrpan putokaz za sva svoja sjemeništa, kandidature i novicijate.

Prije svega: trideset godina. Jasno je, da nije težište na broju. Kad bismo se zatvorili u sam broj, pokazali bismo onakvo pomanjkanje duhovnosti, kako je pokazao Nikodem, kad mu je Isus govorio o ponovnom rođenju, a on je mislio, da to znači kako treba ući u utrobu majke i ponovno se roditi. Svakako, da i broj ima tu svoje značenje. Treba što je moguće dulje vremena posvetiti onima, koji se pripravljaju na evangelizaciju čovjeka. U svom suštinskom smislu dakle tih »trideset godina« znače ovo: ne štedjeti ni napore ni sredstva, da se što je moguće bolje priprave na svoju zadaću one duše, koje jednog dana imaju da nastupe pred čovjeka s riječju i s životom Kristovim.

Došlo je vrijeme da to razumijemo. Vrijeme upravo udara u nas sa tih trideset godina Kristova skrovitog života. Koliko bi više uspjeha bilo u evangelizaciji svijeta, da se je uvjek imalo pred očima tih potresnih i dubokih trideset godina! Otvorio se je u gorućem značenju problem naših sjemeništa, kandidatura i novicijata. Zašto? Manjka im onih »trideset godina« Kristova skrovitog života.

Svi svećenici sa svojim molitvama, žrtvama i riječju i djelovanjem morali bi biti u sjemeništu svoje biskupije, svi redovnici i redovnice u novicijatima svoje Družbe. A i vjernike, čitavu Crkvu, treba povesti na taj put. Trideset godina počinju da progone savjest modernih kršćana. Grmi glas Duha Svetoga i otvara potresne vidike u znamenitost priprave onih koji će biti sluge i službenice Crkve. Svi u sjemeništa, kandidature i novicijate! Svi tamo i to prije svega. Svi sa svojim živim zanimanjem i svestranom i iskrenom brigom i zauzimanjem. Tako ćemo ostvariti putokaz, koji je Krist postavio sa svojih trideset godina skrovitog života u Nazaretu.

To Crkva počinje da shvaća. »Trideset godina« postaje veliki program savremene Crkve, koji će ustalaati čitav

Božji puk i prenijeti u moderna sjemeništa, kandidature i novicijate Kristov Nazaret.

I treba poći dalje, da se do u tančine ispuni putokaz Kristova skrovitog života.

Dvije rečenice. Samo dvije u čitavom skrovitom životu Isusovu. Bi li bilo potrebno ili barem, da li osjećamo želju da se još nešto nadoda tim rečenicama? Nikako. Ni u kojem slučaju. Te rečenice treba da ostanu takve i same u čitavoj Kristovoj pripravi na javno djelovanje. To vidimo danas tako jasno. Te dvije rečenice ne bi nam tako oštro padale u dušu, da su okružene još drugim rečenicama. A nije ih ni trebalo okruživati, jer je u njima sve što treba da se kaže svećeničkom i redovničkom naraštaju.

Koje su to dvije rečenice?

Prva glasi: Što ste me tražili? Zar nijeste znali, da ja moram biti ondje, gdje je Oca mojega?

A druga rečenica je ova: Bio im je poslušan.

Kad neka duša hoće da se na osobit način posveti Bogu i čini prve korake, ulazi u sjemenište ili kandidaturu i kasnije u novicijat, nužno joj se nameće, kako da postupim, pa da se dostojno pripravim na svoje zvanje? Na to je pitanje čitav jedan odgovor u ovoj rečenici Evanđelja: i bio im je podložan. Podložnost obavezuje na osobit način svećenstvo i redovništvo kroz čitav život. Ali kasnije, u javnom djelovanju, samostalno snalaženje, traženje novih putova i novih mogućnosti ne samo da je dopušteno, nego se to i želi. U pripravi naprotiv treba biti doslovno podložan. Treba se dati voditi. U koliko jedna duša prisnije prisvoji tu riječ, u toliko će se bolje pripraviti na svoje zvanje. Svaka takva duša ima dva odnosa. Jedan prema unutra, prema svom starješinstvu, a drugi prema vani, prema svijetu. Onaj prvi određuje se potpuno i iscrpno ovom rečenicom: I bio im je podložan. Primiti tu rečenicu znači pravilno odgovoriti sebi na pitanje. Kako ću postupiti, da se valjano pripravim na svoje zvanje?

Ali ostaje još onaj drugi odnos, odnos prema svijetu. On se nikada ne prekida ni u najstrožim kandidaturama. Svijet, posredno ili neposredno, nasrće na vaše zvanje. Bilo je dragocjenih zvanja koja su propala radi neshvaćanja ili neprihvaćanja ovih Kristovih riječi: Što ste me tražili? Zar nijeste znali, da ja moram biti ondje, gdje je Oca mojega? Te riječi treba kazati svakom glasu koji dolazi iz svijeta, pa i onom koji nam dolazi preko najdražih lica. O vi, koje ste toliko sretne, da vaši roditelji s vama surađuju i podupiru vas u pripravi na vaše sveto zvanje, mislite na one drugarice diljem svijeta, koje moraju izdržati teške nasrtaje na svoje zvanje, pa čak i sa strane samih svojih roditelja. Molite za njih. Neka razumiju ove Kristove riječi i neka imaju snage da ih ponove odlučno i s čitavom dušom: Što ste me tražili? Zar nijeste znali, da ja moram biti ondje, gdje je Oca mojega? Evanđelje govori, da Marija i Josip nijesu razumjeli tih riječi. (Lk. 2, 50.). Tim je Duh Sveti jasno pokazao, da se te riječi na njih ne odnose. Isus ih je rekao misleći na buduća pokoljenja svoje Crkve, kad će nažalost poneki roditelji dolaziti da uzmu svoje dijete iz hrama, ali ne, da ga kao Marija i Josip odvedu u Nazaret, u taj najsvetiji novicijat svijeta, nego da ga otmu Bogu i predadu svijetu. Isus je mislio na tu svoju dragu djecu, kojima će On podjeljivati sveta zvanja i dao im je svoju veliku riječ, koju treba reći u takvom jednom času svima, svima, pa, dakako, i svojim roditeljima. »Što ste me tražili? Zar nijeste znali, da ja moram biti ondje, gdje je Oca mojega?

To je sve i u tome je sve. Kakva pouka i kolika snaga Duha Svetoga izbija iz tih kratkih nazaretskih podataka. Trideset godina i dvije rečenice. Konačno još i ona slika. Isus u Nazaretu, uz Mariju i Josipa. Ta evanđeoska slika prenesena je doslovno u slike, kojih ima svuda među kršćanima. Te slike izrazuju nazaretsku stvarnost. Na jednoj je prikazan Isus uz Mariju. Uzvišena magistra nazaretskog novicijata ima kraj sebe budućeg propovjednika evanđelja. Na krilu joj je otvorena knjiga, koja govori o teškoj i spasonosnoj misiji njena djeteta. Na drugoj je

slici sv. Josip u radionici. Kraj njega Isus marljivo obavlja posao običnog radnika. Došlo je vrijeme kad potresno razumijemo značenje te slike kao i značenje onih ostalih nazaretskih podataka. Tu sliku treba u cjelosti obnoviti. Mislili smo, da možemo ići mimo nje, pa se je dogodilo što se je dogodilo. Danas i svećeništvo i redovništvo osjeća svoju udaljenost od radničke klase. Ta se udaljenost ne da preskočiti samim studijem. Potrebito je zaći među radnike kao radnike. Koncil je o tome raspravljao i donio zaključke, koje je sveti Otac odobrio. Uspostavljaju se skupine svećenika radnika. Sad su one još malobrojne, ali očevidno je, da će se doskora pojaviti svuda. Sigurno je, dolazi vrijeme, kad će đaci naših sjemeništa morati da provode izvjesno vrijeme po tvornicama, po radionicama, da bi dali svom apostolatu onaj nužni sastavni dio koji mu strahovito manjka. Tako, eto, vrijeme opravdava Nazaret! Nazaretski putokaz treba u cjelosti prihvatiti. Svećeništvo i redovništvo prvih vremena ima zahvaliti za svoje zamjerne apostolske uspjehe potpunom razumijevanju i potpunom nasljedovanju Nazareta. Apostol Pavao pripravlja se na svoja daleka putovanja i na pisanje svojih tako dubokih poslanica molitvom, meditacijom, strogim duhovnim životom i još skupa s tim radom svojih ruku vršeći posao radnika u svom zanatu. Sveti Benedikt, patrijarha redovničkog života na Zapadu, odgaja svoje redovnike pod geslom: moli i radi. To je Nazaret. Mi smo se polako udaljivali od njega. Kad su sjemeništa i novicijati osigurali sebi izvore svog uzdržavanja, mislili smo, da se možemo posvetiti samo studiju i duhovnom životu, a fizički rad da nije više potrebit. Ali rad u nazaretskoj radionici nije bio samo radi uzdržavanja, nego je bio putokaz oblikovanja duhovnog života onih koji će raditi za čovjeka. Isus je jednako zvao sebe Sinom Božjim i Sinom čovječanskim. Sinom onog čovječanstva koje mora u znoju lica svoga da jede svoj kruh. Spuštanjem u najniži sloj čovjekova rada, u fizički rad, mi ne prekidamo našu duhovnu formaciju, nego nastavljamo put poniznosti do kraja i baš na tom kraju stiče se razumjevanje čovjeka

radnika i uspostavlja se s njim odnos i veza. Jednako kao iz Nazareta treba da iz naših sjemeništa i novicijata izlaze djeca Božja i djeca čovječanstva. To sad tako jasno razumijemo. Vrijeme nas je prisililo. I nebo i zemlja će proći, ali riječi moje neće proći. Nazaret oživljuje pred nama u cijelom svom putokazu. Sa živom i s velikom radošću moramo ovdje istaći, kako se u ženskom redovništvu Crkve nikad nije prekidao nazaretski duh. Uvjek se je u kandidaturama i novicijatima tog redovništva naraštaj odgajao u duhu cjelovitog Nazareta. Josipova radionica nije se nikad zatvorila u kućama tog redovništva. Danas se vidi plod toga. Neosporno je, da žensko redovništvo predstavlja most Crkve prema radničkom svijetu. Svojim radom po bolnicama, po kućama, po poljima, u raznim obrtima, uvode Crkvu u vrijeme i vrijeme privode Crkvi. O neka je blagoslovljen i stoput blagoslovljen taj vječni i dragi Nazaret! U njemu ste sada vi , pa ljubite taj vaš toliko lijepi i potrebiti život, ljubite vaš Nazaret. Pa kad se nađete uz vašu duhovnu voditeljicu, uz vašu magistru, koja vas uvodi u zavjete, u pravila, u duhovni život, gledajte sebe, kao što gledate na slici Dječaka Isusa uz svoju Majku, kako se s Njom zagledava u božansku misiju svog uzvišenog zvanja. A onda, kad poslije toga idete u polja, u radione, u teške i najniže poslove, gledajte sebe kao Dječaka Isusa koji ide u Josipovu radionicu i prihvaća s ljubavlju svaki posao. Ona sestra koja vas vodi i upravlja s vama pri takvom poslu, treba da je svjesna, kako je i ona magistra, kako je i ona duhovna voditeljica. Ona rukovodi Josipovom radionicom, drugim dijelom Nazareta, koji je njegov potrebit i duhovno sastavljen dio. Nazaret bi bez tog dijela bio prelomljen. Dakle neka je u vama svijest cjelovitog Nazareta i vaša ljubav prema čitavom njegovom radu, djeco Božja i djeco čovječanska. Svijet će vas jednog dana dočekati s velikim svojim potrebama. Veliko je vaše poslanstvo u tom svijetu. Zadovoljit ćete tom svom poslanstvu, ako budete razumjele Nazaret i ako budete ostale vjerne Njegovu čitavom putokazu u svim prigodama i do kraja.

Priprava na redovničke zavjete

»A Izrael je volio Josipa više nego sve sinove svoje i skroji mu dugačku haljinu« (Gen. 37, 3.). »Reče Izrael Josipu: »Braća tvoja čuvaju ovce kod Sihema. Dođi poslat ću te k njima«! On mu odgovori: »Evo me«! (Gen. 37, 13.). »žena se ugleda u Josipa i reče mu: dođi k meni. Ali on se oprije: kako bih ja učinio tako grdno zlo i Bogu tako sagriješio«. (Gen. 39, 7-9). »A Josip naseli oca svojega i braću svoju i dade im posjed, kao što je bio zapovjedio faraon. Josip izruči te novce kući faraonovoj«. (Gen. 47, 2-14).

Na čelu Nazareta stoji sveti Josip.

Bit će vam na prvi pogled čudnovato, zašto Sveto Pismo tako malo govori o tom čovjeku, kjoi je dao savršeni uzor u vršenju redovničkih zavjeta. Samo je istaknuta stvarnost, iz koje proističe, da je on te zavjete uzorno vršio. Ali koliko bi nam istom bila dragocjena neka njegova riječ o tim zavjetima! Zašto te riječi nema? Razumijem vas, i zaista bi trebalo žaliti, kad bi to bilo tako. Ali nije tako. Šutnja Sv. Josipa o redovničkim zavjetima, koje je on tako uzorno vršio, dolazi po očitom raspoloženju Božje promisli samo zato, što Bog hoće da nas očuva od opasnosti, da odvajamo stari Zavjet od Novoga i obratno. Ono što nam se čini, da nije dovoljno objašnjeno na nekoj stranici Svetoga Pisma, tražimo na drugim stra-

nicama, samo ako za to imamo stvaran razlog i opravdan putokaz. Duh Sveti nas uči u Usmenom predanju Crkve, da je u starozavjetnom Josipu pretkazan život nazaretskog poglavara. I to tako pretkazan, da se ne radi samo o običnom tipu Starog Zavjeta, nego Duh Sveti prenosi pojedine događaje i pojedine riječi iz Starog Zavjeta u Novi i utvrđuje potpuno njihovo ostvarenje u životu novozavjetnog Josipa. Eto nam dakle odgovora na ono pitanje, koje nas u nekoliko muči. Radujmo se. Eto nam pred očima Sv. Josipa. Naći ćemo sve ono što želimo. Naći ćemo njegove riječi, njegovu pouku o redovničkim zavjetima, kojima je on tako divno i potpuno posvetio svoj život.

Starozavjetni Josip bio je miljenče svog oca. Sveto Pismo kaže, da mu je otac u znak svoje posebne ljubavi dao skrojiti »dugačku haljinu«. Tako savremeni poznavaoci Sv. Pisma prevode tu riječ. Haljina je dopirala sve do gležanja i imala je duge rukave, dakle zaista bila je dugačka haljina. Vi ste je dobile, kad ste primile habit. Gledajte s kakvom je ljubavi Sv. Pismo pretkazalo vašu dugačku haljinu, koju je u znak osobite ljubavi svog oca nosio Josip. Ali habit sam po sebi nije dosta. Vidjet ćete to kasnije u pripovijedanju Sv. Pisma, kad su sa Josipa skinuli habit. Josip je i dalje ostao u ljubavi prema Bogu, u žrtvi svog života i sve je više napredovao u toj žrtvi. Može vam se desiti, da vam netko i skine habit. U nekim stanovitim okolnostima učini to kadikad i sama crkvena vlast. Ima danas redovničkih družba, koje uopće nemaju habita, ali zato svim snagama nastoje da ponove ljubav Josipovu prema Bogu i njegov visoki duh žrtve. Vi se spremate na zavjete. To je glavno. Darovati se Bogu, žrtvovati svoj život u sve većoj ljubavi prema Bogu. Poslušajmo što nam o tome govori Sv. Pismo:

»I kad su braća njegova vidjela, da ga otac njegov više voli, nego svu braću njegovu, zamrziše na njega, te nijesu mogli s njim prijaznu riječ da progovore«. (Gen. 37, 4).

Sad će doći prva žrtva, miomirisni kad tamjana, koji će se vinuti pred lice Gospodnje. Dolazi prvi naš zavjet. Poslušnost. Razmotrimo daljnje pripovijedanje Sv. Pisma:

I» kad jedamput braća njegova otiđoše da pasu ovce oca svojega kod Sihema, reče Izrael Josipu: »Braća tvoja čuvaju ovce kod Sihema. Dođi, poslat ću te k njima«! (Gen. 37, 13).

Vidite li, koliko je teška ta zapovjed očeva? Otac ga šalje među braću koja su ga zamrzila toliko, da nije čuo od njih ni jednu prijaznu riječ. Vrlo je teško Josipu tamo ići. Ali otac to traži od njega. Što će on na to?

Evo me — tako glasi njegov odgovor. Sveto Pismo navodi samo te dvije divne, potresne riječi: »Evo me«. (Gen. 37, 13).

Vi znate što se sve dogodilo. Braća su dočekala Josipa s porugom i mržnjom. Skinuli su s njega njegovu dugačku haljinu, zalog očeve ljubavi, i umočili je u jareću krv. A njega samoga bacili su u prazan zdenac.

Josip je ostao bez svog habita, ali je ustrajan u svojoj ljubavi prema Bogu. On je poslušao i zato ništa nije izgubio. Prihvatio je tako tešku žrtvu poslušnosti, a sad je nadošla još nova žrtva, da gubi svoj dragi habit. Ništa zato. Glavno je, da je u njemu ostala netaknuta njegova ljubav prema Bogu. Možda ove nove redovničke Družbe koje danas nastaju u Crkvi, a koje žrtvuju redovnički habit, i dolaze zato, jer je u povijesti Crkve bilo i redovnika i redovnica koje su čuvale svoj habit, ali nijesu marile da razumiju, da pod tim habitom treba da je prava ljubav prema Bogu. Josip je ostao bez habita, jer je poslušao. Ništa mu ne bi značio onaj njegov habit, da nije poslušao.

Htjele ste da nešto čujete od Svetoga Josipa o poslušnosti. Čujete li sad što vam govori? Gledajte ga pretkazanog po Duhu Svetomu u starozavjetnom Josipu i poslušajte njegovu prodornu riječ: Evo me. I njegov primjer žrtve koji je dao u službi poslušnosti.

Njegova tako draga »dugačka haljina«, koju mu je poklonio otac, ostala je u rukama protivnika. Josip sad pokazuje ono što treba da i pokaže. Bile ste radosne, kad ste primile habit i trebalo je, da budete radosne. Ali habit gubi svako značenje, ako pod njim nije život ljubavi i žrtve. Sad nadolazi čas, kad ćete to pokazati. Položit ćete zavjete. To treba da izrazi onaj život, onu nutrinu. Eto, to sad pokazuje Josip. Habit su skinuli s njega, ali se sad otkriva veličina njegove duše. Kako li nam divno Duh Sveti otkriva, u čemu je veličina redovničkog zvanja!

Josip je poslušao i sad još trpi radi poslušnosti. Težak je križ pao na njega. Braća su ga prodala, i on je kao rob odveden u Egipat. Kasnije će taj isti put u Egipat sačuvati čovječanstvu Spasitelja svijeta. Kad je Sveti Josip bježeći od Heroda išao u Egipat, morao se je sjetiti, kako je žrtva, koja je proistekla iz divne poslušnosti starozavjetnog Josipa, utrla put, koji će Božanskog Dječaka oteti Herodovu nožu. Razmotrite ovdje što znači poslušnost, koju se spremate da darujete Bogu u zavjetu. Slušati i trpjeti radi slušanja. To neka bude sada vaša odluka. Poslušnost i onda, kad je ona vrlo teška, kao što je bila Josipova, jer je morao poći među braću, koja su ga zamrzila, i onda još prikazivati žrtvu, kao što je Josip prikazao žrtvu svog ropstva, da bi poslušnost bila čvrsta u svim redovničkim dušama. Takvo shvaćanje zavjeta poslušnosti izgradit će onaj divni put, kojim će proći Božanski Dječak sa svojom presvetom Majkom i sa svojim hraniteljem.

Josip je kao rob doveden u Egipat i odveden u Putifarovu kuću. Sad će se pokazati u svoj ljepoti čistoća, koju ćete također darovati Bogu u svojem zavjetu. Josip je bio izložen i teškoj napasti. Putifarova žena htjela ga je navesti na grijeh. Ovako doslovno govori Sveto Pismo:

I premda je ona dan na dan navaljivala na Josipa, on je ne posluša i ne pođe k njoj i ne sagriješi s njom. (Gen. 39, 10.).

Kad čovjek pročita ove riječi Svetoga Pisma, dođe mu da bolno zavapi, zašto poneke redovničke duše nisu malo dublje razmislile o tim riječima, kad su se pripremale na zavjete. Poneke su propale. Zašto su propale? Obično za to, jer je napast i grešna prigoda navaljivala. Malo je koja propala na prvu napast. Ono navaljivanje bilo je uzrok, da je popustila. Gledajte Josipa. Pročitajte još jedamput riječi Svetoga Pisma:

»I premda je ona dan na dan navaljivala na Josipa, on je ne posluša i ne pođe k njoj i ne sagrijevši s njom«.

Josip opet predviđa stradanja radi čistoće, kao što je morao predvidjeti i stradanje radi poslušnosti. Ta žena koja ga napastuje nije bilo koja žena. Ona je supruga gospodara te kuće, u kojoj je njemu tako lijepo. On predviđa, da će sve to izgubiti i ko zna što još navući na sebe, ako ne pristane na grijeh. Tako se i dogodilo. Jednoga dana Putifarova žena bacila se na njega i uhvatila ga za habit. Josip joj se istrgao. Ona je onda udarila u viku i rekla je mužu, da je Josip nju htio navesti na grijeh i kao dokaz pokazala mu je haljinu koju je ona strgla s njega, kad je pobjegao. (Gen. 39, 12-18). Josip je bačen u tamnicu. Blagoslovljena ta tamnica. Tamnica čistoće. U njoj se prikazuje Bogu žrtva, koja će donijeti prekrasan i savršen plod čistoće u nazaretskoj Djevici. Sveti oci dovode u vezu ovaj događaj iz Josipova života sa savršenim životom čistoće u nazaretskoj obitelji. Josipova tamnica čistoće vapila je Bogu, da podigne u ovoj suznoj dolini ljepotu Marijine čistoće. Josip diveći se Marijinoj čistoći imao je

po riječima svetih otaca pred očima čistoću starozavjetnog Josipa i njegovo stradanje za čistoću.

Bojite li se da trpite radi čistoće? Nemojte se bojati. Pogledajte na Josipovu primjeru, kako će to trpljenje donijeti divan plod ne samo za vaše lično posvećenje, nego i za posvećenje tolikih drugih duša. Razmotrite, što je sve učinila Josipova čistoća i njegovo trpljenje radi čistoće.

Josip je oslobođen od tamnice i uzvišen. Sad predstoji treća velika kušnja, koja će veličanstveno osvjetliti suštinu predvodničkog siromaštva.

Bogatstvo egipatske zemlje palo je u njegove ruke. Sjedi na kraljevskim kolima, zlatan mu lanac visi o vratu, i narodu je naređeno da pada preda nj na koljena. (Gen. 41, 42-43).

Kralj mu je povjerio sve. On može da kupuje, da troši novac zajednice bez nadzora. Sa strahom očekujemo, kako će nam Duh Sveti progovoriti kroz retke Svetoga Pisma, kako Josip nije više Josip. Kako se je polakomio i počeo kradomice varati svog kralja. Njegova tako prekrasna duša postat će radi lakomosti kao duša Jude Iškaiota ili Ananije i Safire u Novom Zavjetu. Ni govora o tom. Duh Sveti vodi nas korak po korak kroz Josipov život, i misao je uvjek jedna te ista. U svim tim kušnjama, koje su iz dana u dan sve zavodnije, Josip s divnom ustrajnošću ostaje vjeran obavezi koju je dao svom kralju. Svim tim novcem raspolaže on tako, da ga Duh Sveti prati pohvalom od početka do kraja. Zajednica, to je njegovo bogatstvo, volja njegova kralja, to mu je zapovjed. On raspolaže egipatskim imetkom tačno onoliko, koliko smije. Dalje od toga neće ni za dlaku. Kad mu je otac s braćom došao u Eegipat, on ga predvodi Faraonu, da on odredi, kakvo će im se dati izdržavanje. Sveto Pismo izričito kaže: A osip naseli svojega oca i braću svoju i dade im posjed u zemlji egipatskoj u najboljem dijelu zemlje, naime u pokrajini rameseškoj, kao što je bio zapovjedio faraon. (Gen. 47, 11).

Redovničko siromaštvo ima u Josipu uzor. Josipove kušnje spadaju među najteže kušnje, kroz koje je sproveden duh siromaštva. To toliko više odskače, u koliko se Duh Sveti ne krati da nam u drugim slučajevima Starog Zavjeta iznese odstupanje od duha siromaštva i teške riječi, kojima je Bog popratio to odstupanje.

Pripovjedanju o starozavjetnom Josipu spada među najljepše stranice Svetoga Pisma. Kad se to reče, onda se obično misli na onaj njegov susret s braćom, na njegovu ljubav i opraštanje koje dosiže stepen vrhunskog heroizma. To je zaista lijepo. A lijepo je i kako je on tuđinac i skromni sluga u kući Putifarovoj osvojio srce egipatskog naroda i postao radost čitave te zemlje. Čitaoci pripovjedanja o Josipu obično se zaustavljaju na tome i u tome vide neobičnu ljepotu Josipove duše. Tačno je. Ali ne treba smetnuti s uma, da je to posljedica koja traži uzrok, da je objasni. A uzrok je u onim dalekim riječima, kojima je nekad odgovorio svom ocu, kad ga je, naime, slao među opasnu njegovu braću koja su ga mrzila. Te riječi glasile su jednostavno i čvrsto ovako: Evo me. I u onim drugim riječima, kad mu se je ukazala strašna mogućnost da izgubi i kruh i slobodu, ako ne žrtvuje čistoću. Te riječi glasile su ovako: Pa kako bih sad učinio tako grdno zlo i Bogu tako sagriješio? I konačno u onim riječima, koje je Duh Sveti napisao o njemu, kad je raspolagao čitavim novcem egipatske zajednice, da je učinio sve onako, kako mu je zapovijedao njegov kralj.

Tako se je uporno i sustavno izgrađivala ljepota, koja se je onako potresno očitavala u odnosu egipatskog naroda do njega i u njegovu zagrljaju s braćom. To je zaista divna stranica, i Svetoga Pisma i čitave svjetske književnosti. Ali ne smije se tu stranicu površno čitati. Ako je se ne razmotri u njenim uzrocima, koji se sadrže u Josipovu duhu siromaštva, čistoće i poslušnosti, a koji je on održao na visini unatoč izuzetno teškim napastima, ta prekrasna stranica pobuđuje udivljenje, ali ne pokazuje i put, kojim se ona ostvaruje. Ne smije se prelamati pripovije-

danje o Josipu. Ono što se obično čini, da se svraća čitava pažnja na njegov odnos s braćom, znači to prelamanje. Sigurno je, da je u čitavom pripovijedanju o Josipu najljepše baš to, taj odnos njegov do braće. To je Sveto Pismo htjelo najviše da istakne. Zato nam ni u koliko nije bila namjera, da to nekako potisnemo ispred vaših očiju i da težište pripovjedanja prenesemo nekamo drugamo. Ne. Naprotiv, to hoćemo da vašu pažnju usmjerimo još više na ljepotu te prekrasne stranice. Ali ona je ispisana žrtvom i čitavom snagom triju velikih riječi: Poslušnost, čistoće i siromaštva. Zato je trebalo poći ovim putem. A sad možemo, i ne samo da možemo, nego čak i moramo da razmotrimo tu divnu stranicu u čitavoj njenoj ljepoti.

Dva života

Nećemo ući u svu ljepotu Josipova odnosa do braće, ako ne razumijemo naslov, koji smo postavili na čelo ovog drugog razmatranja o Josipu. Dva života. Taj naslov prelazi u pitanje, koje je svaki dan sve važnije za suvremeni redovnički život.

Ta dva života imao je Josip. Razmotrimo ih.

Josip je iza one svoje priprave, pune žrtve, uspio da prodre u Egipat. Faraon ima čitavo povjerenje u njega. »Ti ćeš biti nad mojom kućom, sav moj narod podvrgnut će se tvojim zapovjedima« (Gen. 41, 45.). Tako mu govori faraon. I nastavlja ovako: »Evo postavljam te nad svom zemljom egipatskom« (Gen. 41, 41.). Uvjek ostajući čvrsto, nepokolebivo, uz onaj svoj duh žrtve, Josip se izdašno koristi tim riječima. Radi neumorno i svestrano i stvarno preuzima sve u svoje ruke. »Idite k Josipu« (Gen. 41, 55.), — govori faraon narodu, kad se ovaj u svojim potrebama obraća k njemu. Toliko je povjerenje uživao Josip. To je Josipov Egipat. On je smatrao, da treba da ga ima i ulagao je sve sile da ga održi i da ga što bolje održi u svojim rukama ne radi sebe, nego da bi u taj svoj Egipat unio duh pravde i ljubavi, kojemu je služio. Njegov rad u Egiptu toliko je bio ugodan Bogu, da je Božji Sin odmah iz svog rođenja došao sa svojom Majkom i sa svojim hraniteljem, da posjeti Egipat, u kojemu je starozavjetni Josip nekad razvijao onako svestran i uspješan rad. Toliku milost doživio je samo Egipat od svih drugih zemalja

izvan Palestine. Tako je, eto, pokazao Bog, što je pred njim značio Josipov Egipat.

Taj Egipat znači veliki zadatak i veliko pitanje savremenog redovništva. Naše redovnice sve više prodiru u javni život. U bolnice, u ustanove, u razna zaposlenja. To je taj Egipat. I divno se ponavlja ono povjerenje, koje je faraon imao u Josipa. Redovnice u tom radu, u tom svom Egiptu, imaju obično najveći ugled. Ponavljaju se riječi: »Ti ćeš biti nad mojom kućom, sav moj narod podvrgnut će se tvojim zapovjedima«. I one druge riječi: »Evo postavljam te nad svom zemljom egipatskom«. Ta činjenica je velika radost i velika nada Crkve našeg vremena. I kad se narod obraća tražeći pomoć u raznim svojim potrebama, ljudi, koji su čak daleko od vjere, kao što je faraon bio daleko od vjere Josipove, govore iste one riječi: Idite k Josipu. Idite k redovnicama.

Eto, sestro, to je taj tvoj Egipat. Tvoj rad, kome se posvećuješ i u kojem treba da razviješ kao Josip najveću ljubav, najveću djelatnost bez obzira na poteškoće. I nije važno, koliki je taj tvoj Egipat. Je li neka široka i čuvena Ustanova ili neki sitni zakutak. Važno je to, hoće li jedamput i u taj tvoj Egipat doći Isus sa svojom Majkom i sa svojim hraniteljem. Gleda li on na tebe sada, dok poslužuješ, onako, kako je gledao Josipa u njegovu poslu? Sprema li ti veliki dan svog pohoda? Neko će svakako doći. Ako ne dođe Krist, doći će sotona. Tvoj Egipat neće ostati bez pohoda. Ispituj se, kakvi si u tom svom Egiptu. U tvojim svakodnevnim poslovima i sitnim, kao što su bila sitna ona zrna žita što ih je sabirao Josip. Svaka sestra, pa i sa svojim najneznatnijim radom, povezuje se uz rad ostalih sestara, i one ne može da ocijeni, koliki je taj rad u svrhunaravnom smislu, je li malen ili velik. Tačno je to, da je i najneznatniji rad jedne redovnice pred Bogom isto tako Josipov Egipat, kao i rad one redovnice, koja u nekoj velikoj bolnici ili u nekom drugom velikom zaposlenju sluša sa strane svojih predstavljenih u službi doslovne riječi svetoga Pisma: »Ti ćeš biti nad mojom ku-

ćom« i riječi: »možemo li naći čovjeka, u kojem bi bio duh kao u ovog«? I onda i one riječi, koje upućuje narod k njoj, kao što su nekad upućivali Josipu: »Idite k Josipu«.

Vrlo je važno da se naročito u ovo naše vrijeme shvati pouka, koju je Duh Sveti dao preko Josipova Egipta. Mi danas imamo opet vrijeme, kakvo je bilo onda. Josip živi u sredini, koja je daleko od vjere u pravoga Boga i koja je odana raspojasanom životu. Josip prodire u sredinu izgradivši u sebi s neobičnom snagom duh poslušnosti, čistoće i siromaštva. On prodire u poganski i razbludni Egipat. Osvaja ga svojim širokim radom i zauzimanjem posvećujući i predavajući svega sebe ljubavi prema bližnjemu. Tačno se to ponavlja danas u životu naših redovnica. Egipat je opet tu. I onda nije moguće da se ne vidi, kako se negdje daleko priprema dan, kad će doći Krist sa svojom Majkom i sa svojim hraniteljem. Taj dan mi jasno naziremo u Josipovskom radu i Josipovskim okolnostima našeg ženskog redovništva. I zato nas ništa ne straši poganstvo i razbludnost, što su se razmahali među nama. Tu je Josip koji djeluje snagom svog života i snagom svog milosrđa. On neminovno najavljuje Krista. Mi danas bolje nego ikada prije razumijemo riječi prorokove: »Iz Egipta dozvah svoga Sina«. Krist može doći samo iz čvrstog duhovnog života i velikog milosrđa rada. To je taj Josipov Egipat, iz kojega će Bog pozvati svog Sina.

Eto, kako treba da gledaš na svoj budući rad u Družbi. Treba da ponoviš Josipa i da u tvom ponavljanju ideš uvjek naprijed, sve temeljitije, i sve svestranije. Mi ćemo se radovati, ako se na tebi ponove riječi: »Možemo li naći čovjeka, u kojem bi bio duh Božji kao u ovom«. I riječi: Ti ćeš biti nad mojom kućom« i »Postavljam te nad svom zemljom egipatskom«. I onda riječi, koje će upućivati narod, da traži tebe mimo svih drugih, a koje će poteći i od onih koji su daleko od tvog vjerovanja. »Idite k Josipu«.

Ali, koliko god bio lijep taj Josipov Egipat, taj njegov rad krajnjeg zauzimanja i milosrđa, i koliko god bio lijep isti takav Egipat našeg ženskog redovništva i koliko

god bude bio lijep i onaj Egipat, što ćeš ga ti razviti u tvom životu, nije to još ono najljepše. Nego što je najljepše? Mislim, da na to pitanje nije potrebito odgovoriti. Svi se slažu u tomu, da je ono najljepše u pripovjedanju Svetoga Pisma o Josipu, njegov odnos prema braći. U tom se slažu svi bez razlike.

A što to znači? Zašto mi nijesmo odmah poletjeli k toj najljepšoj stranici, kao što čine toliki koji tek literarno čitaju Sveto Pismo, nego smo se toliko zadržali na Josipovoj poslušnosti, na Josipovoj čistoći i na njegovu duhu siromaštva i konačno na njegovom javnom radu u Egiptu? Zato, jer tu je izvor one najljepše stranice i njena pozadina, bez koje ona nije razumljiva. Ona nije nastala onda kad se pojavila. Ne. Nego se je izgrađivala u Josipovim izuzetno teškim žrtvama i rodila se je na njegovoj otpornosti, da u osveti i uopće podavanju sebe duhu ovoga svijeta dade sebi zadovoljštinu za tolike uvrede i žrtve koje je morao izdržati.

Uđimo sad u tu najljepšu stranicu.

Josip je na vrhuncu svog ugleda. Čitav Egipat govori o njemu. Sa svih strana hrli narod, da iz njegovih blagotvornih ruku primi djela milosrđa. Idite k Josipu. Taj glas pronosi se sa jednog kraja Egipta na drugi, a govori ga faraon, Josipov pretpostavljeni, koji je daleko od Josipove vjere, ali cijeni mnogo Josipa zbog njegove sposobnosti i požrtvovnosti. Josip je voljen, Josip je obasut darovima. Njegov rad mu otvara mogućnost nezavisnog i udobnog života.

Josip se zaista sav ulaže u taj rad. On ga razvija sve jače, tako da se o njemu počinje govoriti i izvan Egipta. Ali ipak taj rad, koliko god bio pohvaljen i bogat darovima, ne uspijeva da Josipa otrgne od zajednice ,iz koje je potekao.

Njegovo je srce stalno u toj svetoj i nesretnoj zajednici. Sveta je po svojim utemeljiteljima: Abrahamu, Izaku i Jakovu, a nesretna je po zlom duhu, koji se sad u tu zajednicu uvukao. Njegova braća, članovi te iste zajednice

kao i on, puni su mržnje i lakomosti za novcem. On je morao biti baš njihova žrtva. Stalno su ga mrzili i htjeli da ga se riješe, dok ga nijesu prodali. Što je sve od njih pretrpio... Sad mu je konačno njegova sposobnost i njegova obljubljenost dala mogućnost da uživa svijet i da se osveti onoj zajednici. Hoće li se osvetiti? Ili ako baš ne želi da bude tako opak, da joj se osvećuje, a ono barem, hoće li je napustiti ne misleći više uopće na nju, na tu zajednicu, koja je tako opaka prema njemu?

Ne. Eto tu je tačka, na kojoj počinje da se rađa ona najljepša stranica.

Josip, obasut ugledom i darovima, ne popušta silnim napastima, da zaboravi svoju zajednicu, nego naprotiv pripravlja se na čas, kad će je žrtvom svoje divne ljubavi vratiti na visinu njenih svetih utemeljitelja.

To je zaista najljepše u pripovijedanju o Josipu.

Razmotrimo, kako nam to prikazuje Sveto Pismo:

»Braća Josipova dođoše i pokloniše se pred njim sve do zemlje. Josip kad vidje braću svoju, poznade ih dakako, ali se učini da ih ne pozna«. (Gen. 42, 7.).

Evo, došao je presudni čas.

Što će sada Josip?

Osvetiti im se? Ne. To bi bilo podlo i griješno. Ne, premda u njemu silno navaljuje napast, da im se osveti, jer su se upravo grozno, dok je bio s njima u zajednici, prema njemu ponijeli. Ali on će svladati tu napast radi Boga, u kojega vjeruje i čije zapovjedi hoće da sluša. Tu je tačka, na kojoj će ostati. Tako možda mi mislimo. Ta neće valjda poći dalje od toga. Sad je došao čas da pokaže, kako se izdvaja zauvjek od te zajednice, u kojoj je toliko pretrpio. Dat će im žito, da ne pomru od gladi, jer neće da im se osvećuje. Onda će se brzo oprostiti od njih i vratiti se svom Egiptu, koji mu je otvorio putove svestranog vremenitog napretka i udobnog života.

Koliko smo daleko od Josipa, ako tako mislimo...

Da je Josip tako učinio, ostala bi zauvjek nenapisana najljepša stranica njegovog života. Duh Sveti ga nadahnjuje, da je krajnjom žrtvom prihvati i napiše, i on će je napisati. Sad svi vjekovi vide, što bi bio izgubio, da je nije napisao. Da li bi ti isto učinila u takvom jednom času? Shvaćaš li sada, kakvu mogućnost neumrle ljepote sadrži ono stanje, koje se gdjekad javi u duši neke redovnice, kad joj se na jednoj strani predoči svijet sa stvarnim uvjetima napretka i uživanja, a s druge strane njena redovnička zajednica, u kojoj je možda samo trpjela?

Takav je čas nastupio sad za Josipa. Bog ga zove i on odgovara: Hoću. Počinje veliko djelo.

Josip se sav predaje velikoj žrtvi. Počinje da izgrađuje svoju ljepotu, pred kojom će drhtati sve duše. On ulaže svega sebe, da dragu zajednicu, čiji je on član, a koja se toliko srozala, podigne, posveti i opet se s njom sjedini.

Razmotrimo, kako nam to opisuje Sveto Pismo. Glad je pritisla zemlju Kanaansku. Braća su Josipova došla u Egipat, da kupe žita. Bila su izvedena pred Josipa. Sveto Pismo ovako doslovno piše: »I Josip, kad vidje braću svoju, poznade ih dakako, ali se učini, da ih ne poznaje« (Gen. 42, 7). Mnogima je, kad su pročitali posljednje riječi ove rečenice, sigurno došla misao: pa dakako. Učinio se, da ih ne poznaje. To je jedino, što je mogao da učini. Ne poznaje ih i dosta! Ta zajednica njegove braće neiskrena je, opaka je i ponijela se prema njemu krvnički. Sad on više neće da zna za njih i predat će se sav svom Egiptu, koji mu pruža udoban život i otvara mu mogućnost svestranog napredovanja.

O, koliko je ta misao bila daleko od Josipa...

Josip je sad dočekao čas, za kojim nikad nije prestao da teži. On će tu svoju zločestu ali dragu zajednicu pretpostaviti svom udobnom Egiptu. Potresno je, koliko on vremena i napora posvećuje svojoj zajednici, od koje je dugo bio daleko, ali s kojom je u duhu stalno sjedinjen.

Postupa vrlo razborito. Drži svojoj zajednici prave duhovne vježbe, koje on vodi po svim pravilima duhovnih vježbi. Nastupa ozbiljno i strogo. Grijeh se mora iskorjeniti. On ne smije samo da se prekrije lijepim riječima, pa da opet izbije ko zna na kojoj strani i ko zna u kojem obliku. Tu treba zahvatiti duboko, do samog korjena, i ruka ne smije da se pokoleba. Dade ih sve zatvoriti! Onda jednog od njih ostavi zatvorena u tom istom zatvoru, a ostalima reče, da idu kući i da dovedu natrag svog najmlađeg brata. Počinje veliki proces popravljanja koji najprije treba da dovede do priznavanja svog grijeha. To je sad postignuto. Braća sad duboko i iskreno ispovijedaju svoj grijeh. »Doista to skrivismo na bratu svojemu, jer vidjesmo muku duševnu njegovu, kad nas je molio, a mi ga ne počusmo. Zato dođe na nas ova nesreća«. (Gen. 42, 21).

Što će sad Josip? Otkriva se ono, što je Josipa vodilo uvjek u odnosu prema njegovoj zajednici. Ljubav. Ljubav razborita i svestrana, koja se ničim nije dala slomiti. Josip se je od njih okrenuo i zaplakao.

Tako počinje najljepša stranica u pripovjedanju o Josipu. Treba je čitati svu do kraja. Sve do divnog časa, kad je zajednica opet uspostavljena u čitavoj ljubavi i obnovljenom Božjem duhu, kad je u njoj opet zavladao život Božje djece.

Pročitaj to sve do kraja. Pažljivo i s razmišljanjem. I stalno drži na umu, da je to ono najljepše što se sadrži u pripovijedanju Svetoga Pisma o Josipu.

Možda i tebe život dovede u sličnu prigodu. Možda te tvoje sposobnosti odvedu u Eegipt, u tvoj javni rad, gdje će te pretpostavljeni hvaliti i otvoriti ti mogućnost napredovanja i uživanja. Možda ti se ukaže tvoja zajednica kao nešto nisko za tebe, a možda je ona i tebi ogorčavala dane, kao Josipu. U takvom jednom času lako ti se može javiti misao: treba da prekinem s tom zajednicom. Više ću dobra učiniti u ovom svom Egiptu. Odbaci takvu misao. Tvoj slučaj rješio je Duh Sveti jasno i temeljito.

Ti ćeš izgubiti najljepšu stranicu svog života, ako ostaneš na toj misli. Pripovjedanje o tvom životu u knjizi vječnosti prekinut će se na onim riječima: »Josip kad vidje braću svoju, poznade ih dakako, ali se učini, da ih ne poznaje«. Dalje od toga ništa više neće biti. Pokušaj sada, da tako pročitaš pripovijedanje o Josipu. Kad se zaustaviš na tim riječima, zaplakat ćeš. Ne kao Josip iz ljubavi prema braći, nego od žalosti prema sebi.

Tvoj javni rad, gdje razvijaš svoje kreposti i svoje sposobnosti, gdje si toliko pohvaljena od ljudi ovoga svijeta, to je tvoj Egipat. On je vrlo koristan tvojoj Družbi. Ne zaboravi, da je on spasio Josipovu zajednicu. On je također radost i ponos Crkve. Zato ne smiješ shvatiti, da ti sebe treba da ograničavaš u razvoju tvog Egipta. On je stvarno i danas i to svaki dan sve više radost i ponos Crkve. Ali najljepša stranica tvog života neće biti napisana u tom tvom Egiptu, pa koliko god on bio čuven, pohvaljen i blagotvoran. Tvoja zajednica, to će biti tvoja najljepša stranica. I ukoliko imaš u njoj većih poteškoća, u toliko si sličnija Josipu. Na dnu tvoje duše, pa koliko god bila ona ojađena postupkom pojedinih članova te zajednice, treba da je duboka radost, koja ti opravdano govori, da si izabrano dijete Božje, koje Duh Njegov vodi onim istim putem, kojim se stvarala najljepša stranica Josipova života.

Druga Marija

»Ne poznajem čovjeka« (Luk. 1, 34).
»Evo ja sam službenica Gospodnja i neka mi bude po riječi tvojoj« (Luk. 1, 38.).
»Ona rodi svojeg prvorođenog sina i položi ga u jasle« (Luk. 2, 7.).

To je dostojanstvo, u koje ćeš stupiti polaganjem redovničkih zavjeta. Marija je prva redovnica Crkve. Redovnica je druga Marija.

To je tvoje dostojanstvo, ali to je sigurno i razlog tvog straha. Hoćeš li biti vrijedna tolikog dostojanstva? Druga Marija...

I sigurno nalaziš opravdanje tvom strahu i u samom Svetom Pismu. Marijino navještenje bilo je zapravo polaganje Marijinih zavjeta. Ona je doduše imala u sebi te zavjete, ali tada ih je očitovala. I ti imaš redovničke zavjete u tvojoj duši. Imala si ih već onda, kad si osjetila poziv u redovnički život. Ali kad ćeš ih očitovati svečano u crkvi i pred predstavnikom Crkve. Dakle to će biti tvoje navještenje. A u Svetom Pismu čitamo, kako je Marija drhtala. Kad je predstavnik Božji, arhanđeo Gabrijel, počeo da je oslovljuje, Sveto Pismo izričito govori: Uplaši se ona. A kako da se ne uplašim onda ja u času mojih zavjeta, u času mog navještenja, kad predstavnik Crkve stane preda me i uputi mi svoju riječ? Marija je drhtala, koja je bila savršeno čista, a gdje da ne drhćem ja sa tolikim svojim slabostima? Ne. Bolje je, da na to ne mislim. Jedino riješenje, koje mi se nameće kao jedino is-

pravno, jest, da odustanem od zavjeta. Sveto Pismo me na to potiče i upravo dovodi do takvog rješenja.

Nemaš pravo. Naprotiv Sveto Pismo te pozivlje, da se riješiš svakog straha. Samo slijedi Mariju, slijedi je s čitavom dušom od početka do kraja. To samo. Drugo ne treba ništa da te muči niti da pobuđuje u tebi strah.

Ali ti ćeš opet reći: A Sveto Pismo?... Zar Sveto Pismo ne govori o tom strahu?... Sad ćemo potanko objasniti što govori Sveto Pismo.

Uvjek treba imati u vidu, da je Marija dijete Starog Zavjeta. Stari Zavjet je ime Božje uvjek pratio s osjećajem straha. Ko nije imao taj strah, nije bio pravo dijete starozavjetne Crkve. Sad je Marija čula iz arhanđelovih ustiju ove riječi: Gospodin s tobom. Čula je ime Gospodnje. Ona je morala uzdrhtati. I drhtala je sigurno više, nego ikad ikoje Božje dijete u Izraelu, jer je ona bila najbolje takvo dijete. Da se nije uplašila, bila bi izdala Stari Zavjet, a tako nešto ne može se od Marije ni pomisliti.

Dakle to njeno drhtanje, kad je pred nju stao arhanđeo i oslovio je, ne pokazuje ništa drugo, nego njenu potpunu saživljenost sa starozavjetnom Crkvom. Ona je uzorno dijete te Crkve. U takvoj potpunoj predanosti Starom Zavjetu Duh Sveti je pripravljao veliki čas navještenja.

Eto, sad ti je jasno, što znače te riječi Svetoga Pisma. One nemaju da u tebi probude strah, nego da te potkanu, da ti budeš što više slična Mariji. Da naslijeduješ Nju u što uzornijem pripadanju Crkvi. Takva je bila njena pripravа na veliki čas navještenja i takva mora biti tvoja priprava na veliki čas zavjeta.

Dakle ti moraš reći sebi ovako: Potpuno moram naslijedovati Mariju. Ali Marija je bila u Starom Zavjetu, a ja sam dijete novozavjetne Crkve. Stari Zavjet je značio strah, a Novi znači ljubav. Marijino drhtanje u stvari znači samo ovo: Ono sadrži zapovjed, da se mora živjeti i saosjećati s Crkvom. Zato ja ne bih naslijedovala Mariju,

kad bi se podavala strahu. Stanje moje duše pred zavjetima treba da je što je moguće sličnije stanju Marijine duše pred navještenjem. Treba da budem što više sjedinjena s Crkvom i da duh Crkve živi u meni. To i samo to znači ono drhtanje Marije pred riječima Božjeg izaslanika.

To će ti još jasnije biti, ako čitaš dalje Sveto Pismo. Anđeo kaže dalje: Ne boj se Marijo. Evo ti riječi, koju treba da primiš sada, kad se pripravljaš na zavjete. To je riječ Novog Zavjeta. Čim je Marija čula tu riječ, prestaje da drhti i počinje svoj razgovor s Božjim izaslanikom. Taj Marijin razgovor je samo u nekoliko riječi, ali pokazuje divnu iskrenost i upravo djetinjsko povjerenje. Svršava doba straha. Počinje novo doba, u kojem će se čovjek kroz ljubav sjedinjavati s Bogom. To je doba, u kojemu ti živiš. Zato u prvim riječima, u kojima se opisuje navještenje, treba da vidiš samo Marijino uzorno pripadanje Crkvi. A u ovoj drugoj riječi: Ne boj se, treba naći pobudu, da odbaciš svaki strah i da s ljubavlju duše dočekaš tvoje navještenje, tvoj veliki čas zavjeta.

Ali možda te ovakvo objašnjavanje još potpuno ne zadovoljava. Zar i u Novom Zavjetu ne spominje se strah kao jedna naročita odlika duše? Ako se treba osloboditi straha, što onda znači onaj dar Duha Svetoga, koji se zove strah Božji? Tačno je, da se on tako zove i da sadrži strah, ali od čega? Taj strah, koji nam ulijeva Duh Sveti, ništa drugo nije, nego naličje ljubavi. To je strah majke koja nosi svoje ljubljeno dijete u naručju. Što ona osjeća prema svom djetetu? Ljubav i samu ljubav. Može li se pa i samim posljednjim krajem uma zamisliti, da je nju strah od njena djeteta? Jaso je, da ne. Ali ipak, dok ona nosi tako svoje dijete, stalno je u strahu, da ne posrne i da ne upropasti to svoje dijete, da ono ne nestane iz njena naručja. To je strah Novog Zavjeta. Mi nosimo na sebi i u sebi Božansko dijete Isusa. I prema njemu osjećamo samo ljubav. Ljubav svaki dan i svaki čas sve jaču. Ali opasnost od smrtnoga grijeha je tu i stalno će biti tu,

dok smo živi. Padnemo li, izgubit ćemo ono dijete iz naručja svoje duše. Eto, to znači dar Duha Svetoga, koji se zove strah Božji. To je strah Novog Zavjeta, koji u stvari znači ljubav.

Konačno eto i riječ ljubimca i Isusa i Marije, Ivana evanđeliste, koji u svojoj prvoj poslanici piše doslovno ovako:

»U ljubavi nema straha, nego savršena ljubav izgoni strah napolje, jer strah ima muka, a tko se boji, nije savršen u ljubavi«. (I. Iv. 4, 16-18).

Sad ti zaista mora biti jasna velika riječ, kojom se dao navijestiti Novi Zavjet, a koju je Marija čula i tako duboko s čitavom dušom, prihvatila. Ne boj se. Ta riječ briše onaj strah, koji se prvi put pojavio u raju zemaljskom, kad su se Adam i Eva poslije grijeha sakrili od straha pred licem Gospodnjim. Marija donosi čovječanstvu navještenje, koje taj strah odstranjuje. Ne boj se, Marijo.

To ti je poruka što ti je upućuje Sveto Pismo sada, kad se pripravljaš na zavjete. Treba da si sva prožeta duhom Crkve i da ona divna radost, koja je zatalasala Marijinu dušu, kad je čula tu riječ: Ne boj se, zatalasa i tvoju dušu.

Kako ćeš onda i mirna i sabrana da se pripravljaš na zavjete! Tvoja će duša biti Nazaret, obasjan svjetlom Duha Svetoga, u kojemu kraljuju samo dvije riječi: Crkva i ljubav.

Sad idi samo naprijed tim istim odlomkom Svetoga Pisma. Taj isti odlomak koji ti je pokazao, kakva treba da bude u stvari tvoja priprava na zavjete, pokazat će ti i kakvi moraju da budu i sami zavjeti. Pođi naprijed ususret velikim riječima, koje je izrekla Marija i koje čekaju tebe, da ih i ti izrečeš u času tvojih zavjeta.

Ali prije svega razmotri to, kako Marija ništa ne govori, dok anđeo navješćuje prelaz iz straha starozavjetne Crkve u ljubav prema Božanskom Djetetu, koje će biće neizmjernog Boga prenijeti u njenu dušu. Marija šuti. Ta

šutnja treba da je uzor one šutnje koja se mora održavati u svim redovničkim zajednicama, kada se pripravljaju na polaganje zavjeta. Šutnja. Sabranost. To je Nazaret pred zavjetima. A onda dolaze velike riječi.

I tebe čekaju te iste riječi, kojima ćeš izraziti prihvaćanje redovničkih zavjeta. U tišini i sabranosti tvojih duhovnih vježaba neka se ponovi ona tišina i sabranost nazaretska pred velikim riječima.

I onda dolaze te velike riječi: Marija pred Božjim izaslanikom govori ovako: Ja ne poznam čovjeka. (Luk. 1, 34.).

Jasno je, da te riječi znače tjelesnu vezu. Nikakve tjelesne veze nema. Ne poznam čovjeka.

Tu istu riječ treba da ti rečeš pred izaslanikom Božjim, kojega će pred tebe postaviti Crkva. To je zavjet čistoće. Nikakve tjelesne veze nemam s bilo kim i neću ih imati nikada.

Ne poznam čovjeka.

O tom zavjetu napisane su ko zna kolike knjige i održano je ko zna koliko propovjedi, razmatranja i predavanja. Ali sve to ostaje iza ove riječi. To može da objasni, ali ne da nadomjesti ovu riječ. Ne poznam čovjeka. Nemam s nikim tjelesne veze. Ni u mislima ni u riječima ni u djelima.

Takav treba da je tvoj zavjet čistoće.

Misli, koje ti mogu doći i koje će ti se možda uporno nametati, darovat ćeš Bogu. U takvim časovima ne smiješ biti tužna. Misli ti se narinjavaju, ali ti ih nećeš. To je prigoda za žrtvu. To je tvoj dar Bogu. To dakle ne smije da ti pričinja žalost nego radost. Misao te vuče k tjelesnoj vezi, a ti je nećeš. To je neprekidna dragocjena žrtva. Mirisni kad tamjana koji se diže pred licem Gospodnjim. Koliko su takvih prekrasnih primjera dali životi odabranih duša!

To znači ova rečenica: »Ne poznajem čovjeka« u njenom odnosu na misao. A riječi, koje su proti njenim ri-

ječima, ne ćeš nikada izgovoriti. I djela, koja su proti njenom smislu, nećeš nikada počiniti.

To je zavjet čistoće.

Pripravi se tako, da ta rečenica unese svu sebe u tvoju dušu. Kad je budeš mogla izgovoriti, nju jedinu, s čitavom dušom, bit ćeš potpuno pripravna da položiš zavjet čistoće. Na tu tvoju rečenicu Gospodin će nadovezati one iste riječi, koje je nadovezao i na rečenicu Marijinu: Duh Sveti sići će na tebe. (Luk. 1, 32.).

Ispunit će te Duh Sveti, i On će ti dati snage, da održiš zavjet čistoće i sve druge zavjete.

Dolazi druga rečenica Marijina: Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj. (Luk. 1, 38.). Ona sadrži zavjet poslušnosti.

I za tu rečenicu važi potpuno sve ono što smo rekli i za riječi: Ne poznam čovjeka. O zavjetu poslušnosti napisalo se je i piše se i govori se mnogo. Sve je to i lijepo i potrebito. Ali sve to služi samo zato, da se bolje objasni ova Marijina rečenica. Ona je sadržaj poslušnosti. Pripravi se da imaš tu rečenicu u duši, kad budeš pred predstavnikom Crkve polagala zavjet poslušnosti. Nosi tu rečenicu kroz život. U svakoj prigodi neka je ona jednako živa u tebi. Pred svakom naredbom starješinstva neka je tvoj uvjek jednak odgovor: Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj.

Treći je zavjet izražen u Marijinoj šutnji. I to ima svoj dubok smisao. Siromaštvo je zavjet šutnje. Siromaštvo ćeš malo kad ili nikad imati da izrazuješ riječima. Čistoću ćeš morati braniti tvojim riječima proti poganim riječima, koje će htjeti, da ti je naruše. Ko zna koliko puta morat ćeš reći junački, sveto, neoborivo: Ne poznam čovjeka. I poslušnost moraš izraziti u svim prigodama kad starješinstvo nešto naređuje. Siromaštvo naprotiv prolazi kroz tvoj život u šutnji. O njemu se govori samo, kad ga neka duša iznevjeri. Inače nikad. Zavjet šutnje.

Zato i Marija pušta da se taj zavjet izrazi u njenoj šutnji. Možda je neko čitajući opis navještenja očekivao, da će Marija sad, kad je postala Božjom Majkom, tražiti od Svemogućeg, da joj pokloni sredstva, kojima će moći da nekom udobnošću okruži rođenje Kralja kraljeva. Ništa ona ne traži. Ispunjena Duhom Svetim ona u takvoj jednoj šutnji počinje da divno izgrađuje zavjet siromaštva. Jer to je tek početak. Božja ruka odvest će je u Betlehem. I tu »dok je posvuda naokolo vladala najdublja tišina« (Mudr. 18, 14.), prosinula je betlehemska pećina, savršen izraz ljepote siromaštva. Tu gledaj, kako je lijep ovaj zavjet. Zaustavi se pred betlehemskom pećinom. Ona je kompletorij navještenja. Ona po sebi izrazuje zavjet siromaštva, ali jer je nadošla kao završetak izricanja zavjeta u Navještanju, izrazuje redovničku dušu kao takvu. Razmotri je najprije kao izraz siromaštva. Krist u Svetoj pričesti dolazi u tvoju dušu. Nalazi li je kao betlehemsku pećinu? I hoće li je nalaziti takovu uvjek? Zamisli, kad bi neka bezbožnost ili možda, ne bezbožnost, nego neka krivo shvaćena pobožnost oblijepila betlehemsku pećinu novčanicama ili nekim drugim stvarima ovoga svijeta, kako bi se ti sama i svi ljudi i pobožnosti i ukusa zgražali nad takvom izgrđenom betlehemskom pećinom. To je, eto, tvoja duša, ako izgubi zavjet siromaštva i nedopušteno se nakiti novcem i drugim stvarima ovog svijeta. Zaustavi se malo u takvom jednom razmišljanju.

A onda je razmotri i kao dušu redovnice u konačnoj izgradnji svih redovničkih zavjeta. Kako je lijepa. Nikakav prizor u crkvi ne gleda se s takvom milinom kao betlehemska pećina. To si ti, ako si redovnica potpunih zavjeta. Jedamput će svršiti ovaj život, a svršit će i ovaj svijet. Nebrojena mnoštva i ljudi i anđela zaustavljat će se u vječnosti pred tvojom dušom. Gledat će te s neopisivom milinom. Bit ćeš vječno lijepa. Betlehemska pećina obasjana ljepotom raja kroz svu vječnost.

Pjesma s planina

»Onda zamoli oca svojega: »Neka bi mi se dopustilo ovo: Daj mi još dva mjeseca vremena! Htjela bih otići, popeti se na planine i sa svojim prijateljicama svoje djevojaštvo oplakati«. On joj odgovori: »Otiđi«. I pusti je na dva mjeseca. I ona otiđe sa svojim prijateljicama, i po planinama je oplakivala svoje djevojaštvo«. (Knjiga sudaca 11, 37-38).

»Ustade Marija i otide brzo u planine... Tada reče Marija: »Veliča duša moja Gospodina, I duh se moj raduje u Bogu, Spasitelju mojemu«. (Lk. 1, 39, 46).

Teška jedna stranica, možda najteža u čitavom Starom Zavjetu. Oni koji čitaju i tumače Sveto Pismo, pogdjekad sa zgražanjem odvraćaju od nje i svoje oči i svoju misao.

A ipak, kad se njom učini što treba učiniti sa čitavim Starim Zavjetom, kad ju se prenese u svjetlo Novog Zavjeta, ostaje jedna od najljepših i najznačajnijih.

To je stranica koja se sadrži u jedanaestom poglavlju Knjige sudaca, a sadrži Jeftin zavjet i žrtvu.

Jefta je bio sudac. Vođa i branitelj odabranog naroda i starozavjetne Crkve.

Teške je bojeve imao da bije taj junak. Kralj sinova Amonovih traži od njega, da mu preda svu zemlju od Arnona do Jaboka i od pustinje do Jordana. (Sud. 11, 22).

Jefta je htio mirnim putem da riješi spor. »Ali Kralj sinova Amonovih ne posluša riječi, što mu ih poruči Jefta.

Tada siđe Duh Gospodnji na Jeftu i on prođe kroz Galaad i Manase. Nato pođe u Masfu u Galaadu, i od Masfe u Galaadu podiže se protiv sinova Amonovih.

A Jefta učini Gospodu ovaj zavjet: »Ako sinove Amonove predaš posve u moje ruke.

Onda ima onaj, koji mi iz vrata kuće moje dođe nasusret, ako se vratim kući pobjedonosan od sinova Amonovih, pripasti Gospodu i ja ću ga prinijeti za žrtvu paljenicu«.

I tako pođe Jefta proti sinova Amonovih, da se bije s njima, i Gospod mu ih posve predade u ruke.

On ih silno porazi od Aroera do u okolinu Menita, dvadeset gradova, i do Abel-Keramima. Tako su bili sinovi Amonovi poniženi pred sinovima Izraelovim.

A kad se vraćao Jefta kući svojoj u Masfu, izađe mu nasusret kći njegova s bubnjevima i sviralama. Ona mu je bila jedino dijete; osim nje nije imao ni sina ni kćeri.

Kad je ugleda razdrije haljine svoje i povika: »Jao, kćeri moja! Ti me obaraš duboko! Jest, ti si, koja me baca u nesreću Ja sam učinio zavjet Gospodu i ne mogu ga poreći«.

Ona mu reče: »Oče moj, kad si učinio zavjet Gospodu, izvrši na meni, što si zavjetovao! Jer ti je dao Gospod da se osvetiš neprijateljima svojim, sinovima Amonovim«.

Onda zamoli oca svojega: »Neka bi mi se dopustilo ovo: daj mi još dva mjeseca vremena! Htjela bih otići, na gore se popeti i sa svojim prijateljicama svoje djevojaštvo oplakati«.

On joj odgovori: »Otidi«. I pusti je na dva mjeseca. I ona otide sa svojim prijateljicama, i po gorama je oplakivala svoje djevojaštvo.

A poslije dva mjeseca vrati se k ocu svojemu, i on izvrši na njoj zavjet svoj, što ga je bio učinio. Ona još nije bila spoznala čovjeka. Otada je običaj u Izraelu,

Da svake godine izlaze kćeri Izraelove, da plaču za kćerju Jefte iz Galaada, četiri dana u godini. (Sud. 11, 28-39).

Takav je, eto, bio taj zavjet suca Jefte. Strašan u svom doslovnom smislu dobit će u svjetlu Novog Zavjeta svoj pravi duhovni smisao i svoju besmrtnu ljepotu. Divna kćerka tog junaka na onim istim planinama, na kojima je oplakivala svoje djevojaštvo naći će svoje suze pretvorene u radosne akorde najljepše pjesme svijeta.

Ta djevojka je žrtva za zavjet. Razmotrimo one njene riječi: Oče moj, kad si učinio zavjet Gospodu, izvrši na meni, što si zavjetovao. Ona tim riječima potpuno dariva Gospodinu svoj život. Ali mu dariva i to potpuno dariva i svoje srce. To znače one riječi: »Daj mi još dva mjeseca vremena, htjela bih otići, na gore se popeti i sa svojim prijateljicama svoje djevojaštvo oplakati«. (Sud. 11, 37). Te riječi znače potpun dar srca. Najveća želja u odabranom narodu Starog Zavjeta bila je: Ostaviti potomstvo iza sebe. Ova djevojka bila je žrtvovana i u svom mladom životu i u toj svojoj najvećoj želji. Kolika je bila njena žrtva u toj želji, pokazuju nam ona dva mjeseca, koje je ona zatražila, da pođe sa svojim drugaricama u planine i da oplače svoje djevojaštvo. I toliko je bilo razumijevanje u čitavom Izraelu njene žrtve, da su i djevojke sve do kraja Starog Zavjeta izlazile svake godine, da plaču njenu toliku žrtvu. One su plakale, jer im je manjkala svjetlost Novog Zavjeta. Nijesu razumjevale žrtvu velike kćeri suca Jefte i koliko će sve veliko potomstvo poniknuti iz onih njenih suza.

Prolazili su vjekovi. Arhanđeo Gabrijel poslan je k Mariji u Nazaret. Zdravo, milosti puna, Gospodin s tobom... Marija se uplaši i pomisli, što ima da znači ovaj pozdrav. Ali anđeo nastavlja: Ne boj se Marijo, ti ćeš začeti i roditi sina i nadjeni mu ime Isus. On će biti velik i

zvat će se sin Svevišnjega. I dat će mu Bog prijestolje njegova oca Davida i kraljevat će u domu Jakovlüevu i kraljevstvu njegovu neće biti kraja.

Marija tada pomisli na svoje djevojaštvo i reče: Kako će se to dogoditi kad ja ne poznam čovjeka?

Duh Sveti sići će na tebe — odgovara joj anđeo. I Duh Sveti već silazi i postaje joj sve jasno. To njeno dijete, to je taj Mesija koji ima da dođe. Pred njenim očima odvijaju se po prosvjetljenju Duha Svetoga velika mesijanska proročanstva. On će se roditi od nje, Djevice, proći će kroz nju kao kroz vrata, koja će ostati zatvorena. I dalje, dalje nižu se u njenoj svijesti prorokove riječi o njenom djetetu, koje će kao janje biti odvedeno, da bude zaklano. Jeziva jedna žrtva koju ona treba da prihvati. Ali Duh Sveti je vodi i dalje u prekrasne vidike nebrojenog potomstva, koje će blijesnuti kao plamteće zvijezde, na beskrajnoj modrini rajskog neba. I vidi kako se te zvijezde, sve ljepše jedna od druge, množe uvijek u novim pojavama, i nema im kraja. Prekrasna jedna vizija... I sve će se to roditi iz one žrtve njenog djeteta, u kojoj će On žrtvovati i svoj život i njen život i svoje srce i njeno srce. Ali baš takva žrtva otvara put novoj i blistavoj stvarnosti beskrajnog potomstva, koju još nitko nije nikad vidio. I ona, sva pripravna na veliku žrtvu i ushićena nad onolikom ljepotom njena ploda ponavlja riječi koje je nekad rekla kći Jefte: Neka bude. Sve neka se izvrši, kao što si ti rekao.

Ali što sada? Ostaju joj još one planine, na kojima je plakala svoje djevojaštvo divna ona djevojka Starog Zavjeta. Treba odmah poći na te planine. Zašto? Zad da se nastavi onaj plač Jeftijeve kćeri i svih onih djevojaka koje su sve do ovog časa svake godine izlazile da plaču ono žrtvovano djevojaštvo? Daleko od toga. Pa to je baš ono što treba da se ispravi. Radost, radost zanosa i bez kraja, koja je bila zastrta Starom Zavjetu, treba sad da se javi na tim istim planinama i to što prije. I zato Marija odmah hrli u te planine. »Otišla je brzo u planine« kaže Evanđelje. I ozarena prekrasnom vizijom, koju je unio u njenu

dušu Duh Sveti u času navještenja, u samo praskozorje Novog Zavjeta, ona pjeva svoj Veličaj... Veličaj, duša moja, Gospodina i raduje se duh moj u Bogu Spasu mojemu... Velike stvari učini Onaj koji je moguć, jer za njom idu brojni naraštaji, naraštaji kojima nema kraja i svi ti naraštaji neće je oplakivati, nego će je zvati sretnom. Veličanstvene riječi zanosa i sreće odjekuju na planinama judejskim. Te planine rasprostranit će svoje obronke i svoje vrhove do kraja zemlje i na njih će se odsada uspinjati djevojke svih naroda svijeta, ne više da plaču, nego da blagoslivljaju divnu žrtvu svog djevojaštva koja dosiže ljepote Mognificat-a.

Pjesma Marijina je po svom sadržaju poklon Ani, majci Samuelovoj, ali po okolnosti, da je Marija s njom pohrlila u planine, znači otvaranje pogleda u radost i ljepotu žrtvovanog djevojaštva, koju darovana Bogu djevojka Starog Zavjeta nije mogla da vidi, ali sad je svjetlo Novog Zavjeta obasjalo u čitavoj onoj ljepoti.

Običaj je — kaže Sveto Pismo Starog Zavjeta — da svake godine izlaze kćeri Izraelove, da plaču za kćerju Jefte. I mi se svake godine sastajemo u ovaj sveti dan i šaljemo uvjek nove kćeri naše Družbe. Šaljemo ih zaista u planine, u visoke, svjetle planine, jer to ste vi. Planine ste Crkve Kristove, njena brda. Nikad tako visoke i tako jake kao u ovo naše vrijeme. Na tim planinama Crkva sveta dotiče svoje nebo i otvara sve ljepše i ljepše svoje vidike. Vaš život djelotvorne ljubavi, pun žrtve za čovjeka, predstavlja danas ne samo za vjernike nego i za one koji su daleko od kršćanstva, pa čak i od svake vjere, visinu planina. Sad ćete položiti zavjete. Oh položite ih s onakvim smislom potpune žrtve, s kakvim je htjela očuvati očev zavjet Jeftijeva kći. »Oče moj, kad si učinio zavjet Gospodu, izvrši na meni, što si zavjetovao«. Život može biti žrtvovan, ali zavjet ne smije biti pogažen. S takvim razumijevanjem zavjeta ova djevojka Starog Zavjeta, koja po doslovnim riječima Svetoga Pisma »nije bila spoznala čovjeka« zavrijedila je da navijesti Mariju, koja će

6

baš tim riječima njena života odgovoriti anđelu: »Ne poznam čovjeka«. Ona je navijestila Mariju, a vi je nasljedujete. U zavjetima koji se ne smiju pogaziti, za koje je život premalen, bit će to vaše nasljedovanje. Oh položite vaše redovničke zavjete s takvim razumijevanjem, položite ih ozbiljno, duboko sa svom dušom. A onda pođite u planine vašeg velikog zvanja. Budite te svete planine, sa kojih odjekuje najlpeša pjesma. Odmah iza zavjeta treba da počne to penjanje u planine. Nek čuje Crkva sveta, nek čuje čitav svijet vaš Magnificat! Pjevajte ga sa svim drugaricama vašeg zvanja, koje se diljem svijeta uvjek nove i nove penju na te divne i svjetle planine. Velike stvari učini vama onaj koji je moguć i sveto je ime Njegovo. I zato neka veliča duša vaša Gospoda i neka se vaš duh raduje. To je pjesma sa tih planina. Presveta Djevica izrekla je i riječima i životom. Izgovarajući riječi te pjesme ona je pružila svoje svete i toliko uzvišene ruke na službu staroj Elizabeti i njenom onijemljelom mužu. Otkud to da mati moga Gospodina dolazi k meni? — sva potresena tolikim samaritanstvom i tolikim poniženjem upitala je Elizabeta. Ali tako mora da bude. Pjesma mora da potresa, i u koliko je ljepša, u koliko je više pjesma u toliko više potresa. A najljepša je pjesma sa planina, na koje se nekad popela Jeftijeva kćerka i s njom bezbrojne kćeri Izraela, a onda Marija i s njom bezbrojne kćeri Crkve. Sa tih planina slušat će svijet riječi te pjesme i u onim teškim časovima, kad neće da sluša riječi oltara, i uvjek će ta pjesma naviještati i rađanje preteče Kristova i uvjek novo i novo rađanje vječnog Svećenika Novog Zavjeta.

Život poslije zavjeta

»U one dane ustade Marija i otide brzo u planine u grad Judin.
Uniđe u kuću Zaharijinu i pozdravi Elizabetu.
Čim je Elizabeta čula pozdrav Marijin zaigra dijete u utrobi njezinoj, i Elizabeta se napuni Duha Svetoga.
Ona povika iza glasa: »Blagoslovljena si ti među ženama, i blagoslovljen je plod utrobe tvoje«!
Otkud meni ta milost, da Mati Gospodina mojega dolazi k meni«? (Luk. 1, 39-43).

Marija te je pripravila na zavjete. Razmotrili smo to u njenom navještenju. Odstranila je strah i nadomjestila ga je ljubavlju. Onda ti je pokazala, kako se polažu zavjeti u čvrstoći Duha Svetoga i otkrila ti je ljepotu duše koja se posvećuje zavjetima.

To će biti dan tvog navještenja. Doći će izaslanik Crkve, kao što je izaslanik Duha Svetoga došao pred Mariju. Ti ćeš onda izgovoriti riječi s onakvom predanošću duše, s kakvim ih je izgovorila Marija.

A onda će doći život.

Kako će taj život biti različit od ushićenog dana tvojih zavjeta. Ima duša koje su napustile svoje redovničko zvanje. Jesi li čula za njih? Možda te opet hvata strah. Kako su ga to napustile? Pa i one su polagale zavjete u onom divnom ushićenju duše, koje slava Navještenja prenosi u

svaku dušu koja se posvećuje tim zavjetima. Kako se moglo dogoditi onda, da taj život napuste? Znači: razočarale su se. Život ih je toliko savladao, da im se u duši rasplinulo uzvišeno otajstvo Navještenja.

Kako se to moglo dogoditi?

Tako, što su te duše napustile Marijino vodstvo.

Od neobične je važnosti da vidiš, kako te Marija vodi ne samo u polaganju zavjeta nego i u životu, koji će doći poslije tih zavjeta. Ako to uvidiš, sve poteškoće života, koliko god ti zadavale gorčinu, razbijat će se o smisao, koji ćeš vidjeti u svim tim poteškoćama i koji će ti činiti da vidiš Mariju u tebi i tebe u Mariji potpuno isto onako kao u radosni dan tvojih zavjeta.

Uzvišena prva redovnica Crkve nije samo tvoja učiteljica u polaganju zavjeta, nego i u životu koji će doći poslije tih zavjeta.

Zato opet čuj onu veliku riječ Evanđelja: Ne boj se. Neće se razbiti tvoje zvanje u grubosti tog života, nego će se odvijati između dvije pjesme, od kojih ćeš jednu reći ti, a drugu oni koji te budu svaki dan kraj sebe gledali. Prva pjesma značit će: »Veliča duša moja Gospodina«, a druga: »Blagoslovljen neka je Gospod Bog Izraelov«.

Pođimo dakle putem, kojim nas vodi Sveto Pismo.

Svršilo je slavlje navještenja. Marija ide u pohode Elizabeti. Sveto Pismo piše doslovno ovako: »U one dane ustade Marija i otide brzo u planine u grad Judin«.

»Uniđe u kuću Zaharijinu i pozdravi Elizabetu«. (Luk. 1, 39-40).

Zašto Sveto Pismo navodi tu riječ: Brzo? Zato, jer ta Marijina riječ iza Navještenja mora biti i tvoja riječ iza zavjeta. Treba brzo poslušati i poći u mjesto određenja, koliko god to mjesto bilo teško. Marija brzo ide iz Nazareta na daleki put kroz planine u Ain Karim, gdje se je, kao što se općenito drži, nalazila Zaharijina obitelj.

Marija dolazi, da unese Isusa u tu kuću.

To će biti i tvoja zadaća iza tvog Navještenja, iza polaganja zavjeta.

Svećenik Zaharija bio se pokazao slabićem. To je u toliko teže, u koliko je Zaharija bio svećenik. Tu njegovu slabost teško je osjećala i sama Elizabeta. To se vidi iz onih njenih riječi: »Blažena, koja je vjerovala, da će se ispuniti, što joj je kazao Gospodin«. Iz tih se riječi razabire, koliko je Marija ispred Zaharije, jer je pokazala više pouzdanja u riječ Gospodnju, nego taj svećenik.

To je prvi susret Marijin sa ljudskom slabošću poslije Navještenja.

Marija je odgovorila svojom pjesmom: »Veličaj«. Tu svoju pjesmu izrekla je Presveta Djevica na temelju one pjesme, koju je nekad izrekla Ana majka Samuela, uzornog svećenika Starog Zavjeta. Zašto? Zaharijina slabost nije pokolebala Mariju u njenom poimanju svećeništva. Zato ona u tom času pred oči Zaharijine iznosi uzor svećeništva potsjećajući ga svojom pjesmom na Samuela i podižući taj uzor na još mnogo veću visinu u najavljivanju Isusa Krista, vječnog Svećenika Novog Zavjeta. Tako je Marija odgovorila na prvu slabost, koju je susrela poslije svog Navještenja. Nije ustukla pred tom slabosti, nego je pokazala jakost Duha Svetoga, koju je ona ponijela u život iz dana Navještenja. Ona otvara vidik tom svećeniku u uzvišenost njegova zvanja i najavljuje mu još veće uzdizanje te uzvišenosti, koja će naskoro doći. Tako je počeo Marijin rad u toj kući.

Prolazali su dani u poslu. I Zaharija i Elizabeta bili su stari. K tomu je Zaharija bio i nijem, a Elizabeta je bila pred porođajem, što je pričinjalo izuzetne poteškoće s obzirom na njene godine. Marija je tu imala mnogo posla. Radila je od jutra do mraka misleći na to njihovo dijete, koje je Gospodin posvetio preko njena dolaska u tu kuću. To će biti nov naraštaj te kuće, navještenje preporoda u Izraelu. To je bila radost Marijina u njenom svakodnev-

nom poslu. A i taj nijemi svećenik imao je da postane svet. Pokazao je jednu slabost, koja ga je tištila više nego njegova uzetost jezika, ali mu je Marija svojom pjesmom otvorila vidik na slavne dane starozavjetnog svećeništva i na one još veličanstvenije, koji će doći u Novom Zavjetu. Nijemi svećenik s ganućem i sa zahvalnošću gledao je tu svetu djevojku kako posluje po njegovoj kući. A i stara Elizabeta bila je prema njoj uvjek u onim istim riječima: »Otkud meni ta milost, da mati Gospodina mojega dolazi k meni« (Luk. 1, 43.). Dakle uza sav posao, koji je imala u toj kući i pred one slabosti, koja se pokazala na Zahariji, Marija je imala tihu radost živeći među njima i misleći na ono dijete, na koje je ona uticala putem milosti i koje će otvoriti ljepše dane i toj kući i još mnogim drugima.

Zato će vjerovatno svaka redovnička duša i svaka ona koja se pripravlja na redovničke zavjete, kad pročita ovo, reći: I ja bih rado otišla u takvu kuću, kao što je kuća Zaharije i Elizabete. Pa neka je toliki posao, pa neka je i ona slabost koja se pokazala na osobi koja je posvećena Bogu, ali ipak ta kuća je težila za svetošću i nije ni izdaleka bilo onakvih opasnosti i poteškoća, radi kojih su neke redovničke duše zaboravile rajski čas svojih zavjeta i otpale od zvanja.

Zašto presveta Djevica nije dala takav primjer? Koliko bi nam on značio, kad bi smo ga imali pred očima u poteškoćama, koje nas naročito danas tako često okružuju, u onim ogavnim riječima i djelima, koje moramo gledati i slušati. Marija je dala primjer u Elizabetinoj kući. Moderna sredina, u kojoj mi danas moramo često puta da živimo i da radimo, toliko je bezdušna i toliko rafinirano opasna, da se ona ni izdaleka ne može usporediti sa kućom Zaharije i Elizabete.

Da li je to tačno?

Uđimo u Marijin posjet Elizabeti ne samo po jednoj njegovoj strani, nego ga obuhvatimo u čitavom njegovu opsegu. Marijin posjet nužno nas podsjeća na sve one druge posjete, koji su dolazili u kuću Zaharije i Elizabete. Čiji su to posjeti? Ain Karim je samo sedam kilometara daleko od Jeruzalema. Sigurno je, da je visoko jeruzalemsko društvo posjećivalo Zahariju. Zaharija je bio svećenik jeruzalemskog hrama. Sad je onijemio. U toj njegovoj nezgodi kao što obično biva, posjećivali su ga njegovi kolege iz svećeničkog zbora i ostale vodeće ličnosti palestinskog društva, književnici i farizeji. Možda ih je na to i još više potakao posjet presvete Djevice, koja je prevalila sto četrdeset kilometara, da posjeti Elizabetu i Zahariju. Dva posjeta stoje jedan proti drugome. Marijin posjet je posjet ljubavi i žrtve koja je savladala tako daleki put. Posjet ovih ljudi iz Jeruzalema bio je samo običaj i prazna vanjština.

Uđimo sada u razmatranje Marijina života u toj kući. Jest tu Zaharija, koji je uza svu svoju slabost ipak sačuvao čestitost duše i sad se počinje sasvim oslobađati te slabosti. Jest tu Elizabeta, jedna vrlo draga i zaista sveta duša. Ali ti drugi koji naizmjence hodaju po toj kući, kakvi su? Preletimo ovdje u jedan tren čitavo Evanđelje od početka do kraja. Sjetimo se što je Isus govorio o tim zmijskim leglima, o obijeljenim grobovima, koji su izvana i lijepi i bijeli, a unutra su puni gnjileži i smrada. Čista Djevica, koja je netom došla u svijet iza rajskog dana Navještenja, mora da gleda takve ljude i da sluša njihove otrovne riječi. To je bio njen život u kući Elizabete i Zaharije, promatran u cjelini. Iza jutarnje moltve, koju je molila s dobrom Elizabetom i sa Zaharijom, koji je također u suštini bio dobar, počinjali su da pristižu posjeti »obijeljenih grobova« i »zmijskih legla«. To je bio život Presvete Djevice u toj kući. Sjeti se toga, kad budeš upoređivala svoj život poslije zavjeta i kad budeš nailazila na ljude koji će izvana biti i fini i privlačivi, a u njihovoj duši naići ćeš na trulež i smrad. Hoćeš li umjeti tada pogledati na presvetu Djevicu, koja je doživjela isto? Hoćeš li se razočarati ili ćeš naprotiv zahvaljivati Bogu, što se je udostojao povesti te istim putem kojim je poveo svoju Majku? Hoćeš li malo po malo i ti postati takav obijeljeni

grob ili ćeš ostati u Marijinoj pjesmi: Veličaj? Možda je i sam dobri Zaharija sa strahom gledao u tu svetu Djevicu videći je u takvom društvu, koje je on vrlo dobro poznavao, a koje je i na njega, iako je ostao u duši dobar, ipak malo uticalo. Ali Marija čitava i potpuno sarađuje s Duhom Svetim. U sredini takvih prizora i takvih razgovora ona ima stalan pogled u Božansko Dijete koje nosi pod svojim srcem i s njim je uvjek sjedinjena. Trpi doduše, mnogo trpi, ali se njeno Navještenje ne prelama, nego ga ona pronosi kroz to trpljenje videći negdje u dubini svoje duše, kako treba tako da bude.

Svršio je Marijin boravak u toj kući. Marija se opet dala na onaj svoj put od sto četrdeset kilometara. A u kući je odjeknula pjesma: Blagoslovljen. Svetost je održala pobjedu u toj kući. Iz nje će poteći snaga apostolata, koja će odjekivati kroz vjekove. To je učinila ova prva redovnica Kristove Crkve. Grobovi nijesu uspjeli da učine od nje grob, nego im je Ona uputila poziv koji će ih potresti i preko njih otvoriti put Kristu. Hoće li tvoj život biti takav? Ko zna u kakvu ćeš kuću doći poslije zavjeta. Sjeti se onda, kad ti se počne da narinjuje razočaranje, što se je događalo u kući Elizabete i Zaharije. Vidjet ćeš u životu i jedno i drugo. Vidjet ćeš i Zahariju i Elizabetu, a vidjet ćeš i one druge »objeljene grobove«. Isti Isus, koji je bio pod Marijinim srcem, bit će i pod tvojim srcem. On treba da bude tvoje razmišljanje, tvoj život. Ne ideš u život, da ti bude ugodno, nego da ti budeš ugodna Isusu. Na početku tvog života poslije zavjeta, bit će pjesma Veličaj. Sve su je redovnice izgovorile iza ushićenog dana svojih zavjeta, kad su zakoračile u život. Ali onda mora iza tog života da odjekne pjesma: Blagoslovljen. O iza koliko i koliko redovničkih života odjeknula je doista ta pjesma. Prođi našom domovinom i prođi svijetom, pa ćeš tu pjesmu čuti na raznim stranama. Čut ćeš, kako tolike kuće i toliki ljudi blagoslivljaju redovnice. Izdržale su i one kao i Marija sva zmijska legla i sve obijeljene grobove i pobijedile su sjedinjene s Isusom, kojega su imale pod svojim srcem. Sjeti se toga, kad budeš poslije dana tvog zavjeta otišla u Ain Karim tvog života. Sjećaj se toga stalno, svakog dana. Svaki dan tvog redovničkog života neka bude tvoj pohod od Navještenja u Ain Karim. Svaki dan primi Isusa u sv. Pričesti. To će biti stalno obnavljanje tvog Navještenja, tvojih redovničkih zavjeta. Naći ćeš tamo i dobru Elizabetu i malo kolebljivog, ali ipak dobrog Zahariju. A naći ćeš i one druge. Što te onda ima razočarati i radi čega se onda imaš smatrati nesretnom, ako ti je Gospodin udijelio toliku milost, da možemo u tvom životu čitati Evanđelje?

Nazaret i Jeruzalem

»Duh Sveti doći će na tebe, i sila Svevišnjega osjenit će te. Zato će si i Sveto, što će se roditi od tebe, zvati Sin Božji« (Luk. 1, 35.).
»Ovi su svi ustrajali jednodušno u molitvi zajedno sa ženama, s Marijom Majkom Isusovom, i s braćom Njegovom«.
»I kad se navrši pedeset dana, bili su svi zajedno na istom mjestu.
I ujedanput postade šum s neba, kao kad dolazi silan vjetar i napuni svu kuću, gdje su sjedili«. (Dj. ap. 1, 14, 2, 1-2).

Razmotrimo ljepotu Nazareta u času navještenja. Sva je ljepota njegova u onoj jednoj sobici, gdje se nalazi Marija. Sama? Da, sama. To treba da se naglasi, prije nego prijeđemo na razmatranje o ljepoti navještenja. To je navještenje toliko lijepo, da nam Duh Sveti otvara sve nove i nove vidike u njegovu ljepotu. Anđeo joj pristupa i govori: Zdravo, milosti puna . Gospodin je s tobom. Takva je, eto, ona. Dostojna, da joj anđeo uputi pozdrav i da joj reče toliko uzvišene riječi: Milosti puna, Gospodin s tobom. U njenoj samoći stanimo pred nju i razmatrajmo ljepotu njene duše. Što se je dogodilo iza tog anđelova pozdrava? Osjećamo ovdje, kako treba da se ponove riječi koje su prije rečene, na jednom drugom mjestu. Sveto Pismo nam govori ovako: Na ove riječi uplaši se ona. Te su riječi svršetak Staroga Zavjeta, u kojima je čitav Stari Zavjet. Stari Zavjet je drhtao pred Bogom.

Marija je toliko prožeta duhom starozavjetne Crkve, da je sva uzdrhtala kad joj je anđeo rekao riječi: Gospodin je s tobom. Imajmo u vidu, da nam Sveto Pismo govori, da je Marija uzdrhtala »na ove riječi«. Nije se dakle uplašila od anđela. Riječi su je njegove uplašile. U tom njenom drhtanju vidimo najedamput drhtanje najodabranijih duša Starog Zavjeta, vidimo najbliže susrete s Bogom, jeruzalemski hram i njegovo svetište nad svetištima. To drhtanje otkriva jednu dušu, koja je sva u Božjoj riječi.

Anđeo joj onda govori ovako: Ne boj se Marijo. To je zora Novoga Zavjeta. Te riječi. Prestalo je drhtanje pred Bogom i na samu pomisao, da bi se čovjek mogao približiti Bogu. Počinje nešto novo, što će Ivan evanđelista izraziti ovakvim riječima: »I mi upoznasmo i vjerovasmo ljubav, koju Bog ima prema nama. Bog je ljubav, i koji ostaje u ljubavi, u Bogu ostaje, i Bog ostaje u njemu« (I. Iv. 4, 16.).

Otkriva nam se dakle jedna duša koja čudnovato sluša Božju riječ. Uzdrhtala je bila ne pred onim viđenjem, nego pred onom riječi, jer je riječ koja je spominjala Gospoda, zahtijevala to drhtanje. A sad kad joj ta riječ govori: Ne boj se, ona sva najedamput ulazi u duh Novoga Zavjeta i otvara dijalog ljubavi, razgovor djeteta koje bez ikakova straha razgovara sa svojim ljubljenim Ocem. Koliko su sve divne one njene riječi: »Kako će se to dogoditi, kad ja ne poznajem muža? Najedamput se javlja sloboda Novog Zavjeta, sloboda djece Božje. Vidimo je naprosto kako sjedi, kao dijete na koljenima svog Oca i u djetinjskoj ljubavi pita ga, da joj objasni, kako će ona izvršiti njegovu riječ. Najedamput smo preneseni iz onog straha u intimnost Božjeg djetinjstva. To baš pokazuje, koliko je njena duša sva u Bogu, da je Marija zaista milosti puna i Gospodin s njom. U takvoj jednoj duši Bog može da odmah bez ikakove zapreke ostvaruje svoje nacrte i da je prenosi bez prelaza u najnovija i najsmjelija stanja. To pokazuju one njene riječi: »kako će se to dogoditi, kad ja ne poznajem muža«? Iza onog drhtanja, eto, pun Novi Zavjet. Slobodni, dragi razgovor djeteta sa svojim ljubljenim Ocem. Ali Marija ne bi bila nikad prenesena u tako savršen duh Novoga Zavjeta, da nije bilo onog drhtanja, koje ukazuje na njenu duboku saživjelost sa Starim Zavjetom. Samo duše koje su potpuno predane Bogu doživljavaju ovako nagla i visoka dostignuća. Zato Marija na kraju svog navještenskog dijaloga kazuje riječi, koje potpuno objašnjavaju čitav smisao navještenja: »Evo, ja sam službenica Gospodnja, neka mi bude po riječi tvojoj«.

Tada se počinje ostvarivati anđelova riječ: »Duh Sveti doći će na tebe, i Sila Svevišnjega osjenit će te. Zato će se i sveto, što će se roditi od tebe, zvati Sin Božji«. Duh Sveti silazi i počinje svoje čudesno djelo. Začeće Sina Božjega. Sama u svojoj sobici Marija je potpunim otkrivanjem svoje duše Bogu i potpunim predavanjem same sebe u Božje ruke omogućila silazak Duha Svetoga. Koliko je sve čudesno lijep taj Marijin Nazaret! Razmatrajući navještenje i u cjelini i u potankosti, prelazi se iz riječi na riječ, koje otkrivaju dubinu istine i ljepotu duše u čovjeku i gledajući duhovno Duha Svetoga koji u punini silazi u tu dušu, htjeli bismo zatvoriti i vrata i prozore te osamljene nazaretske sobice, ostati trajno u meditaciji navještenja i govoriti samo ovo jedno: O kako je to lijepo, o kako je to lijepo.

Pa i ostanimo. Dapače i moramo da ostanemo. Nazaret je naš posebni, pojedinačni život, u kojemu smo onakvi kakvi jesmo, kad smo sami sa sobom.

Kakav je tvoj Nazaret?

Redovnica si Kristove Crkve, dakle druga Marija. Da li onda kad si sama sa sobom ponavljaš Mariju? Živiš li onako životom Crkve, kao što je živjela Marija? Ona je sva uzdrhtala, kad joj je anđeo rekao, da je Gospod s njom. Divno savršeno čedo starozavjetne Crkve. U tom drhtanju je duh Crkve, kojoj je pripadala. Ali kad joj anđeo veli: ne boj se, i prenosi joj zapovjed Gospodnju da se ne smije

bojati, ona se čudesnom snagom duše prenosi u jedno sasvim suprotno stanje i ne boji se više ni malo, nego je dijete koje u krajnjoj ljubavi gleda svog oca. I počinje divno iskreni razgovor. Otkriva se ljepota duše pod proljetnim suncem Novog Zavjeta. Marija je tu sama, niko je ne vidi i ne čuje. Ona je tu takva, kakva jest. I koliko je sve lijepa! Tu je samo pred Božjim okom, gdje se ne može ništa da sakrije i govori mu, da ne poznaje čovjeka. Takva je njena čistoća. Govori mu nadalje: Neka mi bude po riječi tvojoj. Takva je njena poslušnost. I još nešto. Ne traži, da je Svemogući sada, kad postaje Njegovom Majkom i kraljicom svega što postoji, prenese iz njene skromne sobice u neku kraljevsku palaču. Takvo je njeno siromaštvo. Kasnije će je Gospodin prenijeti iz te sobice u još skromniju betlehemsku špilju. I to će prihvatiti. To je Marijin Nazaret. U navještenju javili su se prvi put redovnički zavjeti Crkve i u kakvoj sve ljepoti! Javilo se još i potpuno saživljavanje s duhom Crkve i čudnovata podatnost duše, da je Gospodin prenosi kud hoće.

Takav treba da je tvoj Nazaret, a to je tvoj pojedinačni život. U njemu će kraljevati Duh Sveti. Kad si sama u tvom životu, dok god se u njemu potpuno odrazuje duh Crkve i u njemu kraljuje tvoja podatnost Božjim pozivima i dok god je u tebi nazaretska snaga tvojih zavjeta, Duh Sveti silazi na tebe i sve tvoje, svaka riječ, svako djelo, sve što uopće daješ svijetu, bit će Božje. »I zato ono što se rodi od tebe, bit će sveto i zvat će se Sin Božji...«.

Ostani u tvom Nazaretu, tvoj pojedinačni život neka bude Nazaret, Marijin Nazaret.

Ali ne možeš ostati samo u njemu. Oko tebe je život. I ne misli, da su se oni koji su se povukli u pustinju ili zatvorili u strogo kontemplativnim redovima, da su uspjeli ostati samo u svom Nazaretu. Ne. Oni prenose u sebe iz života oštrinu njegovih padova, da je u nekoliko otupe za one koji moraju biti u neposrednom dodiru sa životom. Crkva se svugdje, na svakoj točci, povezuje sa čita-

vim životom. Nazaret nigdje nije potpuno sam. Potraži dakle tvoj drugi život.

Naći ćeš ga istom onda, kad si poslije Navještenja prelistala mnogo i mnogo stranica Novog Zavjeta. Opet ćeš naći Mariju. Sad nije u Nazaretu, nego u Jeruzalemu. To nije više ona njena skromna sobica, nego velika dvorana zadnje večere. Marija je tu, i ko je sve s njom? Prva zajednica Crkve. Od njene skromne sobice do te zbornice u Jeruzalemu prošlo je mnogo svakojakih dana. Doživjela je formiranje prve evanđeoske zajednice, pratila njene uspone i njene slabosti. Nikad nije tražila mjesto koje joj pripada u toj zajednici. Ostala je u pozadini, da s duhom žrtve prati njen put. Doživjela je Kalvariju. U tom užasnom času Ivan Evanđelista bio joj je doduše velika utjeha. Njegova ljubav prema Isusu, živa i ustrajna podizala je zajednicu do Isusova i njena srca. Ali pored njega koliko tamnih sjena... Juda je otpao, izišao iz zajednice i podmuklo je napao. Petar je uzmakao pred ženama vrataricama, Toma se je pokolebao u vjeri, a i ostali su se pokazali dosta slabi. Sad je ona s njima. Što će učiniti? Hoće li sada unijeti podvajanje u zajednicu? Kako će ona moći podnositi te koji su se pokazali toliko slabi i zadali toliku bol i njenom srcu i čitavoj zajednici? Hoće li odvojiti Ivana i one druge divne duše koje su ustrajale s njom pod križem od tih slabića i kolebljivaca? Ne. Ona će sad dati divan primjer podnašanja slabosti zajednice. Ne, da ostanu na tim slabostima. Ne podnašanje u takvom jednom smislu: pusti ih, neka ostanu kakvi jesu. To ne. Nego Marija čini žrtvu, koja će od tada svijetliti kao uzor svim zajednicama u Crkvi. Marija ih okuplja oko sebe. Sveto Pismo nam izričito kaže, da su svi skupa bili u molitvi, svi apostoli, ali ne samo apostoli nego i svi članovi prve kršćanske zajednice. I tu spominje poimence Mariju. Ona je naglašena kao središte zajednice. Koliko je sve veliko njeno srce! Kako ih je mogla sve da okupi... Mi smo očekivali, da će tu biti podvajanja. Marija s Ivanom i s onim ženama koje su bile skupa s njom pod križem i možda još tkogod koji je bio tako ustrajan, na jednoj

strani, a na drugoj svi ti ostali koji su se bili udaljili i tako tešku bol nanijeli njenom srcu. Ne. Marija u jeruzalemskoj zbornici prikazuje svoje srce kao žrtvu za svestrani preporod zajednice. S krajnjim pregaranjem same sebe Ona ih sve okuplja, hoće da bude svima Majka, hoće da preko sebe podigne čitavu zajednicu na visinu, koju joj je postavio kao cilj Isus. Marija je u zajednici divna, plemenita žrtva, koja otvara vrata Duhu Svetomu. I došao je veliki dan Duhova. »I kad se navrši pedeset dana, bili su svi zajedno na istom mjestu.

I ujedamput postade šum s neba, kao kad dolazi silan vjetar i napuni svu kuću gdje su sjedili.

I pokazaše im se razdijeljeni jezici kao od ognja, i sjede po jedan na svakoga od njih.

I napuniše se svi Duha Svetoga«. (Dj. Ap. 2, 1-4).

Kako je to divno! Sišao je opet Duh Sveti. Marija je ponovila svoj Nazaret. »Duh Sveti sići će na tebe...«. Ali sad ju nije našao samu. Sad je u zajednici. Ona je otvorila put Duhu Svetomu i u svoj posebni život i otvorila mu je put u njen skupni život zajednice.

Eto ti putokazi za onaj tvoj Nazaret i onaj tvoj Jeruzalem, koji te možda, ovako postavljen jedan uz drugoda, muče i ne možeš ih dovesti u sklad. Možda voliš samo Nazaret. Sretna si, kad si sama, sama u razgovoru s Bogom. Ali tvoj Jeruzalem, a to je ona tvoja zajednica, ne možeš da podnosiš. Toliko je tu toga što te uznemiruje, što vidiš da ne valja i što ti zadaje bol. Bježiš od zajednice. Sjeti se, da Marija nije pobjegla. A ipak je njena bol bila daleko veća od tvoje i njeno podnašanje tolikih slabosti, koje su se ukazale, daleko je teže padalo u njenu dušu, nego što nepoćudnosti zajednice, u kojoj ti živiš, padaju u tvoju dušu. Kako ti je divnu prigodu dao Bog, da postaneš pred Njim velika! Vodi te tačno po putu svoje Majke. Ti ćeš pregaranjem same sebe, baš ti, koja tako teško podnosiš kojekakve slabosti zajednice, biti u toj zajednici ponavljanje Njegove Majke. Pozdravljam te u duhu i sa strahopočitanjem upravljam ti čestitku na tolikom odabranju. Marija si zajednice zato, jer trpiš u zajednici. A to znači, ti imaš da otvoriš put Duhu Svetomu, kao što Mu je Marija otvorila put u onaj svoj Jeruzalem, koji je značio kolijevku Crkve.

A možda je i obratno. Možda voliš zajednicu, doprinosiš njenom napretku i veselju. Svak te u njoj rado vidi i sretna si što si u zajednici. Ali ne voliš Nazaret. Izbjegavaš razgovor s Bogom. Znaj onda, da tvoj doprinos zajednici neće donijeti nikakve stvarne koristi. Prekinula si spoj Nazareta s Jeruzalemom. Duh Sveti ne trpi to prekidanje. Iz Nazareta treba da pođeš u Jeruzalem. Iz potpunog i iskrenog otvaranja tvog života Bogu, gdje ćeš čuti riječi: Duh Sveti sići će na tebe, treba da pođeš u tvoju zajednicu, da joj tvojim ponavljanjem Marije otvoriš veliki i prodorni dan Duhova.

Sad vidiš, u čemu je osnovno pitanje duhovnog života svake redovničke zajednice. Pitanje Nazareta i Jeruzalema. Pitanje koje često puta stavlja u tešku nepriliku starješinstvo zajednice. Pogdjekad se dogodi, da starješinstvo mora ovako da reče: Evo, ova sestra, zaista je duhovna, redovnica i meditacije i molitve, iskrenog otvaranja pred Bogom, ali je u zajednici nemoguća. Ne trpi nikoga i osjeća se nesretnom, što mora da vidi jače nego drugi određene slabosti i što ih mora jače da podnosi. Ne znamo, što ćemo s njom. A onda opet čuje se i ovako: Ova sestra pravo je veselje zajednice. Ona unosi radost, napredak, otvara nove mogućnosti radu i razvoju zajednice. Ali njen duhovni život je vrlo slab. Toliko slab, da bi je trebalo otpustiti. Ne voli taj život. Izbjegava ga. Možda čak misli, da nije potrebit, bar ne ovakav kakav se traži, ni njoj ni zajednici koju ona voli.

Rješenje je u putu, koji je postavio Duh Sveti preko Marije. Taj put vodi od Nazareta u Jeruzalem. U Nazaretu ćeš biti sama pred Bogom. Može biti razgovora o trajanju i o oblicima, ali suština Nazareta ne može doći u pitanje. Njegova je suština u tvojoj otvorenosti pred Bogom. To ne

mora trajati duge ure niti treba da se ispoljava u dugim riječima. Nazaret zahtijeva da otkriješ svoju dušu Bogu potpuno. Bez ikakvih sakrivenih misli i osjećaja. Neka Bog čita u tebi isto što je čitao u Mariji. Onda će Duh Sveti sići na tebe. I onda ćeš poći u tvoju zajednicu, u tvoj Jeruzalem. I tu ćeš naći i divnog Ivana ali i kolebljivog Petra i malovjernog Tomu i ko zna još koliko slabosti. Ti ćeš biti u tojzajednici druga Marija. U čitavom tom talasanju oko tebe, tebe će krijepiti misao, da te je Bog počastio, jer te je odabrao da ponoviš Njegovu Majku i da otvoriš tvojoj zajednici put Duha Svetoga, koji će putem tebe sići na nju i podići je na duhovsku visinu.

Zato ti upravljam istu riječ, koju je rekao anđeo u prvom susretu s Njom. Raduj se. Raduj se baš zato, jer imaš možda naročitih poteškoća bilo u vezi tvog Nazareta bilo u vezi tvog Jeruzalema. Ovdje se sjeti, da je Marija imala poteškoća i u svom Nazaretu. Određena je bila da dade svijetu Mesiju za kojega su proroci predkazivali da će biti mučen i umoren. Prihvatila je taj križ. Sjajno je ispunila zadaću svog Nazareta. A onda je došao i njen Jeruzalem, da opet s teškim križem sjajno izvrši i tu drugu zadaću. Pred nama je dakle čitav putokaz i ostaje samo dužnost, da ga potpuno prihvatimo i ustrajno provedemo kroz život.

Sestra

»Sestra njegova stajala je podalje da vidi, što će biti od njega«. (Ex. 2, 4.).

»Tada upita sestra njegova kćer faraonovu: »Hoćeš li da idem i da ti dovedem dojkinju Hebrejku, da doji dijete«? (Ex. 2, 7.).

Pred očima nam je jedna stranica Svetog Pisma, koja iznosi ovu riječ: Sestra. (Ex. 2, 4.).

Kad čitamo tu riječ u okolnostima koje nas okružuju, ne možemo da ne vidimo, kako je Duh Sveti postavio u toj riječi tip redovnice Novog Zavjeta.

Sestra. . Tu riječ čujemo neprekidno po bolnicama, po ubožnicama, po staračkim domovima i po domovima sirota, pa i po privatnim kućama, i po ulicama, svugdje, gdje se prolijeva suza i grči srce u bolu.

Sestra. Koja srstra? Zna se, koja. Tom se riječi naziva redovnica bilo kojeg Reda, bilo koje Družbe. I druge koje nijesu redovnice, pokušavaju da uzmu to ime. Ali u svijesti naroda to teško prijenja. Treba da to ime odrede jednom drugom riječi. Sestra bolničarka, sestra medicinska ili nekako drugačije, jer sama riječ: sestra pripada redovnicama Kristove Crkve. Ona je sestra.

I Sveto Pismo istaklo je taj naziv. Sestra. Tako je zove i uvodi je u jednu svoju stranicu, gdje su same suze i onaj grč srca. I gdje je starozavjetna Crkva pretkazala onu »Smrt Boga«, koja će nastupiti na Kalvariji.

To su najteži časovi i u životu pojedinca i u životu jednog naroda ili čak čitavog jednog razdoblja. U životu pojedinaca oni se nazivlju duhovnom sušom. O njoj je napisana čitava jedna književnost ilustrovana primjerima iz života samih svetaca i svetica. Ali još je teža duhovna suša koja nastupi u životu jednog naroda ili čak čitavog vremena. To su najteži časovi za Crkvu. Jedan opći: Oče moj, Oče moj, zašto si me zapustio? Treba da razumijemo apologetsku stranu takvih časova. Kad je Crkva i Krist isto, treba da se i u životu Crkve, u raznim njenim razdobljima, ponovi onaj najteži čas Kristova života, u kojem je osjetio, da je zapušten od Oca. Ali uvjek takvi časovi teško djeluju i na pojedinca, a osobito na čitav jedan narod ili čak na čitavo jedno svjetsko pokoljenje. Osjeća se pritisak, koji čovjeka vuče u duhovnu zamrlost. Osjeća se prilagođavanje jednom stanju gdje ne treba ni Bogu ni žrtve. Takvo je bilo stanje starozavjetne Crkve u Egiptu poslije Josipove smrti.

Faraoni koji su došli poslije onoga koji je vladao, dok je Josip bio živ, značili su naprosto jedno izazivanje Boga. Izazivali su ga i riječima: »Ko je Gospod da ga slušam? Ne poznam Gospoda«. (Ex. 5, 2.). A izazivali su ga i djelima. Čitavim Egiptom pošlo je naređenje, da se imaju usmrtiti sva djeca izraelska muškog spola. I onda još pojačanje tog naređenja: »Sve dječake što se rode, bacajte u Nil«. (Ex. 1, 22.). Egipat je napredovao. Veličanstvene građevine podizale su se diljem zemlje nad lješinama udavljene djece i po naređenju onih istih usta, koja su rekla: »Ko je Gospod da Ga slušam«? Ne poznam Gospoda.

I nigdje nikakova odaziva. Oče moj, Oče moj, zašto si me zapustio — ležao je u duši čitave jedne zemlje. Narod se je počeo privikavati. Bog se ne odazivlje. A možda ga i nema. Ta se misao prikradala. Ona nije prodrla u dušu, ali je ipak oko duše, kao što redovito biva, razastrla atmosferu pustoši. Nastupila je praznina. Duhovna suša. Tupo očekivanje, hoće li se ipak negdje javiti Bog.

I dogodilo se tada, da je jedna Izraelka rodila muško dijete. Krila ga je tri mjeseca. (Ex. 2, 2.). Kako su teška u svom tumačenju ova tri mjeseca. To je ono tjeskobno očekivanje u dnu duše: Hoće li se ipak javiti Bog? Ali Bog se nije javio. Prošla su tri mjeseca i majka je oplela košaricu od trstike i premazala je smolom. Položila je dječaka u košaricu i odnijela ga kraj rijeke Nila. (Ex. 2, 3.). I onda se vratila kući. Tupost, zamrlost duhovne suše, koja je čak prodrla i u majčino srce. Majka je otišla kući, prepustila je dijete svojoj sudbini. Kakvo je teško stanje moralo biti u duši čitavog tog naroda, kad je tako postupila jedna majka, koja je inače neobično voljela to svoje lijepo dijete.

A ipak, Bog je uvjek Bog. On već pripravlja svoj veličanstveni Horeb, sa kojega će odjeknuti Njegov glas: »Ja sam koji jesam«. (Ex. 3, 14.). Odjeknut će taj glas i povesti starozavjetnu Crkvu u život neslućenih dostignuća.

Ali sad, u ovakvom stanju, ko može da ima takvu vjeru? Vjeru živu i jaku. Nema je niko u čitavom Egiptu, nema je čak ni ona majka koja je u očekivanju takve vjere krila svoje dijete puna tri mjeseca.

Ipak ima je jedna duša. To je ona, koju Sveto Pismo nazivlje rječju: Sestra.

Ona je sestra milosrđa. Milosrđe joj ne da da napusti dijete. Neka ga je napustila majka, neka je svuda oko nje strašna duhovna pustoš, strašno izazivanje Boga, koji se ne odaziva, ona u svom milosrđu naslućuje onaj gromorni glas koji će odjeknuti: Ja sam koji jesam. Milosrđe će otvoriti putove Gospodnje. Milosrđe je majka Istine.

Tu je kraj tog djeteta. Ona koja se zove sestra. Bdije nad njim, dok kraj nje protiče rijeka koja nosi hiljade i hiljade lješeva bogohulno udavljene djece. A oko nje je bogatstvo i napredak, Egipat koji se svestrano izgrađuje i riječ njegovih faraona: Ko je Gospod da ga slušam?... Ne poznam Gospoda.

Ipak ona neće da napusti svoju službu milosrđa. Bdije nad djetetom. Što je to? Što može takova sitna stvar, to neko djelo milosrđa, sakriveno u trskama rijeke, protiv veličanstvenim građevinama i tom svestranom i silnom napretku koji ne priznaje Boga i ruga se Njegovom glasu? A ipak iz tog nekog kutića među trstikama izići će snaga Gospodnja koja će udariti bičevima Egipat, prevesti narod Božji preko Crvenog mora i sa Sinaja viknuti u čitav svijet onih deset zapovjedi, što će ostati za sve vjekove i za sve čovječanstvo temeljem i zakonom održanja čovjeka u čovjeku.

A sve je to poteklo iz tog neznatnog i skrovitog kutića, gdje leži jedno dijete izloženo, da bude udavljeno, kao što se davi na hiljade te djece. I gdje jedna sestra, koju niko ne vidi i niko o njoj ni vodi računa, stoji i bdije, vrši ustrajno svoje djelo milosrđa. Prošli su od tada dugi vjekovi. S dubokim udivljenjem i sa zahvalnosti kojoj nema granica mi gledamo u taj kutić zemlje i u tu sestru koja je samo bdjela nad djetetom i možda mislila kako vrši jedno sasvim neznatno djelo. A ipak je ona tim svojim djelom nadmašila sve spomenike Egipta i oborila sve njegove faraone.

To je učinila ona, koju Sveto Pismo nazivlje riječju: Sestra.

Pristupimo današnjem vremenu. Što se u stvari događa? Nastupa li opet jedno veliko razdoblje »duhovne suše« koja ima da obuhvati čitavo čovječanstvo? Sve je to još preuranjeno reći, ali nije preuranjeno reći, da se već naziru obrisi stanja, koji će ponovno vratiti u svijet njegov veliki petak, prije nego se ponovi njegovo uskrsnuće.

Napredak se izgrađuje, dok svuda po svijetu i rijekama i potocima i kanalima plovi neprekidan niz lješina djece, ubijene u pobačaju. Faraoni ovoga svijeta ponavljaju riječ egipatskih faraona: »Ko je Gospod da ga slušam« i »Ne poznam Gospoda«.

Crkva se potiskuje iz javnog života. Ostaju joj samo neki neznatni, skroviti kutići, gdje ona bdije i vrši svoja djela milosrđa. Što je to? Koje značenje može da ima za budućnost i formiranje društva ona neka sestra, redovnica Crkve koja će noćas probdjeti nad bolesnim djetetom ili će sutra poći u neku zabačenu ulicu, da donese lijek ili riječ utjehe i pouke?

Koje značenje? Isto ono koje je u rashuktalom i izazovnom Egiptu imala sestra svetog Pisma, koja je skromna i nepoznata stojala u trstikama rijeke i bdjela nad djetetom. Iz tog njezina djela proistekla je snaga koja je premašila i Egipat i faraone.

Tako treba gledati na taj sitni rad naših sestara, kad idu skromne i nepoznate u one tihe kutiće trpljenja i zapuštenosti. Oko njih buči život, grmi glas: Ne poznam Gospoda, nižu se prizori koji potiču na gaženje Božjeg zakona, a ona ide u onaj svoj neznatni kutić, iz kojega ima da poteče Mojsije.

Tolika je, eto, snaga tih neznatnih skromnih kutića. Crkva neće biti potučena, ako izgubi upliv na javni život. Crkva će biti potučena, ako izgubi one tihe i skrovite kutiće, u kojima vrši djela duhovnog i tjelesnog milosrđa.

To znači ona riječ Sestra, koju je Sveto Pismo dovelo u trstike rijeke Nila, da bdije nad djetetom, da izvrši neznatno djelo, a koje se je pokazalo najvećim.

Što dakle, ako je Duh Sveti odredio, da ti budeš takva sestra? Imaš li se za to smatrati sretnom ili nesretnom? Što osjećaš, kad prolaziš kroz bučne ulice velegrada i na svakom koraku čuješ riječ. Ne poznam Gospoda, i vidiš blještave natpise i reklame koje stoje u uzročnoj vezi sa lješevima ubijene djece koja protiču kanalima ispod tvojih nogu? Hoćeš li napustiti svoje zvanje koje te vodi u neki prezreni i zaboravljeni zakutak, da se sva predaš tom bučnom, izazovnom faraonskom životu? Neka ti misao poleti na ovu stranicu Svetog Pisma. Sjeti se ove sestre. Promisli kolika je sreća i veličina potekla iz onih njenih prezrenih trstika.

Tvoje zvanje je veće od svega što vidiš i čuješ. Prođi zato kroz sve to, kao da ne vidiš i ne čuješ. Sve to ima da prođe kao faraon u Crvenom moru. I iz tvog sićušnog rada javit će se Horeb i Sinaj, Božja prisutnost i Njegove zapovjedi.

Zato s razumijevanjem i s veseljem idi u onaj tvoj skromni kutić rada, koji je pred Bogom toliko velik. Dolazi čas, kad ćemo s tolikim udivljenjem čitati tvoje ime u knjizi života, kao što sad čitamo ime one sestre u Mojsijevoj knjizi Svetog Pisma.

Vaš svaki dan

»Poradi pustinje mrmljala je sva općina sinova Izraelovih«. (Ex. 16, 2.).
»A sutradan prosula se rosa okolo tabora«. (Ex. 16, 13.).
»Kad ishlapila rosa, ležalo je po pustinji nešto sitno, zrnato, sitno kao slana na zemlji«. (Ex. 16, 14.).
»Bilo je kao sjeme korijandrvo bijela«. (Ex. 16, 31.).
»Ali oni ne poslušaše nego neki sačuvaše nešto od toga do sutra. Ali to se ucrva i sagnji«. (Ex. 16, 20.).

Šesnaesto poglavlje druge Mojsijeve knjige iznosi nam pred oči težak prizor. Pustinja. Bez zelenila, bez cvijeća, bez radosti. U toj pustinji polijegali iznemogli ljudi, muževi, žene, djeca... Tijelo im je iznemoglo, a duša je puna gorčine. To je mjesto bola. Čuje se jauk i mrmljanje. Mrmljaju čak i protiv Boga. Tako nam doslovno piše Mojsijeva knjiga. Vidjet ćete slavu Gospodnju, jer je On čuo vaše mrmljanje proti Njemu. (Ex. 16, 7).

Koliko je dobar Bog! Oni mrmljaju u svojoj bijedi proti samom Njemu, a On u svojoj dobroti sprema im darove. Vidjet ćete slavu Gospodnju — tako govori Sveto Pismo. Nebeski Otac razumije bol svoje djece. Razumije ih, jer su iznemogli i bačeni u taj pusti kraj. Prekrasan dar sprema On svojoj djeci. Osvanulo je jutro. Na to mjesto teške pustinje i tjelesne iznemoglosti počele su pa-

dati bijele pahulje. Padale su ne samo na jednu točku pustinje, nego svuda, svuda gdjegod su bili ti iznemogli ljudi po čitavoj pustinji. Ti bijeli darovi bili su namijenjeni, da okrijepe iznemogla tjelesa i da unesu smirenje u uznemirene duše. Nijesu se tako pojavili na zemlji. Bili su najprije kod Boga. Dolazili su s neba i padali u tu tešku pustinju čovjekovu.

Tako govori Stari Zavjet. On je pretkazao divnu stvarnost Crkve koja se ponavlja svaki dan preko vašeg samaritanskog rada. Svako je vaše jutro takovo. Još nije ni svanuo dan, a vi ste već kod Gospodina. Spremaju se teškoj čovjekovoj pustinji bijeli nebeski darovi. Dok sve okolo još spava u noćnoj tami, negdje u nekoj crkvi ili u nekoj kapeli kod rasvjetljenog oltara ostvaruje se susret vaših duša s Bogom. Bog pripravlja one svoje bijele darove svojoj nesretnoj djeci koja trpe u pustinji bola i koja čak možda mrmljaju proti Njemu. Osviće zora. Na svim točkama ove opće pustinje, koja se zove zemaljski život čovjekov, na svim točkama gdje se trpi i gdje je taj osjećaj pustinje daleko teži i jači, iz onih crkava i kapela dolaze i padaju, pune Boga, one bijele pahulje druge Majsijeve knjige. To je svakodnevna stvarnost naših bolnica i ostalih mjesta gdje se osobito trpi. Naše redovnice oblače se u bijele bolničarske habite i hrle u ta mjesta boli. To je, eto vaš svaki dan. Svaki dan Crkva čita divnu stranicu Mojsijeve knjige u vama, u vašoj pojavi. Pada bijela mana na mjesto pustinje. Ko vas vidi u ranu zoru kako hrlite u vašoj bjelini put bolnica, ubožnica, sirotišta i drugih takvih mjesta, ne može, a da ne pomisli na divnu i svetu manu Gospodnju, koja je u bijelim pahuljama padala svako jutro na sve točke one teške pustinje, gdje je ležao iznemogli narod. Eto, tako na vas gledamo. To je misao našeg susreta s vama u ona rana jutra, koja se ponavljaju svakog dana i ovdje i po raznim točkama zemaljske pustinje, kad Crkva šalje sa Božjeg oltara svoju bijelu djecu da okrijepe iznemogle i unesu Božju slavu, gdje je samo bol, a možda i ono bogohulno mrmljanje. To treba da je i vaša misao. Misao svakog vašeg dana. Mana

je bila na nebu prije nego je padala u pustinji. Vaša molitva, vaša meditacija, a osobito vaša sveta Pričest, treba da je taj vaš boravak u nebu prije nego će te pasti u ono mjesto bola. Sjetite se, da je Božanski Učitelj uporedio Euharistiju s manom. Iz Euharistije treba da potiče vaša bjelina, da bi vam bjelina bila i u duši, kao što je i u habitu. Onda ste zaista potpuna Gospodnja mana. Onda se zaista ponavlja u vama čudesno divna stranica Svetoga Pisma i ponovila se ko zna koliko puta. Ko bi mogao sakupiti sve pohvale koje su se čule i koje se stalno čuju nad vašim životom i radom, a koje potječu i od ljudi van Crkve. Čitamo u Svetom Pismu, kako je malo poslije tog događaja s manom došao Jetro, tast Majsijev, da oda hvalu Bogu za sve što je učinio. Ko je taj Jetro? On je bio iz madijanske zemlje, dakle nije pripadao starozavjetnoj Crkvi. Ali ipak i on blagoslivlje Boga i on zahvaljuje Bogu. I on se raduje svemu dobru, što ga je Gospod bio iskazao Izraelcima. (Ex. 18, 10-11). Gospodin je odredio da ova stranica uđe u Sveto Pismo istom poslije padanja mane, kao što i danas ovo zahvaljivanje i priláženje tolikih duša k Njemu dolazi istom iz vašeg blagotvornog rada, koji prenosi stranicu Starog Zavjeta u najšire razmjere bijede suvremenog života.

To ste, eto, vi. To je svaki vaš dan.

Je li vam teško? Vi sve dajete životu, a od života ne uzimljete ništa. Vaš je zajednički nazivnik žrtva. Kao ona mana koja je padala za to da okrijepi iznemogle i nestane sva u Božju slavu. Ništa ona nije imala od tih iznemoglih ljudi koje je krijepila i podizala. Oni su imali od nje sve, a ona od njih ništa. Ali zato Gospodin je bio nagrada toj mani. Gospodin je odredio za nju nešto tako veliko, da nas to ispunja ne samo radošću nego i dubokim i svetim strahom. Manu je odredio Gospodin, da uđe u najsvetije mjesto Starog Zavjeta u sam kovčeg zavjetni. Pred nju je dolazio sam vrhovni svećenik da se zagleda u nju i pokloni joj se kao svom najdragocjenijem daru. To je tvoje određenje za budućnost. Misli na nj,

misli svom dušom, naročito u teškim časovima, kad tvoje zvanje traži od tebe, da mu se sva daš, kao što se mana sva dala gladnoj djeci pustinje. Bit ćeš na najsvetijem mjestu Gospodnjem, ući ćeš u zavjetni kočeg Novog i vječnog Zavjeta. Doći će vrhovni svećenik, Isus Krist, da se zagleda u tebe i da ti se pokloni pogledom i poklonom, koji će značiti neopisivu i beskrajnu radost.

Doći će ti i napasti. One moraju doći. Doći će ti iskušenja da napustiš svoje zvanje i da ne služiš Bogu onako kako ti je On odredio. Gospodin ti je pokazao strahotu pada i skretanja s Njegova puta. Mana, koja se nije upotrebljavala onako, kako je Gospodin odredio, slika je one duše koja u svom tako visokom zvanju ne ide Gospodnjim putem. Gospodin je tačno bio odredio, upravo do u tančine zašto taj njegov bijeli dar ima da služi. A ako se događalo inače, Sveto Pismo nam govori, da se je mana počela rastvarati, zaudarala bi, i crv bi se pojavio u njoj. Je li moguće, da ona ista mana, koja je bila određena da uđe u najsvetiji kovčeg zavjetni i da se njoj raduje i pokloni sam vrhovni svećenik, je li moguće, da ta ista takva mana postane gnjilež koja zaudara i u kojoj su crvi? A eto, moguće je. Sveto Pismo nam o tome govori. Uporedi u tvojoj duši onu manu koja sja u najsvetijem mjestu i najveća je radost tog najsvetijeg mjesta s onom manom koja leži negdje u blatu i gnjila je i zaudara i crvi su u njoj. A ipak obje te mane pale su jutros s neba i obje su one bile bijele i unosile radost u mjesto pustinje. Kako je onda nastala tako užasna razlika? Prva ona mana dala se je upotrijebiti do u tančine po Gospodnjem određenju, a druga je bila upotrebljena protiv tog određenja. Sa starozavjetnom manom činili su to drugi, a novozavjetnu manu koja si ti, činiš ti to sama. Ova stvarnost Svetog Pisma neka ti je stalno pred očima. Ona će te i u najtežim časovima iskušenja držati na visokoj visini tvog zvanja.

Tvoj cijeli životni dan neka bude kao dan one starozavjetne mane koju je Gospodnja ruka unijela u kovčeg zavjetni. A tvoj strah neka bude jedini strah pred onim izobličenjem, koje je bijeli nebeski dar, tako divno namjenjen pustinji iznemoglosti i očaja, bacilo u gnjilež, u zaudaranje i u crve.

Ali taj strah treba da je u vama samo onda, kad osjećate da se rađa napast ili da nastupa iskušenje. A vaša stalna radost neka je misao na onu pahulju mane, koja je stalno služila Gospodnjem određenju. Ona je bijela i sveta padala jutrom iz Gospodnje ruke na mjesto gdje se trpi. I tako svako jutro kroz dugih četrdeset godina. I onda je Gospodin opet uzeo u svoje ruke i unio je, ne više u mjesto bola, nego u mjesto najviše radosti, u kovčeg zavjetni, kojim je Stari Zavjet pretkazao Njegovo srce.

Misterij zvanja

»U one dane otide on na goru da se pomoli. Svu noć provede s Bogom u molitvi. Kad bi dan dozva učenike svoje k sebi i izabere od njih dvanaestoricu, koje nazva apostolima«. (Lk. 6, 12-13).

Kolika je uzvišenost zvanja, pokazuje molitva, u kojoj je Spasitelj proveo čitavu jednu noć. (Lk. 6, 12).

Sutradan poslije te molitve pozvao je k sebi svoje učenike i izabrao između njih dvanaestoricu. Oni će primiti nešto više, od onoga što su primili svi koji vjeruju u Njega. Krist pokazuje, koliko je velika milost zvanja. Najprije tim što provodi čitavu noć u molitvi, prije nego će proglasiti one koje je odabrao. A onda još i tim, što je htio, da ime svakoga od njih bude napisano u Evanđelju. Napose je htio još istaći visinu, na koju su podignuti oni koji primaju milost zvanja. Zato On sabire svoje učenike i između njih izabire dvanaestoricu. To znači, da je On htio da zauvjek ostane vidljiva ta visina, na koju pozivlje one kojima podjeljuje milost zvanja.

Ta visina ostala je vidljiva u Kristovoj Crkvi do danas. Čitav Božji puk očito uviđa i osjeća, da oni koji imaju milost zvanja, nešto su više u velikoj obitelji Kristovih vjernika. Jednako pred samostanima i muškog i ženskog redovništva kao i pred svećenicima, vjernici osjećaju taj sveti uspon, koji im ni u koliko ne budi osjećaj podčinjenosti ili mržnje, nego ih naprotiv ispunja veseljem. Gdje god su samostani zaista pravi samostani i svećenici zaista

svećenici po srcu Božjem, svi vjernici koji su vjernici i po nazivu i po životu, duboko se tome raduju. Mi dakle podržavamo ono što je učinio Krist, kad je vidno pokazao, koliko uzdiže one kojima udjeljuje sveto zvanje tim što je sazvao svoje učenike i onda pred njihovim očima odabrao apostole. Ostaje dakle jednako netaknuta i danas ta sveta razlika koja je u srcu svakog pravog iskrenog vjernika zaista sveta.

A i to, što je Evanđelje istaklo i ubilježilo svako pojedino ime od tih koji su bili odabrani (Mt. 10, 1-4., Mk. 3, 14-19., Lk. 6, 14-16). Treba vidjeti, koliko je sve interesovanje vjernika za imena novih svećenika, ne samo u njihovoj župi i ne samo u njihovoj biskupiji, nego dalje, po čitavoj domovini. Svake godine prigodom mladih misa vjerski listovi donose njihova imena i ta se imena čitaju s radosti, i ostaju istaknuta u svijetu vjernika. Nije tada moguće ne pomisliti na ono što je učinio sam Duh Sveti u desetom poglavlju Lukina Evanđelja, kad je istakao svako ono ime. Jednako se događa i prigodom stupanja u redovnički život. Koliko li je sve interesovanje za imena novih redovnika i redovnica. Traže se spomen sličice sa njihovim imenima, a njihova redovnička Družba upisuje ta imena u posebnu knjigu. Mi dakle slijedimo Evanđelje. Ono je prvo istaklo uzvišenost odabrane Božje djece i ubilježilo svako ono drago ime.

Ali ne slijedimo ga potpuno. I to je ono što se želi sad ovdje da se osobito naglasi. Ne slijedimo ga potpuno. Dapače izgleda, da ga ne slijedimo u onomu što je Spasitelj htio da istakne, kao da je najbitnije u odnosu na naše zvanje. I to se ne odnosi na naše vjernike nego baš na nas same, koji u svom životu nosimo to toliko uzvišeno zvanje.

Neobično je naglašen u Evanđelju onaj čas, kad se zvanje prima. Toliki je taj naglasak, da nam se kadgod čini pretjeranim, pa čak i smiješnim. Toliko smo, eto, mi danas daleko u našoj duhovnoj praksi od razumijevanja tog časa. Uzmimo samo slučaj apostola Bartolomeja, koje-ga Evanđelje na tom mjestu naziva Natanael. Filip je po-

zvao Natanaela da dođe k Isusu. Kad je Isus vidio Natanaela rekao je: evo pravoga Izraelca u kojemu nema lukavstva. Natanael ga upita: »Odakle me poznaješ«? Isus mu odgovori: »Još prije nego te pozva Filip, vidio sam te pod smokvom«. (Iv. 1, 48). Čudno zvuči isticanje te tako nepoznate okolnosti, da ga je vidio pod smokvom. Da sublimiraju tu okolnost, pojedini tumači Svetoga Pisma pribjegavali su mišljenju, da je Natanael bio tada u nekoj ekstazi, u nekom neobično dubokom poniranju u Božje bivstvo. Nikakve potrebe nema od takvog jednog pribjegavanja. Isus je naprosto htio da naglasi potresnu važnost momenta kad se dobija zvanje. Toliko je važan taj čas, da treba upamtiti sve i najsitnije okolnosti, kako bi nam on ostao trajno i duboko uvjek u svijesti. Da je to tako, postat će nam odmah jasno, ako prijeđemo na zvanje Ivana Evanđeliste, koji je u svom Evanđelju i opisao ovaj Natanaelov slučaj. Ivan se sjeća čak i doba dana, kad je primio svoje zvanje. Piše: Bilo je to oko desete ure (Iv. 1, 39). Egzegeti stoje nad ovim udivljeni. Kako se je Ivan, koji je bio u visokoj dobi, kad je pisao svoje Evanđelje, mogao sjećati čak i ure, kad je čuo Isusovu riječ zvanja? Na toj liniji čuđenja nalazimo razumijevanje i Natanaelove smokve. Ivan, Kristov ljubimac, koji je pod vodstvom Marije najdublje ušao u utjelovljenu Riječ, razumio je važnost časa, kad neka duša prima zvanje od Krista. Sve je to toliko važno i sve to treba da ostane duboko i živo u svijesti. Zato on, čak i u svojoj dubokoj starosti, nije zaboravio doba dana kad je primio zvanje i spominje smokvu, pod kojom je svoje zvanje dobio apostol Natanael.

Ovako to stoji u Ivanovu Evanđelju. Ali i svi drugi evanđelisti opisuju čas zvanja s okolnostima. Ivan je to samo potencirao, kao što se moglo očekivati od ovog najvećeg među evanđelistima. I to je od osobitog značenja. Kad se ima u vidu, da on nigdje ne potencira sporednosti, nego samo najvažnije momente u evangelizaciji, treba da ono udivljenje egzegeta nad njegovom »desetom urom«

prenesemo s egzegeze u meditaciju i tako isto ono pribjegavanje od smokve, pod kojom je bio Natanael.

Vrijeme je da uđemo u takvu meditaciju sad iza Drugog Vatikanskog Koncila, koji je toliko naglasio i Sveto Pismo kao temelj naše duhovne izgradnje i svećeničko i redovničko zvanje kao temelj posvećenja svijeta. Ispravimo strahovitu pogrešku koja se uvukla u našu duhovnu praksu. Dajmo onom času, kad smo primili zvanje, značenje, koje mu pripada. Taj je čas toliko velik, da ga Evanđelja opisuju sa svim i — po ljudsku sudeći — najneznatnijim okolnostima. Oživljavanje tog časa dat će nam pregled bogate raznolikosti, koja prati podjeljivanje pojedinih zvanja i što je još važnije, doprinijet će mnogo učvršćivanju zvanja kod onih koji ga imaju i pobuditi na odaziv one koji mu se opiru. Apostazije i pomanjkanja zvanja imaju tu sigurno jedan od svojih korjena, ako ne sam svoj glavni korjen. U raskoraku naše prakse sa Evanđeljem. Gdje su po našim sjemeništima i po našim novicijatima knjige, u kojima su bilježena svą pojedina zvanja, i sa svim onim i »najneznatnijim« okolnostima, kao što ih bilježi Evanđelje sa svojom »desetom urom« i sa onom Natanaelovom smokvom? Koji danas duhovni voditelj, kad mu dođe neka duša u sjemenište ili u novicijat, sjedne pa otvori najdragocjeniju knjigu i u njoj bilježi perom Ivana Evanđeliste opis svakog pojedinog zvanja tražeći od te duše da se ne stidi navesti i sve one neke sićušne okolnosti? Zar se ne događa baš obratno, da kad takva jedna duša i počne da to kazuje, kako je duhovni voditelj prekine, jer mu se to čini suvišnim, pa možda čak i smiješnim? Takav postupak učinio je, eto, to, da se od starijih osoba u svećeništvu ili redovništvu malo ko više sjeća i kako je uopće dobio zvanje, a kamo li da bi se sjećao još i ure, kao što se je sjećao u svojoj dubokoj starosti Kristov ljubimac. Prva je naša dužnost, kad se pojavi negdje neko zvanje, da s Ivanovom ljubavlju dozovemo k sebi onoga koji to zvanje ima i da ubilježimo to zvanje sa svim okolnostima koje su ga popratile. Samo tako ispravit ćemo svoj teški raskorak s Evanđeljem. Prenijet ćemo naglasak

Evanđelja na sam onaj trenutak, kad se je zvanje pojavilo. Ispitivanje i približavanje svih i najneznatnijih okolnosti, koje su pratile rađanje zvanja, probudit će u duši onoga koji je zvanje dobio svijest o veličini zvanja i ta ga svijest neće ostaviti do kraja života, kao što nije ostavila ni prve Kristove odabranike.

Prenošenje tog naglaska na svako pojedino zvanje značit će dubok i jak temelj za obnovu zvanja u savremenoj Crkvi, koja će biti kao što su zvanja Kristovih apostola. To je uzor, za kojim se stalno teži. Ali zato i treba obnoviti čitav postupak Božanskog Učitelja u odgajanju zvanja. Božanski Učitelj prije svega je htio, da svaki od onih pozvanih dobro promeditira momenat poziva. To je bila ishodna točka. Iza toga je slijedio odgoj. Ali Njegovi učenici imali su prije svega, da kao mudre evanđeoske djevice nalijevaju ulje u svjetiljku, koja se je užegla u času, kad im je On zvanje dao.

Ovdje je red da se ponovi, kako izlažući Isusovo postupanje u odgajanju svetih zvanja misli se na sva sveta zvanja bez razlike, dakle ne samo na zvanja svećenička, nego i redovnička i to jednako muška i ženska. Imamo pod okom riječi koje se sadrže u Poruci sv. Oca prigodom »Dana zvanja«. Te riječi glase ovako:

»Ovo što govorimo primjenjuje se kako na zvanja svećeništva po službi, tako i na redovnička zvanja, koja su Crkvi također veoma potrebna; ovo vrijedi za muška kao i ženska zvanja. Ova zvanja Crkva ne cijeni i ne želi manje nego li ona prva« (Exhor. Pavla VI., 19. III, 1968.).

Baš ovo uvađanje svjetskog molitvenog dana za sveta zvanja daje nam jak poticaj da preispitamo dosadanje naše postupanje prema zvanjima, gdje smo često puta bili slični čovjeku koji s velikim marom i s velikom ljubavlju prati tok rijeke, a zaboravlja njen izvor. Nasuprot tome treba baš taj izvor imati u onakvoj misli, kako su ga imali prvi Kristovi odabranici. Treba tačno da odredimo pojam zvanja. Zvanje nije obična milost. Zvanje je riječ Kristova, koju On govori izravno duši onoga, koga On zove. Nema

tu ni simbolike ni metafore ni bilo kakvog pribjegavanja nekom tumačenju koje bi unajmilo stvarno značenje tog pojma. Taj pojam ima svoje doslovno značenje u riječi, koju Gospodin izravno govori onome kome podjeljuje zvanje. To se očito vidi baš u slučaju Natanaela. Njega je pozvao Filip. Da se ne bi mislilo, kako je Isus Natanaelu upravio svoju riječ zvanja ne neposredno, nego posredstvom Filipa, Isus mu očituje, kako je On vidio njega, prije nego je došao Filip. »Još prije nego te pozva Filip, vidio sam te pod smokvom«. (Iv. 1, 48). Ove su riječi od osobite važnosti za sve slične mnogobrojne slučajeve. Filip nije sredstvo, nego okolnost. On je izvršio divnu ulogu. Doveo je Natanaela k Isusu, pomogao mu je da svlada onu neku otpornost proti pozivu. Ali sam poziv nije mu on donio. On mu je neposredno unesen u dušu još dok je Natanael bio pod onom svojom bijednom smokvom, od koje mu se je bilo teško odvojiti.

Eto dakle, ko smo mi. Svi mi koji nosimo u sebi poziv na viši duhovni život. Čak i u onim slučajevima, kad nam se čini jasnim i očevidnim, da svoje zvanje dugujemo nekoj osobi, koja nas je pozvala, potakla, možda čak i odvela u kuću Božju, i onda treba da budemo svjesni, kako je ta osoba bila samo okolnost, a prije nje bio je kod nas Gospodin koji nas je sagledao i pozvao. To ima da nam predoči baš ovaj slučaj Natanaelov. Dakle uvjek, u svakom svetom zvanju, Gospodin je osobno prisutan i izravno upućuje svoj poziv, svoju riječ, u dušu onoga, kojega On poziva. I onda postaje sasvim jasno, zašto je toliko važan taj čas, zašto je Duh Sveti htio da ga se u Evanđelje sa svim potankostima unese, i da ga apostoli imaju u svijesti uvjek, kroz čitav svoj život, kao da se baš sad dogodilo.

Sad, poslije koncilskih dekreta, iz kojih padaju naglasci »silnog duhovskog vjetra« i na Sveto Pismo i na svećenička kao i na redovnička zvanja, treba da se počne razrađivati teologija zvanja. Treba da se odredi milost zvanja kao Gospodnja riječ, koju On u osobnom susretu izravno unosi u dušu koju poziva. Ta riječ habitualno osta-

je u duši koja je zaista pozvana. Ne gubi se grijehom nego samo odbacivanjem te riječi. Tako tačnije određenje milosti zvanja donijet će nam potresan i stvaran uvid i u veličinu zvanja i u strahotu kad se to zvanje gubi. I ne trebamo se ni malo čuditi, zašto Evanđelje s tolikim naglaskom i sa svim pojedinostima iznosi čas, kad se pojedino zvanje javlja.

Oživjet ćemo zvanja u Crkvi, kad doživimo u našoj svijesti stranice Evanđelja koje govore o zvanju. Veliki onaj čas, kad je Gospodin sreo dušu i rekao riječ poziva, treba da postane temelj izgrađivanja svakog pojedinog zvanja. To je toliko važno, da treba u posebnom razmatranju da prođemo kroz raznolikost slučajeva, u kojima su opisana zvanja u Evanđelju.

Kroz evanđeoska zvanja

Evanđelje je naglasilo važnost časa, kad Isus nekoj duši upućuje riječ zvanja i naglasilo je volju Isusovu, da duša koja je pozvana, u stalnom držanju u svijesti tog časa, na njemu izgrađuje svoj duhovni život. To znače svi opisi pojedinih zvanja u Evanđelju. To je prekrasna meditacija i o veličini onog časa, kad Gospodin sam dođe nekoj duši i izravno joj govori. Tu je sve što treba, da se zvanje ispravno shvati i da se sve dublje izgrađuje. Sjetimo se samo riječi, kojima Isus oslovljuje Natanaela: »Evo pravog Izraelca, u kojemu nema lukavstva«. (Iv. 1, 47). To je prva riječ, koju mu upućuje Isus poslije one prve velike riječi zvanja, koju mu je izravno unio u dušu. A zar nije to i prvi uvjet, da se zvanje ispravno shvati i dalje pravilno izgrađuje? Pristupiti Gospodinu iskreno i predati Mu se potpuno bez ikakvih skrivenih misli, bez ikakvih računa. Koliko i koliko je to potrebito! Sjetimo se ovdje tolikih duša u Crkvi, koje su doduše sačuvale svoje zvanje, ali se nijesu umjele sačuvati i od ove lukavštine, nego su uz riječ Gospodnju, koja znači zvanje, povezivale i svakojake svoje probitke i lagodnosti, koje su lukavo krile pred drugima, a možda i pred samima sobom i htjele ih preko zvanja ostvariti. Koliko je sve Crkva od toga pretrpjela i koliko je ona riječ Gospodnja u njima radi toga bila pogrđena! Treba iskreno pristupiti Gospodinu. Tako se dakle počinje zacrtavati božanska pedagogija zvanja. Zvanje je tu, i sad se čuvaj svake lukavštine. Bez ikakvih zadnjih misli, bez ikakvih računa, odgovori Isusu poslije Njegove velike riječi zvanja isto onako, kao što mu

je odgovorio Natanael: »Učitelju, Ti si Sin Božji, Ti si Kralj Izraelov«. (Iv. 1, 49).

Zaista imamo u Evanđelju i veličinu zvanja i pravilan odaziv na zvanje, a imamo i raznolikost načina, kojima Gospodin podjeljuje zvanje. Razmatrajući tu raznolikost nameće nam se potresna misao, da ova raznolikost, s kojom su pojedini učenici primali zvanje od Gospodina, ima tipološko značenje i sadrži u sebi sve načine, kojima Gospodin upućuje svoju riječ zvanja odabranim dušama uopće. Od svih pozvanih u Evanđelju Filip je jedini primio riječ Gospodnju bez nekih naročitih okolnosti. »Tada sastade Filipa i reče mu: hajde za mnom«. (Iv. 1, 43). Filip je čuo i odazvao se. I odmah je pošao u svoj divni apostolat, da privodi druge k Isusu. Doveo je Natanaela. Natanael je prvi problem u kompleksu zvanja. Natanael je doista mogao promisliti, da njega nije izravno pozvao Gospodin. Da mu odstrani takvu jednu misao, Isus mu odmah upravlja riječi, koje mu pokazuju, kako On njega već poznaje. Kad se Natanael tome začudio, jer je sasvim razumljivo pretpostavljao, da će ga istom Filip upoznati s Isusom, Isus mu ovako odgovara: Još prije nego te pozva Filip, vidio sam te pod smokvom. (Iv. 1, 48). Ovaj odgovor je nadasve važan. Isus uvjek sam osobno podjeljuje zvanje, to je uvjek i u svakom slučaju osobni dodir s Gospodinom. Mnogo će ih biti u Crkvi Kristovoj, koji su primili zvanje kao Natanael pod uplivom neke osobe. Svi ti treba da znaju, da je njihov prvi korak, koji ih je pod vodstvom ili uplivom neke druge osobe odveo u novicijat ili u sjemenište, imao pred sobom njihov izravni dodir s Isusom i njegov dar, koji je Isus sam osobno položio u njihovu dušu. Svi oni treba da se radosno i sveto iznenade, kao i Natanael, kad mu je Isus rekao: »Još prije nego te pozva Filip, vidio sam te...

Dakle već imamo opisana u Evanđelju dva tipa zvanja. Jedni su oni, koji osjete, da su neposredno pozvani kao Filip. Oni su naprosto čuli Božji glas i pošli za tim glasom. Drugi su kao Natanael. Oni su u mogućnosti da pomisle, kako njih nije neposredno pozvao Gospodin, nego ih je neka osoba privela do zvanja i tako su istom dobili svoje zvanje od Boga. To nije tačno. Natanaelov slučaj to jasno pokazuje. Postoje razni načini, kojima Gospodin zove, ali Gospodin ni u koliko ne dopušta misao, da bi zvanje moglo drukčije nadoći, nego samo izravno od njega. Ovlaštenje da podjeljuje zvanja, Isus nije podijelio nikome, to je On zadržao za sebe. U tome je velika, upravo potresna, važnost svakog svetog zvanja.

Pođimo dalje u razmatranju ostalih načina, kojima su podjeljivana zvanja u Evanđelju. Od velikog značenja je slučaj apostola Andrije i Ivana. Njihovo zvanje je bilo djelo propovjedi Ivana Krstitelja, a i same pojave Isusove. Oni su vidjeli Isusa i čuli su riječi Ivanove: »Evo Jaganjac Božji«. (Iv. 1, 36). Tada su oni pošli za Isusom, ali su uz Njega ostali samo kratko vrijeme. Izgleda, da je takav slučaj bio i apostola Petra. Opet su se oni vratili na svoj posao ribarenja. Isus je pošao za njima na obalu Genezaretskog jezera i konačno ih poveo sa sobom. U ovom slučaju imamo opet dva tipa zvanja. To su oni koji su čuli neku propovjed ili vidjeli neku Bogu posvećenu osobu, pa se odlučili na zvanje. I takvi su slučajevi vrlo česti. Ali u ovim riječima Evanđelja uključuju se i oni, koji se odluče, pa se povuku i opet odluče. Da ni ona propovjed ni ona osoba ni ono njihovo kolebanje i premišljavanje nije uzrok njihova zvanja, nego opet izravna Isusova riječ, Isus je svima tima, i Ivanu i Andriji, kojima je Ivan Krstitelj otvorio pogled na Isusa i održao onu propovjed i samom apostolu Petru, koji se nije opirao kao Natanael, nego je spremno pošao k Isusu s bratom Andrijom tako da je zaista moglo izgledati, kako je Andrija uzrok njegova zvanja, Isus opet izričito pokazao, kako je On taj koji izravno unosi zvanje u dušu. Zato je htio da pođe k Petru, Andriji i Ivanu na obalu Genezaretskog jezera i da im reče one velike riječi: »Idite za mnom«. (Mt. 4, 19). On ih je u stvari pozvao već onda, kad su prvi put pošli za Njim. Ali, jer će u Crkvi Njegovi biti i oni, kojima će se činiti da je neka propovjed ili slična prigoda ili možda neka osoba bio uzrok njihova zvanja, Evanđelje će stalno iznositi

pred njihove oči slučaj Andrije, Petra i Ivana i ponavljati im izravnu riječ Gospodnju, koju im je On rekao. A i oni koji su se odlučili, pa se povukli, i opet se odlučili, vidjet će u slučaju spomenutih apostola svoj vlastiti slučaj. Uvjek će se morati uvjeriti, da je Gospodin pristupio k njima i osobno im rekao svoju riječ. Nikad, ni u kojem slučaju, ne može drukčije nadoći bilo koje svećeničko ili redovničko zvanje.

Sasvim je različit slučaj apostola Mateja. Sjedio je za stolom carine i obavljao takav jedan posao. Ne bježeći ni malo od grijeha htio je da uživa ovaj svijet. Tada ga je pozvao Isus. Matej je odmah ustao, ostavio sve i otišao za njim. (Mt. 9, 9). Bilo je takvih slučajeva u životu Crkve. Ljudi, koji su bili u grijesima, dobijali su Božji poziv. Takav je slučaj i velikog apostola našega vremena oca Charles-a de Foucauld-a. I on i drugi odmah su sve ostavili i otišli za Njim. I njihovo se zvanje pojavilo samo tako, što im je Gospodin izravno kazao svoju riječ.

Nije u samom Evanđelju, ali jest u Djelima apostolskim opisano zvanje izabrane posude Kristove, apostola Pavla. Taj je slučaj opet različit od slučaja apostola Mateja. To nije utapljanje u grješno uživanje ovog svijeta, nego ideološko razilaženje od kršćanstva i mržnja na Crkvu. Ništa se ne može oprijeti Gospodnjoj riječi. U takvim okolnostima pozvao je Gospodin Pavla, (D.A. 9, 3), a pozivlje i druge kroz život Crkve. I uvjek je On taj koji zove. Svi slučajevi, navedeni u Evanđelju, navode se samo za to, da se naglasi uvjek jedno te isto, kako je Gospodin onaj koji izravno podjeljuje zvanje dušama, koje On odabire. Ali ti slučajevi navedeni su i za to, da se u njima vide razne okolnosti, u kojima se zvanja podjeljuju i, kad provedemo kroz meditaciju te okolnosti, nameće nam se misao, kako se u njima nalaze tipološki uključena zvanja, koja se bilo gdje na svijetu pojavljuju.

Nameće nam se dakle misao, kako je Evanđelje htjelo dati pregled raznih načina, u kojima će se zvanja javljati. Za to je izabralo da opiše samo nekoliko zvanja od onih

dvanaest, koje je Gospodin podijelio u Evanđelju. Svi su tih dvanaest, izravno pozvani od Gospodina. To se sasvim jasno i izričito sadrži u Evanđelju. (Mt. 10, 1-15. Mk. 3, 13-19. Lk. 6, 13, 16). Ali ova opisana zvanja imaju u sebi razne okolnosti, koje ostaju tipične za sva zvanja u Crkvi. Zato je Evanđelje uzelo, da ih pojedinačno opiše, kako bi u svakom slučaju svakom pojedincu, koji je pozvan, bilo jasno, da je Gospodin bio kod njega i da ga je On izravno pozvao.

Taj poziv, ta njegova velika riječ zvanja, ostaje u duši sve, dok se ona kao takva ne isključi. Ona je izravno unešena u dušu, i zato se samo izravnim putem može i isključiti. Griješni život jedne Bogu posvećene osobe samo pripravlja teški čas, kad će duša odkazati onu riječ, ali je ne isključuje. Jesi li još u zvanju? Koliko si sve sretna! Ostala je riječ Gospodnja u tvojoj duši. Ne oklijevaj. Pođi odmah pred Svetohranište. Za onu Njegovu riječ, koju je On unio u tebe u času tvog zvanja, reci mu sada svoju riječ. Položi četvrti zavjet, koji treba da je nad svim tvojim zavjetima, a taj je da ćeš beskrajni dar tvoga zvanja sačuvati do kraja života. Nikakvih napasti, nikakvih poteškoća nema pred tolikim darom. Sve je to sićušno, neznatno pred darom Njegove izravne riječi, koja znači zvanje. Sjeti se, kako si dobila zvanje. Jesi li kao Filip ili kao Natanael ili kao neki od drugih učenika, čija su zvanja opisana u Evanđelju? Sjeti se sa svim onim potankostima. Možda ti to neće biti moguće. Prošle su godine, a nitko se nije sjetio da svrati tvoju pažnju na način, kojim si dobila zvanje i da ga opiše sa svim okolnostima, kao što je to učinilo Evanđelje. Glavno je ipak to, da je zvanje ostalo u tvojoj duši. To je glavno. Ali sad poslije Koncila više meditirajmo nad Svetim Pismom. Zato od svih onih duša, koje su sad skoro primile zvanje, traži da opišu ljepotu tog časa sa svim onim sitnicama, koje Evanđelje pokazuje, koliko su dragocjene. One, te sitnice, otvaraju u duši koja je pozvana pogled u veličinu časa, kad se zvanje prima. To znači ono, kad je Natanael bio pod smokvom, a Petar i Andrija su bacali mreže, dok Ivan i

Jakov nijesu bacali, nego su ih krpali u svojoj lađici. Veliko svjetlo Duha Svetoga palo je preko Koncila na teški problem suvremenih zvanja. Kako da se zvanja umnože i kako da se zvanja očuvaju. Zapravo čitavo je pitanje u tome, kako da se očuvaju, jer ih Bog daje u dovoljnoj mjeri. Meditacija o zvanjima na riječima Svetoga Pisma i njihova teološka obrada otvorit će pogled na potresnu riječ časa, kad Gospodin izravno unosi u nečiju dušu svoju riječ. I onda će biti jasno, kakva je strahota ne odazvati se tolikom jednom daru ili kasnije, otpadom od zvanja, izravno izbaciti iz svoje duše samu njegovu riječ.

Sa zvanjem pred jaslicama

»A anđeo im reče: Evo javljam vam veliku radost koja će biti svemu narodu: Danas vam se u gradu Davidovu rodi Spasitelj, Mesija i Gospodin.
I ovo neka vam je znak: Naći ćete dijete što je povito u pelenice i leži u jaslama«.
Ujedamput pridruži se anđelu velika vojska nebeska, koja je hvalila Boga i pjevala:
»Slava Bogu na visini i na zemlji mir ljudima dobre volje«.
Tada otiđoše anđeli od njih na nebo. A pastiri su govorili jedan drugome:
»Poći ćemo tamo u Betlehem i vidjet ćemo, što se je dogodilo i što nam je Gospodin obznanio«!
Otiđoše brzo tamo i nađoše Mariju i Josipa i dijete, što je ležalo u jaslama. (Lk. 2, 10-16.).
Oni stupiše u kuću i vidješe dijete s Marijom, materom njegovom. Oni padoše ničice i pokloniše mu se. Tada otvoriše blago svoje i prinesoše mu darove svoje: zlato, tamjan i smirnu. (Mt. 2, 11.).

Pođi pred jaslice. Pođi u razmatranju tvog zvanja. Ono je isto što i jaslice. Gledaj, koliko su one sve lijepe. Gledamo ih već duge i duge vjekove i nikad još nije niko rekao: dosta je više tih jaslica. Naprotiv, nastala bi žalost i praznina, kad ih se više ne bi moglo gledati. Čovjek

neprestano nalazi sve nove i nove načine, kako bi što savršenije izrazio ljepotu jaslica. I nikad toga dosta. Čovjek osjeća, da ni izdaleka još nije izrazio svu njihovu ljepotu. I nastaju nove slike, nove pjesme, novi svakovrsni oblici izražaja ljudskog udivljenja nad tim toliko dragim i toliko slavnim jaslicama.

A odakle ta njihova slava i ta njihova dragost, koja toliko osvaja i pobuđuje u ljudskim srcima udivljenje, kome nema kraja? Uzmimo u ruke Evanđelje po Luki! U drugom poglavlju tog evanđelja čitamo, da je Marija svoga Sina položila u jasle, jer u svratištu nije bilo za njih mjesta. (Lk. 2, 7.). Sasvim jednostavna rečenica, koja sadrži veličinu i strahotu jedne misli. Zašto strahotu? Marija je pokucala na vratima jednog svratišta. Htjela je jednu beskrajnu dobru stvar tom svratištu. Htjela je, da se u njemu rodi Isus. Svratište je odbilo. Eto, to je strahota.

Zamisli se samo u tu okolnost. Svratište odbija Isusov poziv. Zašto? Evanđelje naglasuje, da nije bilo mjesta za njih, naime za Isusa, Mariju i Josipa. Iz takvog se naglašavanja pravilno zaključuje, da gospodar toga svratišta nije htio da u svom svratištu ima tu sirotinju. Šta će mu Marija i Josip s tim djetetom koje se ima roditi... Njemu treba raskoši, plesa, bogatih ljudi. On je odbio.

Koliku li je strahotu počinio! Svi vjekovi, koji su prošli i koji dolaze i sva vječnost, neće se moći dovoljno nagroziti zbog takvog postupka. Izgubio je sjaj i neprolaznu ljepotu betlehemske štalice. A taj je sjaj i ta ljepota bila njemu namijenjena. Uđi duboko u razmatranje ove okolnosti. Sigurno je, da se ni ti nećeš dovoljno nagroziti. I samo će jedno pitanje biti u tebi: Kako se je uopće mogla dogoditi takva, toliko kobna pogriješka?

Mjesto da tako pitaš, pitaj se radije, da li se takva kobna pogriješka ne počinje i u tebi javljati. Isus je pokucao na vrata tvoje duše kao na vratima betlehemskog svratišta. Pokucao je onoga časa, kad si osjetila poziv za redovničko zvanje. Otvorila si mu, a sad ti je možda žao, što si mu otvorila. Što ti može dati Isus i njegova Majka

i sv. Josip? Kakve zemaljske užitke možeš od njih očekivati? A tamo na vratima svratišta već kucaju bogati ljudi zveketajući srebrnim i zlatnim novcima, svira glazba, plešu plesači, javlja se raskoš i uživanje. Sve to već kuca na vratima tvog svratišta i hoće da uđe. U tebi se možda već počinje javljati misao: Neka Isus ide van. Nema za njega mjesta. Treba da bude mjesta za bogatstvo i uživanje.

Ista misao koja se javila i u gospodaru betlehemskog svratišta. To je stvarna slika gubitka svakog svetog zvanja.

Tu pred jaslicama, dok ponireš u njihovu neiscrpnu ljepotu, dozovi u svijest onog očajnog gospodara betlehemskog svratišta i reci mu: Evo, gledaj, što si izgubio. Ili ne. Nemoj ga dozivati! Previše je grozno dozvati ga i tako mu nešto reći. Ali onda dozovi sebe i reci sama sebi: Hoću li izgubiti svoje zvanje? Drugim riječima: hoću li ugasiti u sebi svjetlost betlehemske štalice i pretvoriti sebe u ono očajno betlehemsko svratište?

Gdje je ono sada? Je li od njega sačuvan i jedan kamen? Gdje mu je sada onaj novac, zabava i uživanje? Nitko to više ne pita. Čitavo spominjanje na to svratište je samo u jednom preziru i zgražanju. O kakva je to meditacija za tebe pred jaslicama! Imaš pred svojim očima napisanu rukom historije budućnost izgubljenog zvanja. Kuda ćeš? Da li se to pitanje uopće može postaviti? Gdje je lijek u napuštanju tolikih zvanja u Crkvi? Ima jedan lijek. Ispravno obavljanje meditacije pred božićnim jaslicama.

Moli dakle pred tom štalicom! Moli za svoje zvanje i za zvanje drugih, osobito onih koji se počinju kolebati. Promijeniti betlehemsku štalicu u betlehemsko svratište... O Bože, zaustavi tu misao. Iskorijeni je i u meni i u drugima! Pretvori nas u svoje anđele, koji će poći preko betlehemskog polja da zapjevaju: Slava Bogu na visini i mir dušama dobre volje. Vrati dobru volju u sve sestrin-

ske duše! Daj tim dušama mir! Drži daleko od njih strahovitu napast betlehemskog svratišta! Neka ostane sjajna betlehemska pećina. Prospi u našim dušama darove svoga Duha, da budemo mudre, da razumijemo ono, što treba razumjeti i da budemo jake, pa da održimo ono, što budemo razumjele!

Skriveni Bog

»Ali mu Isus ništa ne odgovori« (Lk. 23, 9).

Čitamo Evanđelje i čitamo svoj vlastiti život. Počeci Kristove evangelizacije prvi su dani našeg svećeničkog ili redovničkog života. Kristovi sljedbenici u zanosu nalaze jedan drugoga. Dođi, da čuješ. Ni jedan čovjek nije ovako govorio. Rabi, Ti si Kralj, Ti si Učitelj u Izraelu... (Iv. 1, 49.). Isus je tu među njima, pa iako je siromaštvo, pa iako ima drugih poteškoća, oni su svi radosni, jer Ga osjećaju, jer Ga vide, jer se pokazuje Njegova moć. Oni mogu s Njim razgovarati, na svako njihovo pitanje odjekuje Njegov odgovor, život je i toplina neposrednog saobraćaja među njima. Oni se u dnu duše svi pomalo nadaju, kako će tim putem doći ravno u onu najveću sreću, koju nazivaju kraljevstvo Izraelovo. U takvom neposrednom općenju, neposredno gledaju u Njega i u neposrednom slušanju Njegovih riječi oni će jednoga dana zasjesti oko Njegova prijestolja i kraljevati nad dvanaest plemena Izraelovih.

Vrhunac je tog zanosa bilo preobraženje na Taboru. Sreća, koja se ne da zamisliti, bješe im ispunila dušu. Ostanimo ovdje. To je jedina riječ koju oni imaju u tom času. Ali Isus ih nije ostavio tu. Nije im čak ni dozvolio, da kazuju drugima o takvoj jednoj sreći, dok god Sin čovječji ne uskrsne.

Trebalo je dakle da se pođe i drugim putem, nego što su oni zamišljali. Imaju da dođu vrlo teški časovi. Koji su to teški časovi? Nije njihova težina u trpljenju,

u progonstvu, u mukama. Najveća njihova težina je u Bogu koji se skrio.

Evanđelje ih sve polako vodi tom teškom času. Iza prvih godina njihova života s Kristom, koje su bile pune zanosa, pune neposrednog osjećanja Božje prisutnosti, došla je euharistija, došao je skriveni Bog. Oni je tada još nijesu razumjeli. Kad su sjeli za trpezu Zadnje večere i kad je Krist unio sebe u kruh i vino, oni nijesu razumjeli to Njegovo skrivanje u prilike kruha i vina i još manje su razumjeli domašaj te skrivenosti u njihovom duhovnom životu. A sad je to počelo. Isus im govori ove riječi: Svi ćete se noćas sablazniti s mene. (Mt. 26, 31). Petar mu odgovori: I ako se svi sablazne nad Tobom, ja se neću sablazniti. (Mt. 26, 33). Toliko je on siguran u sebe, toliko se on osjeća jakim, dok je Krist pred njim, dok ga vidi, dok ga osjeća, dok može s njim govoriti, da on može reći, kako je pripravan s Njim ići u muke i smrt. Nema nikakva razloga, da mu se ne vjeruje. On bi stvarno bio sve to podnio, ali samo tako, da Krista osjeća, vidi, s Njim govori. On je u stvari sve te muke i podnio mnogo kasnije, kad je bio mučen u Rimu za vrijeme Neronova progonstva. Ali tada je već bio poučen Duhom Svetim i razumio je tajnu skrivenog Boga. Sad tu tajnu još ne razumije. Na trpezi je euharistija, ali još nije započela aplikacija njene skrivenosti na život. Ona će sada započeti i to će tako strašno djelovati na Petra, da mu Isus to ovim predkazuje riječima: »Zaista, zaista ti kažem, prije nego pijetao zapjeva tri puta ćeš me zatajiti«. (Mat. 26, 34).

I počelo je. Zbogom oni krasni dani zanosa i udivljenja nad svojim predanjem Kristu. Minuli su časovi, kad se je s radošću trpjelo i siromaštvo i farizejsko napadanje i ometanje i kojekakve još druge žrtve. Sve je to bilo lako, jer je Isusov pogled bio stalno na njima i riječ Njegova stalno odjekivala u njihovim ušima. Oni su osjećali Njegovu ruku na svojoj ruci i na svakom svom koraku imali prigode da vide Njegovu moć. Zbogom takvi dani. Ali ipak vidjeli su oni kasnije, da ništa nije trebalo žaliti za tim danima. Daleko su veći bili kasnije u tvrdim svojim danima, kad je Isus bio među njima sakriven, daleko veći i sa mnogo zamašnijim dometom svojih apostolskih pothvata, nego u onim prvim radosnim danima svog apostolata.

Ali ipak takav čas treba razumjeti i što je glavno treba ga podnijeti. Treba ga razumjeti. Skrivenost Kristova nije mogla ostati samo u euharistiji, nego je trebala prijeći i u naš život. Sve je lakše, i oskudijevanje i progonstvo i muke i sama smrt, nego skrivanje Boga u nama. To je čas, u kojem se rađaju otpadi. Misleći na taj čas, tako presudan u našem duhovnom životu apostol Pavao piše u svojoj poslanici Židovima:

»A spominjite se prijašnjih dana, u koje prosvjetljeni mnogu borbu muka podnesoste. Sami sad postavši prizor zbog sramote i nevolje, sad postavši drugovi onima, koje stiže sudbina takova.

Jer ste i čuvstvovali sa sužnjima, i podnijeli ste s radošću otimačinu svojih dobara, znajući, da imate bolje i trajno imanje.

Ne gubite dakle pouzdanja svojega, koje ima veliku plaću!

Jer vam je strpljivost od potrebe, da ispunivši volju Božju postignete obećanje.

Jer još malo, vrlo malo, pa će doći onaj, koji treba da dođe, i neće zakasniti.

A pravednik moj živjet će od vjere; ako li odstupi neće mojoj duši ugoditi«. (Žid. 10, 32-38).

Te je riječi napisao apostol Pavao neposredno iza svog izlaganja o značenju euharistijske žrtve. Zato on bodri duše u velikom i teškom času prikrivanja Boga u duši, koji čas znači euharistizaciju duša. Duša treba da izdrži taj čas. A onda će, kao što kaže apostol Pavao, doći Onaj koji treba da dođe i neće zakasniti. Doći će uskrsnuće i silazak Duha Svetoga i bit ćemo veći nego u danima prvih zanosa i taborskog otkrivenja u nama. Vjera će se u nama prekaliti i živjet ćemo od vjere, kao što kaže apostol Pavao,

da pravednik od vjere živi. Ali — nastavlja isti apostol — ako ko odstupi, neće mojoj duši ugoditi.

Skriven Bog u euharistiji pojavio se je na trpezi Zadnje večere. Skriveni Bog tražio je da se upali vječno svjetlo pred njegovim prvim svetohraništem. Upalilo se samo jedno, a trebalo je, da se upali svih dvanaest. Sad nijesu. Upalit će se oni kasnije. Zato će Krist htjeti, da oni prime Duha Svetoga u toj istoj dvorani zadnje večere, da Mu upale vječno svjetlo tu, gdje ga je trebalo upaliti. Svi će oni to učiniti osim sina pogubljenja, Jude Iškariota. Ali sad još ne. Sad ga je upalio samo Ivan Evanđelista. S tim jedinim upaljenim svjetlom pošao je Krist u Getsemanski vrt, da skrivenost euharistije prenese u jednu tešku duhovnu stvarnost.

U Getsemaniju počinje prva molitva Kristova, koja neće biti uslišana. Je li to moguće? Možemo li ostati ljudi molitve i pošto nam molitve ne budu uslišane? Čudnovato je da se takvo pitanje uopće postavlja iza Getsemanija. A ipak se postavlja. I što je daleko još strašnije ne samo da se postavlja, nego se u samim svećeničkim i redovničkim dušama gubi smisao za molitvu. Ali to je tek prvi potez u primjenjivanju euharistijske skrivenosti na duhovni život. Doći će još drugi. Isusa hvataju. Ima jedno mišljenje u objašnjavanju Judina slučaja. Da Juda još tada nije bio potpuno otpao. On je izdao Isusa i upriličio Isusovo hvatanje skrivajući na dnu duše nadu, da će tako prisiliti Krista da očituje svu svoju moć, porazi svoje protivnike i uspostavi svoje kraljevstvo, za kojim je on, svakako u zemaljskom smislu, čeznuo s čitavom dušom. Sad ništa. Stavili su ruke na Isusa i svezali ga. Počinje odvratno vođenje. Isus je potpuno nemoćan među njima. Judina apostazija je gotova. Kod njega je gotova, a kod ostalih apostola nastaje depresija. Rasplinuo se onaj polet i onaj zanos. Povukli su u neke zakutke nemajući volje ni za što. Možda pomišljaju na one svoje nekadašnje dane prvog susreta s Kristom, i gorčina im je u duši još veća. Petar je pošao za Isusom ali će učiniti još nešto gore. U razgovoru s jednom ženom on će zatajiti Krista. Doći će

druga žena i on će ponoviti svoje zatajenje. Sve to mi čitamo u Evanđelju i sve nam je tako jasno, ali nije nam jasno, kad to isto počnemo čitati u svom vlastitom životu.

Svi smo imali svoje prve dane s Kristom isto onako kao što su ih imali apostoli. Pitajte sada nekog svećenika ili nekog redovnika ili redovnicu koja se u svojim zavjetima darovala Bogu, a koja možda sad negdje u nekom kutu stoji bezvoljna i sa žalošću misli na one svoje prve susrete s Kristom, pitajte, koji je uzrok doveo do takvog jednog stanja. Počet će vam govoriti tačno riječima Evanđelja. Reći će vam: Bilo mi je teško i od početka, ali sve se to dalo s veseljem i sa zanosom svladati, dok je Krist bio u mojoj duši, dok se dala čuti Njegova riječ i osjećati Njegova prisutnost. Ali onda je nadošlo razočaranje. I molitve neuslišene i kojekakvi teški događaji koje je trebalo gledati i među samim Bogu posvećenim osobama. Neko upravo posvemašnije potiskivanje Boga bez ikakova odaziva s Božje strane. Što sada? Pitajmo takvu dušu: Jesi li upalila vječno svjetlo pred skrivenim Bogom, pred euharistijom, koja se sad pojavila u tvojoj duši? Vidiš li, do sad je Krist imao euharistiju na svom oltaru, a sad je prenio taj oltar u tvoju dušu. Nastupio je veliki čas Njegova skrivanja u tvojoj duši, koji mora biti najveći čas tvog života, kao što je euharistija najveći čas Njegove Crkve. Odgovor može biti samo jedan: Upali vječno svjetlo i čekaj. Zašto da se prekida čitanje evanđelja? Došli smo do te stranice, ali Evanđelje tu ne svršava. Ono vodi dalje do apostolske slave do svjetlog završetka apostolskih života, koji su daleko veći postali iza one Božje skrivenosti, daleko veći nego što su bili u prvim svojim danima mladog poleta i gorućeg zanosa, kad su tako slatko i neposredno osjećali Krista.

Evo, na ovom prelomnom času rađaju se svećeničke i redovničke apostazije. Otpadaju duše od svog zvanja u nerazumjevanju euharistije. Oni su euharistiju adorirali, ali je u stvari nijesu htjeli u svojoj duši. Ona mora doći u dušu. To je njen put. I u velikom času kad je ona došla sa svojim potpuno skrivenim Bogom, takve duše mjesto

da pohitaju da odmah opale vječno svjetlo svog života i ostanu u dubokoj molitvi i tihom razumijevanju svog trpljenja, one su pohitale da otvore vrata i pobjegnu u noć svijeta, gdje ih je čekao Juda Iškariot.

Pomažimo jedan drugoga u tom velikom momentu. Pročitajmo Evanđelje do kraja. Čitavo je rješenje u tomu. Pročitati Evanđelje do kraja. Ono je knjiga života i zato se ne može prelamati, kao što se ne smije prelamati ni život sam. Spasit ćemo sebe u tom čitanju do kraja. Naši veliki dani istom dolaze. Oni su plod ovog razumjevanja Božje skrivenosti, ovog ulaska euharistije u našu dušu. Doći će svakome od nas naši posebni Duhovi. Ne možemo ići u propovjedanje Evanđelja drugim putem mimo onoga, koji sadrži Evanđelje samo. U tom velikom času Bog nam ne daje radost, ali dat će nam dovoljno snage da uzmognemo jednim uzvišenim pregaranjem sebe u općoj depresiji i u nama i oko nas, da upalimo ono krasno vječno svjetlo Ivanova života, i da zatvorimo ona crna vrata iškariotskog bijega u noć.

Dva tipa apostazije

»Kad je on boravio u Betaniji u kući Simona gubavca i bio za stolom, dođe žena s posudom alabastrenom, punom dragocjenog čistog ulja. Ona razbi posudu alabastrenu i izli ulje na glavu njegovu. (Mk. 14, 3.).
Onda jedan od učenika Njegovih Juda Iškarijot, koji ga je imao izdati reče: »Zašto se ova pomast nije prodala za trista denara i dalo to siromasima«? (Iv. 12, 4-5).
Tada se obazre Gospodin i pogleda na Petra. I Petar se sjeti riječi Gospodinove, koju mu je bio rekao: »Još prije nego danas zapjeva pijetao, triput ćeš me zatajiti«.
Izađe napolje i stade gorko plakati. (Lk. 22, 61-62.).

Pojava euharistije u samom času njena ustanovljenja bila je shvaćena vrlo manjkavo. Smatralo se je, da je to jedno novo čudo Isusovo u nizu tolikih Njegovih čudesa. Isus je pretvorio kruh i vino u svoje tijelo i krv, kao što je svojedobno bio pretvorio vodu u vino, umnožio kruh i slično. Nije se ni slutilo, koliko sve domašaj ima euharistija i kakvu će sve ulogu izvršiti ona u životu Crkve.

Značenje euharistije nije samo u njenom sadržavanju realne Kristove prisutnosti, nego i u njenom sakrivanju te prisutnosti. Čim je Krist ustanovio euharistiju, odmah je započela Njegova herojska pedagogija euharistijske skrivenosti. Doći će teški časovi, koji će pokolebati i duše,

koje su mu iskreno odane, ali još nisu primile Duha Svetoga i ne razumiju euharistijsku duhovnost. A pogotovo će to biti teško, za duše, koje nisu pošle za Kristom iz nekih duhovnih pobuda, nego naprosto iz računa, kao što je bio Juda Iškariotski.

Ni njega nije zanemario Isus. I njega stalno zove, da se obrati. U slučaju Jude Iškariota nije se radilo o samom popravljanju. Ne. On je morao da mijenja svoj stav. Trebalo je da dobije ispravno gledanje u svoje zvanje, dosljedno, i u samog Krista. Mijenjanje takvog gledanja vrlo je teško postići naročito kod onih koji su s takvim jednim gledanjem ušli u redovnički život. Ipak Isus se trudi da i to učini. Znači, da nije nemoguće. Ako se Juda Iškariot nije odazvao tom Isusovom nastojanju, nije tim rečeno, da se neko drugi koji je s istim takvim gledanjem ušao u redovnički život ne može odazvati. Zato razmotrimo postupanje Isusovo s Judom. Kad je ono Isus bio u Betaniji u kući Simuna gubavca i kad je ono njemu pristupila žena s dragocjenom pomašću i izlila tu pomast na njegovu glavu, Juda je rekao: Zašto se ova pomast ne bi prodala za trista denara i dalo to siromasima«. (Iv. 12, 4.). On je odmah izračunao koliko ta pomast vrijedi. Jasno je, kako je njegovo gledanje čitavo u materijalnu stranu života. On samo za nju živi. Račun i korist, to je sve. Doduše on spominje siromahe, ali to je obična farizejština gramzivaca, koji svoju neograničenu pohlepu za zemaljskim dobrimā žele redovito prikriti plaštem dobrotvornosti. Isus mu odgovara jednim dubokim odgovorom, koji je čitav usmjeren na ono neophodno potrebito pitanje gledanja kod Jude Iškariota. Siromahe imate svagda među sobom, a mene nemate svagda. Tim riječima Isus pozivlje Judu, da prestane s onim svojim gledanjem, koje odvaja Isusa od siromaha. A to je bilo baš gledanje Jude Iškariota. On je htio da vidi Isusa, kako se sasvim odvaja od siromaha. Po njegovu shvaćanju i po njegovoj želji Isus bi imao da bude moćni kralj ovog svijeta, koji ima neslućenu moć i bogatstvo a on prvi od njegovih doglavnika u tom kraljevstvu. Siromasi ovoga svijeta ostali bi kao kod svih drugih kraljeva izvan domašaja te moći i tog bogatstva. Njima bi se mogla davati samo milostinja. Takvo je eto bilo gledanje Judino na Krista. Krist nastoji da to ispravi. On i siromasi su jedno. Njegovo Evanđelje, kao što je to pretkazao prorok Izaija, treba da bude Evanđelje siromaha. Izlijevanje dragocjene pomasti na njegovu glavu imalo je slikovito da pokaže stvarnost njegova kraljevstva, a ta stvarnost bit će, eto, takva, da će on biti glava mističnog tijela svoje Crkve, u kojemu siromasi ovoga svijeta neće biti prosjaci koji stoje pred vratima i traže milostinju, nego će biti sami udovi Njegova tijela. On sada ide da čak svoj život dade za ostvarenje takvog svog kraljevstva. Drugim riječima On se sprema da postane najveći siromah da bude mučen, prezren, umoren, kako bi takvom veličanstvenom svojom milostinjom uveo sve siromahe svijeta u živo tijelo svoje Crkve. Takvo gledanje treba da ima jedan apostol, a takvo gledanje sasvim je suprotno od onog gledanja Jude Iškariota. Juda se uporno opire takvom jednom gledanju. Zato neposredno iza tih Kristovih riječi ide svećeničkim glavarima i ostalim Kristovim protivnicima i traži od njih novac, ali ne samo novac, nego i uporište u onom svom gledanju. Krist ga ipak i dalje prati svojim riječima. Kad je nastupio veliki čas euharistije, kad je Isus imao da i u svom životu sakrije božansku moć u sebi, kao što je sakrio sebe pod prilikama kruha i vina, On opet misli na Judu. Opominje ga onim riječima: »Jedan od vas izdat će me«. (Iv. 13, 21.). Te riječi imale su Judu upozoriti, kako je On Bog, jer sve zna. Krist odmah nadodaje i ove riječi: »Sin čovječanski ide doista, kao što je pisano za njega«. (Mt. 26, 24). Sve ove riječi skupa bile su usmjerene na to, da u Judi probude vjeru u Njega kao Boga i u neki viši smisao Njegove muke, jer eto, on ide tamo, kamo već zna da ide, premda bi mogao, kad zna, da se sakrije ili pobjegne. Uzalud. Juda je ostao uporan u onom svom prvom gledanju na Krista, s kojim je gledanjem ušao u apostolski zbor. I kad je nastupilo euharistijsko skrivanje Kristova božanstva, koje je počelo od Getsemanija i nastavilo se do Kalvarije, on se

je sasvim otuđio od Krista. Tako je dao prvi tip apostate u Kristovoj Crkvi. To su oni koji i danas gledaju na Krista u suštini isto onako, kako je gledao Juda. Krist treba da im da moć, ugled, novac. Između njih i siromaha ovoga svijeta treba da bude oštro povučena crta. Drugi ljudi treba da su siromasi, a oni ne. Oni doduše pristaju da preko crte dobace i milostinju, ali crta mora da postoji, koja njih sasvim odvaja od drugih, a ovi drugi treba da im se klanjaju i da im zavide. To je apostolsko zvanje Judine crte. I kad se Bog sakrije i pred njihovim očima kao što se sakrio pod euharistijom, oni nemaju što više od Krista da traže. Idu glavarima ovoga svijeta, da im dadnu barem onih kukavih trideset srebrnika, kad od Krista nijesu mogli dobiti ništa.

Treba li nad njima očajavati? Ne. Kristovo nastojanje da obrati i Judu sve nas obavezuje. Moguće je, iako je vrlo teško. Ovaj tip apostazije koji se i danas ponavlja u Kristovoj Crkvi mnogo je teži od ovog drugog, koji ćemo sad opisati.

A taj drugi je Petar. Treba da s čitavom dušom vjerujemo onim Petrovim riječima: »Ako se i svi sablazne nad Tobom, ja se neću nikad sablazniti«. (Mt. 26, 33.). Petar je iskrena duša, on s pravom namjerom slijedi Krista. On je sav u zanosu, koji se redovito ponavlja u prvim danima redovničkog života. On vidi Krista, on govori s Kristom, i to mu je dosta. Ali nije ni on dovoljno pripravan da podnese primjenu euharistije na život. Što onda, kad nastupi i u životu sakrivanje Boga, kao što je sakriven pod euharistijskim prilikama? Njegov će zanos naglo pasti i baciti ga na sama vrata apostazije. Da nije bilo onog Isusova pogleda u tom času, što bi bilo od Petra? Strašno je i samo postaviti takvo pitanje. Ali moramo ga postaviti. Pred nama je ponavljanje Petrovo u tolikim dušama. Ušle su u redovnički život iskreno i sa zanosom. Primale su euharistiju, ali nijesu razumjele čitavu njenu skrivenost, osjetile su u sebi Petra. Ali zašto nijesmo mi u njima tada vidjele Petra? Gdje je onaj pogled pun razumjevanja, pun opraštanja i pun ljubavi, kojim je Isus onda pogledao

Petra? Eto, tog pogleda nije bilo. Novi Petar nije našao novog Krista. Mjesto veličanstvenog apostolata, koji je on razvio poslije dolaska na vrata apostazije, a koji je razvio zahvaljujući onom Kristovu pogledu, novi Petar prelazi na Judinu stazu i svršava u Judin očaj. Kristov pogled — to treba da bude naša meditacija. Razmotrimo u tančine, kakav e bio taj pogled, a onda ga prenesimo i u pogled i u riječi i u postupanje prema susretima u času kad ne razumiju euharistiju, a imaju je u svojoj duši. Probudit ćemo Petra u njima. To neka bude naša zadaća. Meditacija o Kristovu pogledu u teškim časovima skrivanja Boga. Kad se u nama gubi zanos i ostaje kao jedino uporište euharistija. Euharistija u čitavom opsegu svoje stvarnosti. Krist nas onda u duši ne gleda, ali traži da njegov pogled prenesemo u svoj pogled. Najprije da ga umijemo ispravno prenijeti, a onda da ga upravimo u takvom jednom času svakoj našoj sestri, koja iza onih prvih zanosa ne osjeća više ništa od Božje prisutnosti u sebi. Osjeća samo potpunu skrivenost. Tako ćemo ih povesti u slavu uskrsnuća i u veliki dan Duha Svetoga, koji će im, kad sve to izdrže, objasniti, da je veća snaga njihova i života i apostolata koja izvire iz euharistije, nego ona koja je izvirala iz Tabora.

Kraljevska majka

»Veliča duša moja Gospodina i duh se moj raduje u Bogu Spasitelju mojemu...« (Lk. 1, 46-47).

»Obraduj se srce moje u Gospodu, odveć je velika sreća moja u Gospodu...« (I. Kralj. 2, 1).

Sveto Pismo uvodi nas sve dublje i dublje u razumjevanje našeg zvanja. Kakva je to radost uvidjeti i osjetiti, da Duh Sveti prati svaki naš korak, stalno nam osvjetljuje put i upozorava na opasnost! U Božjim smo rukama i u Božjoj kući. Radosno je sve to i u nama i oko nas. Samo se ipak kadikad podkrade bol. To je pomisao na roditeljsku kuću. Rastanak od svojih roditelja, posebno od majke. Zašto sam je ostavila? Što ona ima od mene? Čim ću joj se odužiti za njen mukotrpni život i tolike žrtve?

Sveto Pismo će odgovoriti i na to tvoje pitanje. Zaista treba se zadiviti, koliki dar donosi tvoje zvanje tvojoj majci. Duh Sveti ne brine se samo da te vodi korak po korak kroz tvoje zvanje, nego se, već na ovom svijetu, upravo potresno odužuje tvojim roditeljima, posebno tvojoj majci. Ako kroz zvanje prođeš zaista kao Božje dijete, tvoja će majka još u ovom životu biti uzvišena nad sve ostale majke svijeta.

Vidjeli smo kako Kraljevska knjiga Svetoga Pisma opisuje Samuelov dolazak u Božju kuću. Ali prije toga opisan je život njegovih roditelja, posebno njegove majke. »U Ramataim-Sofimu živio jedan čovjek iz gore Efraimove po imenu Elkana. (I. Kralj, 1, 1). Taj čovjek je imao

ženu koja se zvala Ana. Njih dvojica su roditelji Samuelovi. Ana je više opisana, nego njen muž. Jednostavna, obična žena iz puka, kakve su i danas skoro sve majke svećenika, redovnika i redovnica. Žena koja radi, trpi i moli. I želi da svoje dijete posveti Bogu. Pa kad je došao sretan čas, da ga dovede u Božju kuću, izrekla je Gospodinu ovu molitvu zahvalnicu:

»Obraduj se, srce moje, u Gospodu, odveć je velika sreća moja u Gospodu. Sad mogu usta svoja otvoriti pred neprijateljima svojim; jer se smijem radovati radi pomoći tvoje.

Nijedan nije tako uzvišen kao Gospod, jer nema ni jednog osim Tebe. Kao naš Bog nije nijedan drugi Bog!

Ne kazuje toliko riječi oholih! U vašim ustima neka zamre svaka riječ drzovita! Jer Gospod je Bog sveznajući, i on mjeri sva djela ljudska.

Slomit će se luk jakih, a slabi će se ogrnuti snagom.

Moraju siti u najam ići za kruh, a tko je gladovao, ima sad suviše. Sedmoro djece imat će, koja je bila neplodna, a koja je imala djece, izdisat će od bola.

Gospod je, koji ubije i opet oživljava, koji vodi carstvu mrtvih i opet izvodi.

Gospod osiromaši i obogati, ponizi i uzvisi.

Iz praha podiže slaboga i iz buništa izvlači ubogoga, posadi ih uz knezove, određuje im časna mjesta. Jer su stupovi svijeta Gospodnji, na njih je on postavio svijet vasioni.

Koraka svojih pobožnih čuva on dobro, a opaki izginu u mraku; jer svojom snagom ne dolazi čovjek do pobjede.

Gospod će ga satrti, tko mu se protivi, s neba će zagrmjeti gromom. Kraljevima zemlje sudit će Gospod, kralju svojemu dat će snagu, uzvisit će moć pomazaniku svojemu«. (I. Kralj. 2, 1-10).

»Elkana se vrati natrag u Ramatu kući svojoj. (I. Kralj. 2, 11). Dakle odmah iza toga otišli su Samuelovi roditelji natrag u ono svoje boravište u Efraimskim planinama. Otišla je dobra majka i otac, koji je također bio dobar. Ali ona, ona naročito. Ta dobra i mukotrpna majka. U prvom poglavlju I. knjige Kraljeva Sveto Pismo opisalo je tu majku tako zorno, kao da je prepisalo iz tvoje duše.

I nikad o njoj više ni spomena. Sveto Pismo, regbi, sahranjuje je. Njeno dijete Samuel, koje je ona isprosila od Boga, ostalo je tu, u Božjoj kući, a majka je s ocem otišla u osamljeni planinski kraj. Samuel se predao sav svom starješinstvu. To mu je sad bio i otac i majka. Slušao je to starješinstvo i danju i noću. I tako je zavrijedio, da ga sav Izrael od Dana do Bersabe upozna, da je zaista prorok Gospodnji, jer se je Gospod javljao Samuelu u Šilu riječju Gospodnjom. (I. Kralj. 3, 20-21). Primjer njegove postojanosti u milosti Gospodnjoj vršio je jak uticaj na druge. »I vrijedila je riječ Samuelova u svemu Izraelu«. (I. Kralj. 4, 1). Toliko je, eto, značilo pred Bogom i pred ljudima to dijete, koje je ona majka suzama isprosila od Boga i sasvim ga darovala Bogu. Pa gdje je sad neko da oda priznanje toj majci? Prebiremo stranice Starog Zavjeta i ne nalazimo ništa. Nema nigdje više ni jedne riječi o toj mukotrpnoj majci, a ni njenom mužu Elkanu.

Eto, to je tvoja bol. Izgleda ti, da ni samo Sveto Pismo ne nalazi priznanje za žrtvu tvojih dragih roditelja, posebno tvoje majke. Rastanak do kraja i bez riječi priznanja. Potpuna žrtva. Neka bude takva u čitavom opsegu ovoga svijeta i života, ali kako to, da je Bog ne poprati nekom svojom očinskom riječju? O koliko bi sve vrijedila ta riječ! Kolika bi ti svi radost bila, kad bi vidjela kako Duh Sveti u svojoj knjizi, koja je Sveto Pismo, ima riječ priznanja tvojoj majci. Koliko bi te to sve radovalo, kad bi čitala u Svetom Pismu, a koliko bi istom bila radost tvojoj majci, kad bi joj samom Božjom riječi moglo pokazati, koliko sve znači pred Bogom žrtva njena djeteta.

Mjesto toga ništa. Jedna bolna praznina, koja je u stanju da nanese tešku bol i onima oji se darivaju Bogu i njihovim dragim roditeljima.

Ta bol će biti još veća, kad se bude dočitalo Sveto Pismo Starog Zavjeta do kraja. Sada, poslije Koncila, čitat će se ono sve više, a osobito u našim sjemeništima i novicijatima. Kad bar Sveto Pismo ne bi spominjalo ni jednu od tih velikih žena! Ali spominje ih, ističe njihova djela i priznaje im zasluge. Svima osim Ani, ženi Elkanovoj iz mjesta Ramate u Efraimskim gorama. Zar se odnekle ne nameće bolni zaključak, da su velike sve te druge žene osim one majke i to majke, koja je s onakvom vjerom i s onakvim smislom za žrtvu darovala Bogu svoje dijete?

Uzmimo u razmatranje nekoliko tih velikih žena Starog Zavjeta.

Debora. Bila je vrlo mudra i svu tu mudrost darovala je Bogu u upravljanju njegovim narodom. To se zaista mora priznati. Ona je dala dozvati Baraka, sina Abinoemova, iz Kadesa Neftalijeva i rekla mu: Gospod Bog Izraelov zapovijeda ti: Idi, uzađi na goru Tabor i uzmi sa sobom deset tisuća ljudi između sinova Neftalijevih i sinova Zabulonovih.

»I ja ću dovesti tebi na potok Kizon Sisaru, vojskovođu Jabinova i kola njegova i ljudstvo njegovo i predat ću ga tebi u ruke«. (Sud. 4, 6-7).

Takva je, eto, bila ta žena. I mudra i jaka. A koliki je ugled uživala među samim prvacima u Izraelu vidi se iz riječi, kojima joj je odgovorio Barak: »Ako ćeš ti ići samnom ići ću i ja. Ako li nećeš ići sa mnom, neću ići ni ja«. (Sud. 4, 8). Ona predvidjevši svoju slavu, koja će joj se zaista i priznati ovako mu odvrati: »Sigurno ću ja ići s tobom. Ali tad nećeš imati slave na vojni, što je preduzimaš, nego će Gospod ženi u ruke dati Sisaru«. (Sud. 4, 9). I ta joj je slava nadošla. Pobijedila je neprijatelja. Sveto Pismo zapisalo je o njoj ove riječi: »Nije bilo vođe

u Izraelu, čovjek se osjeća zapušten, dok ja, Debora, ne ustadoh, ne ustadoh kao mati u Izraelu«. (Sud. 5, 7).

Tako je, eto, proslavljena Debora.

Možda još više Sveto Pismo slavi Juditu. Njeno ime nosi naslov čitave jedne knjige. Ističe se njena ljepota. Bila je neobične ljepote«. (Sud. 8, 7). Radi njne ljepote uzeo je za ženu čovjek velikog bogatstva. Njezin joj muž bio ostavio vliko bogatstvo, mnogobrojnu družinu i velika stada goveda i ovaca. (Sud. 9, 7). Mora joj se priznati, da ni tu ljepotu ni to bogatstvo nije upotrijebila za grijeh. Poslije smrti svog muža živjela je u pokori i čistoći. Oko bokova svojih nosila je pokornička haljinu... Kod svih je bila na najboljem glasu, jer je bila vrlo bogobojazna. Nije bilo nikoga ko bi o njoj govorio što zlo. (Jud. 8, 6-8). Dakle zaista jedna kreposna žena koja zaslužuje pohvalu. Svojom ljepotom uspjela je da osvoji, ali bez ikakvog svog grijeha, vojskovođu Holoferna i da oslobodi svoj narod od asirske najezde. Zaista veliko djelo. Ali kakvo je sve priznanje dobila za to svoje djelo! Sveto Pismo piše ovako: »A veliki svećenik Joakim dođe iz Jeruzalema u Betuliju sa svim svećenicima svojim, da vidi Juditu.

Kad ona izađe preda nj, blagosloviše je svi jednim glasom i rekoše: Ti si slava Jeruzalema, ti radost Izraela, ti čast naroda našega!

Ti si junački radila i srce je tvoje bilo jako, jer si ljubila čistoću i poslpije muža, svojega nijesi poznavala drugoga. Stoga te je ruka Gospodnja jačala i stoga ćeš biti blagoslovljena do vijeka.

Sav narod reče: neka bude neka bude. (Jud. 15, 9-12).

I narod joj je još predao u ruke veliko bogatstvo. »Sve što se našlo, da je bilo Holofernovo, dadoše Juditi: zlato, srebro, haljine, drago kamenje i svakovrsno posuđe. Sve joj darova narod«.

Narod, žene, djevojke i mladići, svi su se radovali uz harfe i citare«. (Jud. 15, 14-15).

Prijeđimo sad na Esterinu knjigu.

Estera, kći starozavjetne Crkve, postala je kraljica za perzijskog kralja Asvera, »koji je vladao od Indije do Etiopije nad sto dvadeset i sedam pokrajina«. (Est. 1, 1).

Da li Sveto Pismo u svom odavanju priznanja ženi Starog Zavjeta dosiže ovdje vrhunac? Nije isključeno, da će se mnogima učiniti doista tako. Čudnovata je povijest ove djevojke. Ona je lijepa kao Judita i pametna kao Debora. Ali za razliku od njih ona nema bogatstva niti ima ikakvu vlast u rukama. U tom pogledu slična je Ani ženi Elkanovoj iz dalekih Efraimskih gora. I jedna i druga su siromašne i priproste. Ana je žena »nekog čovjeka iz gore Efraimove«, a Estera je siroče bez oca i majke, koju hrani njen stric u babilonskom ropstvu. I možda baš radi ove sličnosti u Esterinoj knjizi Svetoga Pisma najbolnije iskrsava pitanje: zašto je Ana toliko zaboravljena? Darovala je Bogu svoje dijete, koje je isprosila tolikim suzama i žrtvama i vratila se u ono svoje selo, gdje ostaje potpuno zaboravljena. A Estera? Sveto Pismo prati korak po orak njen divni uspon prema kraljevskom vrhu života. Bila je lijepa i zato je bila odvedena u kraljevski dvor »pod ruku Egeja, čuvara ženskoga. Kako mu se djevojka dopala i našla milost u njega, to joj je revno davao najbolja krasila i dobru hranu. Također joj dade sedam izabranih sluškinja iz palače kraljevske, i davao je prednost njoj i sluškinjama njezinim u ženskoj kući«. (Est. 2, 9). Pripravlja se na dan, kad će biti predvedena pred kralja. Zar je taj dan imao biti toliko velik? I došao je taj dan. »Tako bi Estera odvedena kralju Asveru u palaču kraljevsku desetoga mjeseca, to jest mjeseca tabeta, sedme godine vladanja njegova«. (Est. 2, 16). Čudnovato je, da Sveto Pismo ovako pobliže određuje i vrijeme, kad je ona bila odvedena kralju. Što se je imalo dogoditi? »Kralj zamilova Esteru više nego sve druge žene, i ona pridobi milost i naklonost njegovu mimo sve djevojke. Zato joj metnu kraljevsku krunu na glavu«. (Est. 2, 17).

Postala je dakle kraljica, supruga silnog kralja koji je vladao nad sto dvadeset i sedam pokrajina. Sveto Pismo nas vodi dalje. Kazuje nam, što je sve Estera učinila.

Kralj je podigao na najviše dostojanstvo u svojoj velikoj državi Amana, sina Amadatijeva iz Agaga. (Est. 3, 1). Svi činovnici kraljevi, što su bili na kraljevskom dvoru pregibali bi koljeno i padali ničice pred Amanom. (Est. 3, 2). Samo Mardohej, čovjek koji je sirotu Esteru othranio, nije tako činio. Nije mogao. Ne smije se jednom čovjeku odavati božanska počast (Est. 13, 14). Zato je Aman naumio, da se krvavo osveti i Mardoheju i svim Judejcima u kraljevstvu. »Trinaestog dana prvoga mjeseca dozvaše pisare kraljevske i točno prema naputku Amanovu napisaše pisma kraljevskim satrapima i namjesnicima pojedinih pokrajina i knezovima pojedinih naroda i to za svaku pokrajinu njezinim pismenima i za svaki narod njegovim jezikom. Pisma su bila sastavljena u ime kralja Asvera i providena pečatnim prstenom kraljevim.

Pisma tad razaslaše po glasnicima u sve pokrajine kraljeve. Po njemu imali su se svi Judejci, mlado i staro, djeca i žene, u jedan dan, trinaestog dana dvanaestoga mjeseca, to jest mjeseca adara, istrijebiti, pobiti i posmicati i imanje se njihovo zaplijeniti«. (Est. 3, 13).

Što će sad Estera? Trebalo je žurno ići kralju i zamoliti ga, da povuče strašnu naredbu. Ali kako će doći, kad je kralj ne zove? »Sve sluge kraljeve i narod kraljevskih pokrajina znadu, da svaki, čovjek ili žena, koji nepozvan stupi u nutarnji trijem kraljev, po jednom i istom zakonu ima se pogubiti, i da samo tada ostane na životu, ako prema njemu pruži kralj svoje zlatno žezlo. (Est. 4, 11). Estera nije pozvana, dakle ne smije ići. Ako pođe, bit će pogubljena, osim ako kralj pruži prema njoj svoje žezlo. A odakle ona zna, da će ga doista pružiti? Potpuna neizvjesnost. Estera ipak ide. Osvaja kralja i ljepotom i mudrošću i hrabrošću. Silni Aman obješen je na istim vještinama, koje je bio pripravio za Mardoheja, a Mardohej je došao na njegovu vlast. Judejci su bili oslobođeni i čak su bili ovlašteni, da pobiju svoje protivnike.

Zaista i hrabrost i umješnost. Čudno djelovanje ljepote i mudrosti.

Sveto Pismo toliko slavi Esteru, da i poslije tog događaja, kad je ona uspjela da oslobodi svoj narod, ne završava svoju knjigu o Esteri, nego je nastavlja iznoseći potankosti. Ono što je ona učinila nije se imalo samo čitati, nego i svetkovati. Uveden je novi blagdan, koji se nazvao: »Purim«. »Učiniše to Judejci za se za potomke svoje i za sve, koji bi im se priključili, tvrdim i nepromjenjivim običajem, da se ta dva dana slave svake godine na propisani način i u određeno vrijeme. I da su se imali ti dani spominjati i svečano slaviti u sva vremena, od svih porodica, u svim pokrajinama i gradovima. Tako nijesu smjeli ti dani »Purim« nikada prestati među Judejcima i spomen njihov nikada uginuti kod potomaka njihovih«. (Est. 9, 27-28).

Tolika je, eto, slava Estere. Nema prigovora, zaslužila je. Ali nastaje jedno drugo pitanje. Neće li sada, poslije Koncila, kad se Sveto Pismo sve više čita u sjemeništima, u novicijatima, u porodicama i uopće u svijetu, doći do stanovitih uspoređenja, koja će još više donijeti poteškoće onima, koji se na osobit način žele posvetiti Bogu? I do sada je bilo takvih poteškoća, naročito sa strane roditelja. Sjetimo se samo života velike naše redovnice Božje službenice Ane Marije Marović. Jedinica, a k tomu još i lijepa i toliko nadarena, pa da ide u samostan... To ne nikako. Zar ne bi bolje bilo da se uda i da svoje sposobnosti samostalno upotrijebi u svijetu? Koliko je ona sve radi toga pretrpjela! A trpjele su i trpe i još mnoge druge. Neće li sada još više? Teška jedna pojava u Crkvi, radi koje je Crkva mnogo gubila, izgleda, da će sada postati još teža. Širokim i pažljivim čitanjem Svetoga Pisma ona će se pojačati. Što znači u Svetom Pismu Ana, Elkanova žena, koja je svoje dijete darovala Bogu, prema onim drugim velikim ženama Svetoga Pisma, koje su svojom ljepotom, mudrosti, položajem služili Bogu, ali su mu služile ostajući u svijetu? Koliko je sve proslavljen Mardohej, koji je Esteri bio mjesto oca i majke i koji je nju uveo u kraljevski dvor, da svojom ljepotom i mudrosti osvoji srce kralja Asvera? Čak i ono kratko rodoslovlje

što ga Sveto Pismo navodi uz Elkanu, muža Anina, daleko je nadmašeno rodoslovljem Judite. Neće li dakle biti još teže svladati uobičajenu otpornost, kojima Bog podjeljuje zvanje? A i roditeljima, koji su već darovali svoje dijete Bogu, zar neće ovakvo uporeenje ojačati osjećaj osamljenosti i zaborava...? Eto, darovala sam svoje dijete Bogu, pa ni u samoj Božjoj riječi nema za me nikakvih priznanja. Ostala sam osamljena i zaboravljena kao ovi roditelji Samuelovi, koji su, pošto su ostavili svoje dijete u Božjoj kući, vratili se natrag, u onu svoju Ramatu u Efraimskim gorama i ostali tamo, a da ih se nitko više i ne spomene.

A i samoj njihovoj djeci može biti teško, što u Svetom Pismu ne nalaze izravne radosti, kojima bi mogli obradovati i sebe i svoje ostavljene roditelje. Znam, zašto sam ostavila moje roditelje. Ostavila sam ih radi Boga. Ali zašto da u Božjoj riječi ne bi bilo ništa što bi značilo radost i priznanje mojim roditeljima? Bar samo toliko, da bih mogla negdje, makar na zadnjoj stranici Svetoga Pisma, pokazati neki redak ili neku riječ, koja bi im davala opravdanja da im rečem: Gledajte, dragi roditelji, kako vam Bog u najsvetijoj knjizi Crkve, u knjizi, koju je On sam nadahnuo pruža radost svog priznanja, što ste mene darovali Bogu.

I nije samo to. Moguće je još, da se javi napast. Zar Sveto Pismo u ovavom slavljenju velikih žena Starog Zavjeta ne sadrži pa makar neizravni poticaj, da osobe koje se odlikuju ljepotom i umnim sposobnostima ostanu radije u svijetu i iskoriste do kraja darove, koje im je Bog dao? Znamo, svjesne smo potpuno, da služiti Bogu u redovničkom zvanju daleko je uzvišenije, nego služiti mu u svijetu. Ali ono uporeivanje priznanja Svetoga Pisma ženama, koje su bile lijepe, mudre i sposobne, sa onim potiskivanjem u zaborav žene koja je samo za to živjela, da svoje dijete daruje Bogu, u neoliko teško djeluje. Zašto nam se sad toliko preporuča da čitamo Sveto Pismo? Osjećamo, da nam zvanje postaje teže i da negdje u dubini ima neka tamna veza između uvađanja u za-

borav Ane, žene Elkanove, majke Samuelove, i onih blještavih opisivanja Debore, Judite, Estere i ostalih velikih žena, koje su doduše služile Bogu, ali su mu služile u svijetu razvijajući do kraja ljepotu svog tijela skupa s odlikama svog duha. Nije li u takvom upoređenju i određeni poticaj? Možda ga i nalaze oni koji baš danas, kad se Sveto Pismo toliko čita i širi, tako strašno obaraju u sebi svoje zvanje i u tolikom ga broju gube. Ali zar može da se takav poticaj u stvari i sadrži u Svetom Pismu? Ne može. Tako nešto uopće ne može da bude. To je jasno. Samo gdje je riječ Svetog Pisma, koja će nam zaista i pokazati, da ne može da bude?

Naći ćemo je. Čitajući Sveto Pismo ne smijemo se zaustavljati na pojedinim njegovim knjigama. Riječ je Božja jedna cjelina. Mi ćemo tu riječ pravilno primiti i shvatiti, kad je saslušamo čitavu do kraja. Stari Zavjet je uvod u Novi Zavjet. Tu je konačni smisao i objašnjenje onoga što se sadrži u Starom Zavjetu.

Pređimo dakle u Novi Zavjet. Odmah na početku, na jednoj od prvih njegovih stranica, bljesnut će nam svjetlo Duha Svetoga koje će nas potresti i postiđeti, što smo uopće dopuštali mogućnost, da bi Ana, majka Samuelova, bila potisnuta od ostalih velikih žena Starog Zavjeta.

To svjetlo je... Magnificat.

Čitajući tu pjesmu majke samog Boga, uporeďujmo je. Čim? Zar s pobjedničkom pjesmom Debore, koju je ona ispjevala, pošto je porazila neprijatelje svog naroda? Ne. Ili sa hvalospjevom Judite, koji je odjeknuo pred velikim svećenikom i pred svim svećenicima i mnoštvom naroda, koji je u općem slavlju odao počast toj velikoj ženi? Ne. Ili možda sa molitvom Estere, koja je postala kraljica, da s ljepotom svojom i svojom mudrosti spasava Božji puk? Ne. Ili tačnije: Upoređujmo. Upoređujmo. Naći ćemo i poneku njihovu riječ u Marijinoj velepjesmi. Ali uporedimo onda Magnificat sa pjesmom zahvalnicom Ane, majke Samuelove. Pa ona tu očito ima prednost nad svim ostalim ženama Starog Zavjeta. Magnificat sadrži kao neki opći pregled Starog Zavjeta. Tu su riječi, koje znače odavanje počasti kraljevima, mudracima, prorocima, pjesnicima, koji su pod Božjim vodstvom izgrađivali Stari Zavjet, ali nad svima je odana počast Ani, ženi Elkanovoj iz sela Ramate u Efraimskim gorama, koja je molitvama isprosila dijete da ga daruje Bogu i onda potonula u zaborav, da takvom jednom žrtvom prati posvećivanje svog djeteta, koje je doseglo toliki stepen milosti, da je sav Izrael od Dana do Bersabe priznavao Samuela zaista pravim Gospodnjim slugom.

Čitamo tu svtu Marijinu pjesmu i na usta nam navire riječ da kažemo: Dosta. O uzvišena Kraljice neba i zemlje! Ta Ti si Majka samog Boga, pred kojim padamo na koljena. Dosta je, što si u prvom retku Tvoje divne pjesme, koju će od sada ponavljati svi naraštaji, odala počast Samuelovoj majci. Drhćemo upravo pred tolikom Tvojom ljubavi i poniznosti. Nemoj više... Odvija se sveta pjesma. Teče i dalje i donosi sve ljepše poklone majci. Kojoj majci? Sad reci ti, koja si se posvetila Bogu preko redovničkog života, reci ovako: mojoj majci. Majka Samuelova navijestila je majke Novog Zavjeta, koje će darivati svoju djecu Bogu, da svojim životom budu radost Crkve, kao što je Samuel bio radost čitavog Izraela od Dana do Bersabe. Sad gledaj šta si učinila svojoj majci i tvom ocu, kad si se posvetila Bogu i što im činiš, kad nastojiš da tvoj život sve više napreduje u duhu i milosti, kao što je napredovao život onog djeteta Ane i Elkane iz sela Ramate u dalekim Efraimskim gorama.

Zato neka je blagoslovljen dan, koji je nadošao, kad se Sveto Pismo nastojanjem poslije koncilske Crkve, a i suvremenog društva, sve više širi i unosi u najudaljenije zautke svijeta i društva! Razumjet će sad roditelji, kakvu sve radost primaju od Boga već na ovom svijetu, ako Njemu daruju koje svoje dijete. A i njihovo dijete razumjet će, da žrtva odvajanja od svojih roditelja i određenog zaborava potrebita je, da bi mogli kraljevski ući u vječnu pjesmu svijeta, za koju je sam Duh Sveti rekao, da će je ponavljati svi naraštaji.

I to nam postaje jasno, zašto je Duh Božji htio u Starom Zavjetu da onoliko istakne Deboru, Juditu, Esteru i tolike druge. Njihova pobožnost opisuje se skupa s njihovom ljepotom, mudrosti, hrabrosti i s ostalim vrlinama, s kojima su prošle kroz svijet, porazile neprijatelje Božjeg puka i spasavale taj puk. Sve je to bilo potrebito. Neka se do u tančine vidi, što su sve imale, što su sve činile i što su sve postigle. Ali Sveto Pismo vodi nas dalje do najveće žene čitavog Svetog Pisma i svih vjekova historije. Ona će u času, kad sam Duh Sveti silazi u nju, ispjevati pjesmu, pred kojom će čitava egzegeza Crkve stajati osupnuta i potresena. Ta pjesma prolazi kroz čitav Stari Zavjet, ali se ne povezuje ni s Deborom ni s Juditom, ni s Esterom, pa čak ni s kraljevima ni s mudracima, nego s jednom priprostom i zaboravljenom majkom, koja je svoje dijete darovala Bogu i svojom žrtvom doprinijela, da to dijete postane zaista Božje. Ta majka postaje većom od svih njih.

»Veliča duša moja Gospodina
I duh se moj raduje u Bogu Spasitelju mojemu
Pogledao je On u milosti na neznatnu službenicu svoju
Gle, od sad će me zvati blaženom svi naraštaji.
Velike li stvari učinio na meni Moćni.
Ime je njegovo sveto.
Milosrđe Njegovo traje od koljena do koljena onima, koji ga se boje.
Moćno upravlja ruka Njegova. Uništi srca puna oholosti.
Silnike obori s prijestolja, neznatne podiže gore.
Gladne napuni dobara, bogate otpusti prazne...

Pjesma Kraljice neba i zemlje grli se s pjesmom Ane, žene Elkanove iz mjesta Ramate u Efraimskim gorama. Zagrljaj Marije s tvojom majkom.

Pjesma u svom završetku ističe i Abrahama, velikog oca, koji je svoje jedino dijete popeo na žrtvenik, da ga pokloni Bogu. Vidiš li sada što si učinila, kad si ostavila tvoje roditelje i otišla, da služiš Bogu? Između tebe i njih prolaze sada ove riječi: Veličaj duša moja Gospodina i duh se moj raduje u Bogu, Spasitelju mojemu. Te riječi su sada tvoje i tvoje majke i oca. Najljepša pjesma svijeta pala je u tvoju kuću i zagrlila tvoje roditelje.

Sad kad se Sveto Pismo sve više širi i čita, bit će ono došlo i u ruke tvojih roditelja. Otvori im ga i objasni im ga. Neka vide, kako im Sveto Pismo uzvraća za njihovo dijete, koje su poklonili Bogu. Neka ih obasja sjaj Magnificata. Neka tvoja majka uvidi, da je Presveta Djevica htjela da u njenim molitvama i žrtvama nađe riječi, kojima će sastaviti svoju pjesmu.

I još nešto učini. Dovedi tvoje roditelje neka bar jedamput u životu učestvuju u svečanom pjevanju večernjeg oficija. Koliko je sve veličanstven čas, kad nastupi Magnificat! Svi ustaju. Čitava je Crkva na nogama. U sjaju svijeća i u kadu tamjana pjeva se Marijina pjesma. To je čas, kad Crkva odaje počast roditeljima svojih svećenika, redovnika i redovnica, posebno njihovoj majci. To je poziv Duha Svetoga, koji je On uputio preko Marije novozavjetnoj Crkvi, da ponavlja taj poziv kroz sve naraštaje. Pred očima Crkve je tada majka koja se veseli što svoje dijete posvećuje Bogu i koja sarađuje, da to dijete bude zaista Božje, kao što je to učinila Ana, žena Elkana iz Ramate u Efraimskim gorama, s kojom je Kraljevska Majka Crkve htjela da podijeli radost svog kraljevskog majčinstva.

Kraljestvo u poslušnosti

I

Saulska savjest

»A kad ja budem podignut od zemlje sve ću privući k sebi«. (Iv. 12, 32).

»Ponizio je sam sebe postavši poslušan do smrti, i to do smrti na križu. A zato i Bog njega uzvisi i darova mu ime, koje je iznad svakog drugog imena da se Isusovu imenu pokloni svako koljeno nebeskih, zemaljskih i podzemaljskih bića«. (Filip. 2, 8-10).

Tada progovori Petar i reče mu: Mi smo sve ostavili i pošli za tobom što će nam za to biti? Isus im odvrati: Zaista kažem vam. Vi koji pođoste za mnom, kod obnove svijeta, kad Sin čovječji sjedne na prijesto slave svoje, isto ćete tako sjesti na dvanaest prijestolja i suditi dvanaest plemena Izraelovih. (Mat. 19, 27-28).

Služiti Bogu znači kraljevati. Dakle kraljuje se samo onda, kad se Bogu ispravno služi. A Bogu se služi ispravno, kad se Boga zaista sluša.

Krist je postao kralj čitavog čovječanstva, kad je pošao na križ, kao što je sam pretkazao u dvanaestom poglavlju Ivanova Evanđelja, da će sve privući k sebi, kad bude uzdignut od zemlje. Postavljanje križa kao kraljev-

skog prijestolja svijeta prihvaćeno je od čitavog čovječanstva. Svi ljudi, koji nijesu izgubili savjest, dakle koji se zaista mogu zvati ljudi, klanjaju se križu. Kad ljudi napadaju križ, govore jezikom površine, a kad prisluhnu glasu nutrine, nepatvorenom glasu svoje duše, križu se klanjaju. O uživanju svijeta izbjegavajući svaku žrtvu može se govoriti, ali tomu se ne može klanjati. To privlači ljudske strasti, ali ne i ljudska srca. Ona osuđuju sama sebe, ako se dadu zavesti od strasti, i osjećaju u svojoj dubini, da je njihovo pravo okupljanje, gdje je odricanje, gdje je žrtva, gdje je križ. Sve ideologije svijeta imaju svoje heroje, a heroji su isto što i križ. Križ nije moguće izbaciti iz svijeta. Trebalo bi srušiti ne samo sve crkve, nego i čitavu historiju. Križ je posvudan i klanjanje križu je svojstvo čovjeka kao takvog. Toliko se je, eto, ispunila Kristova riječ, da će sve privući k sebi, kad ga budu podigli na križ.

A do tog općeg i stvarnog kraljevanja u čovječanstvu Isus je došao preko poslušnosti. Idući prema križu molio je u Getsemanskom vrtu: Oče moj, ako me ne može ova čaša mimoići, a da je ne pijem, neka bude volja tvoja. (Mat. 26, 42). Apostol Pavao piše: »Ponizio je sam sebe postavši poslušan do smrti, i to do smrti na Križu. A zato i Bog njega uzvisi i darova mu ime, koje je iznad svakog drugog imena, da se Isusovu imenu pokloni svako koljeno nebeskih, zemaljskih i podzemaljskih bića. (Filip. 2, 8-10).

Tu slavu kraljevanja obećao je Isus i nama, ako budemo prihvatili križ slušajući njegovu riječ. Petar je baš to kazao, kad mu je rekao: Evo, mi smo sve ostavili i pošli smo za Tobom. Sve smo ostavili, to znači križ, a pošli smo za tobom, to znači slušanje. Što će nam zato biti? — pitao je Petar.

Isus mu odgovara ovako: Vi koji pođoste za mnom, kod obnove svijeta, kad Sin čovječji sjedne na prijesto slave svoje, isto ćete tako sjesti na dvanaest prijestolja. Dakle kraljevat će skupa s Njim, jer su skupa s Njim krenuli i na križ i to, kao On, u poslušnosti.

Niko to ne osporava. Ne može osporavati, jer to se jasno sadrži u Svetom Pismu, a i u stvarnosti života. Samo nastaje pitanje: a u čemu je zapravo poslušnost?

To pitanje počinje da se u kobnim razmjerama penje pred čitavom Crkvom. Koga imam da slušam? Imam da slušam svoju savjest. Tačno je. Ali sad nastaje pitanje: Ima li pravo starješinstvo da utiče na izgradnju savjesti. To se pitanje izbjegava i nastoji se baš preko Svetog Pismo podržati mišljenje, kako savjest može biti nezavisna od riječi, koju nam upućuje crkveno starješinstvo. Za takvo jedno mišljenje počinje se danas uporno tražiti uporište u Svetom Pismu.

Ali Sveto Pismo se ne može prelamati. Ono je jedno i cjelovito. Ne mogu se izdvajati pojedine riječi od širokog osvjetljenja, koje je Duh Sveti dao po svim pitanjima, osobito onim koja su od izuzetne važnosti, kao što je pitanje savjesti i pitanje odnosa savjesti prema poslušnosti. Dakle u Svetom Pismu ima takav odgovor. Gdje ćemo ga naći?

Naći ćemo ga baš u Samuelovoj knjizi, koja se zove i prva knjiga kraljeva. Ondje gdje se spominje ta riječ: kralj, i gdje je upućeno prvo kraljevsko zvanje. Čovjek, koji je bio pozvan od Boga da kraljuje, ali nije uspio da sačuva u sebi taj kraljevski poziv. Imao ga je, ali ga je izopačio. Zašto? Zato, jer je pošao putem koji se nažalost u širokim razmjerama počinje javljati u suvremenoj Crkvi, a to je put odvajanja savjesti od duhovnog starješinstva.

Krist nas je pozvao u svoje kraljevstvo. Tu riječ On stalno ističe tokom čitavog svog propovijedanja. Očito je, da on tim stalnim propovjedanjem kraljevstva hoće da ispravi ono starozavjetno kraljevstvo u Božjem narodu, koje je odmah iz početka bilo krivo postavljeno. Zato je za sve ljude, koji su svi pozvani u kraljevstvo Kristovo, a osobito za one koji su po svom zvanju pozvani da kraljuju u jednom osobitom i uzvišenom smislu, potrebito da čitaju starozavjetne knjige kraljeva. Tu će naći razlog, zašto je to kraljevstvo bilo odbačeno od Boga, jer je odmah od početka bilo krivo postavljeno. Krist pzivajući

nas u svoje novo i pravo kraljevstvo potiče nas neophodno, da imamo pred očima kobnu zalutalost starozavjetnog kraljevstva.

Otvorimo dakle knjigu kraljeva mi... kraljevi Novog Zavjeta!

Kako je sve divno počelo... Mladi Saul dao se je na put koji ga je imao dovesti na kraljevski prijesto. Penjao se je u brda, gdje ga je čekao Božji čovjek Samuel, predstavnik starozavjetne Crkve. Njemu je bio rekao Gospodin ove riječi: Sutra u ovo doba poslat ću ti čovjeka iz zemlje Benjaminove. Njega pomaži za kneza nad mojim narodom Izraelom. On će izbaviti moj narod iz ruku Filisteja. Jer hoću da budem milostiv svom narodu. Vapaj njegov za pomoć prodro je do mene. (I. Kralj. 9, 16). I kad Samuel ugleda Saula objavi mu Gospod: To je čovjek za koga ti rekoh: on ima da vlada nad mojim narodom. (I. Kralj. 9, 17). Tada Samuel dočeka Saula, povede ga sa sobom i posadi ga u pročelje stola, za kojim je sjedilo oko trideset ljudi. (I. Kralj. 9, 22). Sutradan ujutro reče Samuel Saulu: Ustani. Pratit ću te. (I. Kralj. 9, 26). Kad dođoše na kraj grada, reče mu Samuel: Stani malo, imam ti javiti Božju riječ. Tada Samuel uze uljanicu, izli mu je na glavu, poljubi ga i reče: Ovim te pomaza Gospod za kneza nad vlasništvom svojim. (I. Kralj. 9, 27. — 10, 1). I onda je došao veliki dan, kad je izabranik Božji bio predstavljen narodu kao kralj. »Otrčaše i dovedoše ga odanle. Kad stade usred naroda, bio je viši od svih drugih od ramena i dalje. Samuel reče svemu narodu: Vidite, njemu, koga je izabrao Gospod, ni jedan njemu nije jednak u svemu narodu. Tad udari narod u klicanje i povike: Živio kralj. I Samuel kaza narodu prava kraljevska, napisa ih u knjigu i metnu je pred Gospodom«. (I. Kralj. 10, 23, 24, 25.). Sve zaista ljepše jedno od drugoga. Imamo tu pretkazan svoj kraljevski put od onda, kad smo se zaputili, kamo nas je zvao glas našeg zvanja, pa do onog časa, kad smo u svetim zavjetima darovali Bogu svoj život.

Što se je zatim dogodilo?

Nadošla je stvarnost, gdje je kralj imao da pokaže snagu svog kraljevstva. Saul je pošao u borbu protiv neprijatelja. Najprije proti Amoncima. Demonski njihov vojskovođa Naas bio je opkolio Jabes u Galaadu. I ljudi iz Jabesa poručiše Naasu: »Sklopi ugovor s nama, pa ćemo se podvrći tebi«. A Amonac Naas odgovori im: »Sklopit ću s vama ugovor pod uvjetom, da vam svakome iskopam desno oko«. (I. Kralj. 11, 1-2). Takav je sotonski sluga bio taj čovjek. Saul će snagom Božjeg kraljevstva udariti na sotonu. Onima kojima je sotona htio da im kopa oči poručio je ovako: »Javite stanovnicima Jabesa u Galaadu: sutra, kad bude sunce najviše stajalo, doći će vam pomoć«. (I. Kralj. 11, 9). Sutradan razdijeli Saul četu u tri bojne skupine. One prodriješe u tabor o jutarnjoj straži i tukli su Amonce dok je dan postao vruć. Što preosta, rasprši se tako da ne ostaše ni dvojica od njih zajedno. (I. Kralj. 11, 11). Slavna pobjeda Božja! U Saulu zaista kraljuje Božji duh. Oduševljeni narod htio je sada da poljubi one koji su se prije nećkali da priznaju Saula kao kralja. Ali Saul ne dade. Penje se taj mladi kralj na visinu evanđeoskih vidika i odgovara narodu ovako: Danas se neće pogubiti nitko! Jer danas Gospod dade pobjedu Izraelu. (I. Kralj. 11, 13). I Samuel je tu skupa sa Saulom. Raduje se pobjedi kralja, kojega je izabrao Bog i koji Boga potpuno sluša. Samuel oduševljeno govori narodu: »Dođite, pođimo u Galgalu i tamo potvrdimo kraljevstvo«! I sav narod otide u Galgalu. Ondje pred Gospodom u Galgali postaviše Saula za kralja. Zaklaše tamo mirotvorne žrtve pred Gospodom, i Saul proslavi ondje sa svim sinovima Izraelovim veliku radosnu slavu. (I. Kralj. 11, 15).

Kakvi krasni trenutci!... Htjeli bismo, da oni potraju i dalje, da budu stalni u životu mladog kralja, pa da on uvjek ovako u potpunom sjedinjenju sa svojim duhovnim voditeljem Samuelom bije uzvišene Božje bojeve, da je uvjek ovako i hrabar i milosrdan i ponizan, zaista kralj, koji je pozvan od samog Boga, da kraljuje.

Ali život teče dalje. Predstoje nove borbe, jer se kraljevstvo izgrađuje u borbi neprekidno. Opet je rat. Sad

ne više s Amoncima nego s Filistejcima. Filisteji se skupiše, da vojuju protiv Izraela: Trideset tisuća bojnih kola i šest tisuća ratnika na konjima, pješaka nebrojeno kao pijeska na obali morskoj. Oni izađoše i utaboriše se kod Mahmasa istočno od Bethavena. Kad Izraelci viđeše, da su pali u rđav položaj i da je narod tvrdo pritisnut, sakriše se u špilje, jame, kamenjake, grobove i četrnje. Bježali su i preko Gazova Jordana u zemlju Gad i Galaadu. Saul je boravio još uvjek u Galgali. Narod je brže bolje pošao tamo k njemu. On počeka sedam dana do roka, što ga je bio odredio Samuel. Ali Samuel ne dođe u Galgalu. Kad se narod stade razilaziti od njega, zapovjedi Saul: Donesite mi žrtvu paljenicu i žrtve mirotvorne! I prinese žrtvu paljenicu. (I. Kralj. 13, 5-9). — — — — — — — — — — — — — — — — — — —.

Vratimo se sada za par stranica, u deseto poglavlje prve knjige o kraljevima. Ondje stoji zapisano, da je Samuel rekao Saulu ovako: Tada siđi prije mene u Galgalu. Ja ću doći k tebi, da prinesem žrtve paljenice i zakoljem žrtve mirotvorne. Čekaj sedam dana, dok dođem k tebi i priopćim ti, što imaš činiti. (I. Kralj. 10, 8). Saul je doduše čekao sedam dana, kao što mu je bio zapovjedio Samuel. Ali Samuel ga nigdje nije ovlastio, da može mjesto njega prinositi žrtvu. Samuel nije došao. Bila je to kušnja, koja će donijeti dragocjenu pouku za sva vremena, a osobito za ovo vrijeme, u kojemu danas živimo. Saul je onda sam prinio žrtvu. Kako je on to opravdao? Čitajmo šta nam o tome govori Sveto Pismo:

Jedva je prinio žrtvu paljenicu, kad se pojavi Samuel. Saul mu izađe na susret, da ga pozdravi. A Samuel upita, što si učinio? Saul odgovori: Jer vidjeh da se ljudi razilaze od mene, a ti ne dođe u određeno vrijeme, i Filisteji se skupili u Mahmasu, pomislih: Sad će Filisteji izaći protiv mene u Galgalu, a još ne umilostivih Gospoda. Tako se usudih i prinesoh žrtvu paljenicu. (I. Kralj. 13, 10-12).

Eto nam uzorka izopačenog slušanja, koje se danas počinje upravo strahovito da se širi. Savjest mimo i protiv riječi starješinstva. Tako je Saul izgradio svoju savjest. Danas je već mnogo takvih »Saulovih savjesti«. Javlja se nažalost ta izopačena savjest prvog starozavjetnog kralja u kraljevima Novog Zavjeta. To znači sadašnji presudni momenat u Crkvi. Ali možda ne bi bio toliko presudan i težak, kad bismo malo više meditirali nad Svetim Pismom. Jer na takvo opravdanje Saulovo Sveto Pismo odgovara ovim riječima: Tada reče Samuel Saulu: Ludo si radio, što nisi držao zapovjedi Gospoda Boga svojega, koju ti je dao. Tada bi Gospod potvrdio kraljevstvo tvoje za uvjek. A ovako kraljevstvo tvoje neće se održati. Gospod je potražio sebi čovjeka po srcu svojemu. Njega je Gospod odredio za kneza nad narodom svojim, jer nijesi držao, što ti je zapovjedio Gospod. (I. Kralj. 13, 13-14).

Ove riječi još ne znače konačno odbačenje Saulovo. Duh Sveti nam izlaže zavjet poslušnosti u svestranom osvjetljenju i u čitavom njegovom sadržaju. Taj zavjet treba dobro razmotriti u prvoj knjizi kraljeva, kao što ga treba dobro razmotriti u prvoj knjizi, to jest, u prvom početku našeg kraljevskog zvanja. Riječi koje je rekao Samuel Saulu treba shvatiti samo kao opomenu. To vidimo odatle, što je Gospodin i dalje s njim. Saul i poslije toga pobjeđuje. Sveto Pismo nam ovako o tome govori: »Iza kako je Saul bio postigao kraljevsko dostojanstvo nad Izraelom, ratovao je naokolo proti svima svjim neprijateljima, proti Moabu, proti Amoncima, proti Edomu, proti kraljevima od Sabe i proti Filistejima. Kuda se god obraćao nadvlađivao je«. (I. Kralj. 14, 47). Može se dogoditi, da neko, i to sasvim opravdano, u određenim okolnostima odstupi od doslovne naredbe starješinstva smatrajući, da bi u takvoj prigodi i sami starješine izmijenile svoju naredbu. Čitajući ovakav postupak Saulov može neko zaključiti, da je Saul bio u dobroj vjeri. Nije bio u dobroj vjeri. Vidjet ćemo to kasnije. Već u narednom poglavlju Sveto Pismo nam opisuje slučaj dobre vjere kod Jonate, sina Saulova. Jonatan je prekršio zapovjed svog kralja i svog oca. Saul je bio zabranio da se uzimlje hrana, a on je jeo meda. (I. Kralj. 14, 25., 26., 27.). Doduše Jo-

natan nije bio čuo očevu zapovjed, ali i pošto je za nju doznao, opravdavao je svoj postupak razlozima opće i očevidne koristi. (I. Kralj. 14, 29-30). Ipak, kad je uvidio, da Bog ne odobrava njegov postupak, odmah se je pokazao pripravnim, da popravi svoju pogrešku makar i cijenom vlastitog života. (I. Kralj. 14, 43). Ovaj primjer Jonatin toliko je važan u sadašnjem životu Crkve, da ga treba svakako obraditi napose. Ovdje samo toliko, da vidimo, kako je Jonatina pogreška bila povezana uz određene okolnosti, a nije bila načelo, da se tako postupa. Kod Saula bilo je baš obratno. Kad ga je Samuel pozvao na odgovornost, on nije ni jednom riječju pokazao pripravnost da ispravi svoje shvaćanje, a kamo li, da bi kao Jonatan ponudio svoj život kao zadovoljštinu za svoj grijeh. On je naprosto pošao dalje da vrši svoje kraljevske pothvate i ostvaruje svoja zamišljena djela. Ipak ga Bog još ne odbacuje, jer onome koji čita Sveto Pismo, nije baš potpuno jasno, radi li se možda ipak o jednoj određenoj pogreški, a ne o načelno izopačenom shvaćanju poslušnosti. Ali već u narednom poglavlju Duh Sveti nam u Jonatinu slučaju pokazuje očevidnu razliku između Saulova postupka i postupka njegova sina. A onda dolazi strašno treće poglavlje poslije toga, koje se bilježi u knjizi Samuelovoj ili u prvoj knjizi kraljeva kao poglavlje petnaesto. Saul sad očevidno pokazuje, kako on svoju savjest oblikuje stalno i uporno mimo riječi svog duhovnog starješine, preko kojega mu govori Gospod. Došao je čas strašnog otkrivenja. Čitajmo Sveto Pismo: Jednoga dana reče Samuel Saulu: Gospod me je poslao, da te pomažem za kralja nad narodom njegovim Izraelom. Slušaj dakle zapovjed Gospodnju.

Ovako veli Gospod nad vojskama: Kazniti hoću, što je počinio Amalek Izraelcima, kad im je stao na put, kad su ono išli iz Egipta.

Zato idi i pobij Amaleka, izvrši prokletstvo na njemu i na svemu, što pripada njemu. Ne štedi ga, nego pobij čovjeka i ženu, dijete i napršće, goveče i ovcu, kamelu i magarca«. (I. Kralj. 15, 1., 2., 3.).

Prije nego prijeđemo na razlaganje, kako je Saul postupio prema ovoj zapovjedi, treba prije svega da promeditiramo samu ovu zapovjed. Ako se ova zapovjed odvojeno razmotri, ona je upravo strašna. Pobiti sve i čovjeka i ženu i dijete i dojenče... zar je moguće, da se tako nešto nalazi u Svetom Pismu? Ali ništa se u Svetom Pismu ne smije promatrati odvojeno. Jedna je Božja riječ od početka do kraja. U svjetlu Novog Zavjeta baš ova zapovjed postat će jedna od najljepših i to ne samo u smislu crkvenom nego i u smislu opće ljudskom. Koliko su sve uzvišeni oni, uzvišeni i sa stanovišta opće ljudskog, koji žrtvuju u sebi prirodnu pohotu prema mužu, odnosno prema ženi. To je evanđeoski savjet, ali za one koji ga prihvaćaju postaje Gospodnja zapovjed. U tebi je nagon. »Ne štedi ga, nego pobij čovjeka i ženu«. Prekrasno cvijeće čistoće! Ono cvjeta i miriše, ako je u nama stalno pripravan nož koji udara spolnu pohotu prema mužu i prema ženi. Osim nje u nama je i nagon prema materinstvu, odnosno očinstvu. I taj nagon treba da kraljevi Novog Zavjeta žrtvuju. »Pobij dijete i napršće«. Eto, kako je u svijetlu Evanđelja otkrivena, u čitavoj svojoj ljepoti, ova zapovjed Gospodnja. Ali ona ide i dalje, pa onu najodabraniju svoju djecu poziva, da zatru u sebi i svaki poriv za posjedom. »Ne štedi ga, nego pobij i goveče i ovcu i kamelu i magarca«. Opis jedne divne stvarnosti, koju u Kristovoj Crkvi sačinjavaju njeno redovništvo.

A što je učinio Saul? Ostao je isti. Izgrađuje se do kraja »Saulska savjest« mimo riječi, koju mu upućuje Gospod preko njegovog duhovnog starješinstva, Samuela.

»Saul potuče Amalečane od Havile pa sve do Sura koji leži pred Egiptom.

Agaga, kralja Amalečana, uhvati živa i izvrši na svemu narodu prokletstvo oštricom mača.

Ali Saul i narod poštedeše Agaga, i najbolje ovce i najbolja goveda, ugojenu stoku i jaganjce, i sve što je bilo dobro«. (I. Kralj. 15, 7-9).

Eto, što je učinio Saul. Strašno li je, ako se on pojavi u redovništvu Crkve...

Ali sad, samo za čas zaustavimo se na onoj posljednjoj rečenici izvješća Svetoga Pisma o ovom Saulovu činu. »I sve što je bilo dobro«. Tu riječ, koja dobro postavlja ondje, gdje se krši zapovjed Gospodnja, pročitao je jedan narod u postupku svog kralja. Ona će vršiti uticaj kroz pokoljenja izabranog naroda i odvesti mnoge u propast. Zato će Božanski Učitelj u Novom Zavjetu onako oštro udariti na tu riječ, kad bude On, stvarni kralj Izraela i čovječanstva ispravljao čitav postupak ovog prvog, izopačenog kralja, pa, dakako, i tu njegovu riječ. To je Isus učinio u razgovoru s bogatim mladićem, koji je došao pred Isusa imajući savjest kralja Saula. I taj je smatrao, da može biti dobro što se pretpostavlja Božjoj riječi. To se je vidjelo iz toga, što nije htio ostaviti na Isusov poziv svoja zemaljska dobra. Postupio je tačno kao Saul. Zato Isus odlučno odbija njegov naziv: Učitelju dobri. Tako je daleki uticaj imao na savjesti strašan postupak kralja Saula.

Sad pođimo da razmotrimo što nam dalje govori Sveto Pismo.

Saul je dakle u onoj svojoj krivo postavljenoj savjesti sasvim otpao od Boga. Proti Božjoj riječi sačuvao je »sve što je dobro«. I kralja Agaga krije negdje u svom boravištu. Potpuna slika otpale redovničke duše. I ona poslije kobnog prijanjanja uz zemaljska dobra počinje u nekoj ljudskoj osobi da ima svog kralja. I redovito poslije toga traži još priznanje i počast. »Saul je pošao u Karmel i tamo je sebi podigao spomenik«. (I. Kralj. 15, 12).

Kakvo je sve to pred licem Božjim? Gospodin će sad to objasniti. »I dođe riječ Gospodnja Samuelu ovako:

Kajem se što sam Saula postavio kraljem. Jer se je on odvratio od mene i nije izvršio mojih zapovjedi.

To ražalosti Samuela i on je vapio Gospodu svu noć. Kad je Samuel sutradan rano htio da pođe Saulu na susret, javiše Samuelu: Saul je pošao u Karmel i tamo je sebi podigao spomenik. Onda se je vratio i otišao dalje u Galgalu.

Kad Samuel dođe k Saulu, reče mu Saul: Neka si blagoslovljen od Gospoda. Izvršio sam zapovjed Gospodnju. (I. Kralj. 15, 10-13).

Stojimo zaprepašteni pred takvom riječi. Toliko izopačena savjest prodrla je u sam kraljevski vrh Starog Zavjeta. Ne prodire li opet, i danas možda još više nego prije, i u sam kraljevski vrh Evanđelja, gdje je Isus postavio svećenstvo i redovništvo svoje Crkve? »Samuel je vapio Gospodu istu noć«. Takova molitva treba da je u svima nama ispred opasnosti koja prijeti Crkvi od »Saulskih savjesti«.

Saul je uvjeren da je pravilno postupio. On govori Samuelu: Izvršio sam zapovjed Gospodnju...

Samuel mu odvrati: Kakva je to bleka ovaca i koza, što mi prodire u uši, kakva je to rika goveda, što ih čujem?

Saul odgovori: Od Amalečana dognaše ih. Narod je naime poštedio najbolje životinje od ovaca i goveda, da ih žrtvuje Gospodu, Bogu tvojemu. Ostalo pobismo. (I. Kralj. 15, 14-15).

Opet se naglasuje prikazivanje žrtve kao i prigodom prvog Saulova prekršaja u Galgali. (I. Kralj. 13, 9). Težište svog duhovnog života Saul prenosi sa slušanja Gospodnjih riječi na brižno i skupno sa svim narodom prikazivanje žrtava Gospodinu. Spektakularnost i liturgicizam! To je imalo biti sve. Zar nije ta pojava ponegdje ista i u naše vrijeme? Bojazan, jer ljudi sve manje pohađaju crkvu. Treba ih okupiti pod svaku cijenu, pa makar i uz cijenu neposluha crkvenom starješinstvu. To je bojazan Saulova. »Vidio sam, da se ljudi razilaze od mene« — rekao je Samuel u Galgali. Sad opet on spominje taj narod, koji on treba da zadrži za sebe i radi kojega on stalno prelazi preko riječi Gospodnjih, slušajući onu svoju savjest, po kojoj misli da tako može da čini.

Samuel pokušava još jedamput da urazumi Saula. Mirno i razgovjetno počinje da govori Saulu ovako:

Stani. Kazat ću ti, što mi je rekao Gospod noćas.

Saul ga zamoli: Govori.

Samuel reče: Nisi li bio postao glava plemenima Izraelovim, premda si bio malen u svojim očima? Jer Gospod te pomaza za kralja nad Izraelom.

Gospod te posla i zapovjedi ti: Idi i izvrši prokletstvo nad zlikovcima, Amalečanima, i bojuj na njih, dok ih ne uništiš.

Zašto nijesi poslušao zapovjedi Gospodnje, nego si se naklopio na plijen i učinio što je neugodno bilo u očima Gospodnjim? (I. Kralj. 15, 16-19).

Saul opet ne prihvaća. Opsjednut je onim svojim narodom, kojega on hoće da privodi k Bogu mimo Boga. Pred očima mu je veličanstven prizor silnog onog naroda koji povodeći se za njim u neizmjernom broju prikazuje Gospodu žrtvu. Ovako on odgovara Samuelu:

Poslušao sam zapovjed Gospodnju i išao sam putem, na koji me posla Gospod. Doveo sam Agaga, kralja Amalečana i izvršio sam prokletstvo na Amalečanima. Ali narod uze od plijena ovce i volove najbolje od prokletih stvari, da to žrtvuju Gospodu Bogu tvojemu u Galgali. (I. Kralj. 15, 20-21).

Sad će odjeknuti velika riječ. Konačna i vrhunska. Prignuti u dubokom poštovanju unesimo je u svijest i savjest.

Samuel govori Saulu ovako:

Zar su ugodnije Gospodu žrtve paljenice i zaklanice od poslušnosti prema zapovjedima Gospodnjim? Eto, poslušnost je bolja od žrtve, pokornost bolja od pretiline ovnujske.

Jer neposlušnost je tako zla kao grijeh vračanja, nepokornost tako zla kao idolopoklonstvo. (I. Kralj. 15, 22-23).

I onda dolazi konačna osuda:

Jer si prezreo zapovjed Gospodnju, odbacuje on tebe kao kralja. (I. Kralj. 15, 23).

Na ovoj dramatskoj točci Svetog Pisma iskrsava pred našim očima lik jednog našeg domaćeg blaženika, bl. Gracije iz Mula kod Kotora. Ovaj skromni redovnik, brat-laik augustinskog reda, penje se na kraljevski vrh, sa kojega se je tako strašno stropoštao kralj Saul. Što više, učestvovanje u prikazivanju žrtve razumjevao je ovaj Blaženik tako, da je neprestano htio da bude prisutan u prikazivanju žrtve Novog Zavjeta, svete mise. Hrlio je on sam i privlačio je svojim primjerom druge. Ali jednog dana starješinstvo mu je dalo naređenje, koje ga je priječilo u prisustvovanju svetoj Misi. Poslušao je. Gospodin ga je nagradio euharistijskom vizijom, koja je predstavljena skoro na svakoj njegovoj slici i kraljevskom časti oltara svoje Crkve. Jer konačna i vrhunska je riječ Gospodnja preko Samuela Saulu: »Eto, poslušnost, je bolja od žrtve«.

Tako je bio odbačen Saul. Sad on uviđa svoj grijeh i govori Samuelu ovako: Sagriješio sam, što sam prestupio zapovjed Gospodnju i tvoje upute. Pobojao sam se naime naroda i popustio sam zahtjevu njegovu. A sada oprosti mi grijeh moj i vrati se samnom, da se poklonim Gospodu. (I. Kralj. 15, 24-25).

Ali Samuel odvrati Saulu: Ja se ne vraćam s tobom, jer si prezreo zapovjed Gospodnju. Tebe je Gospod odbacio kao kralja nad Izraelom.

Kad se Samuel okrenu da ide, uhvati ga on za skut od plašta njegova, i on se odadrije.

Samuel mu reče: Gospod je danas odadro od tebe čast kraljevsku nad Izraelom i dao je drugome, koji je bolji od tebe. I ne laže postojani Bog Izraelov, niti se kaje; jer on nije čovjek da se može kajati. (I. Kralj. 15, 26-29).

Zašto mu sad Samuel govori ove riječi? Govori mu zato, jer se Saul u stvari ne kaje. Njemu nije žao, što je Boga uvrijedio, nego se boji, da ga Bog ne ostavi i isto

tako se boji, da ga ne ostavi narod. Zato sad navaljuje na Samuela, da ide s njim pred narod. Ovako mu govori: Ako sam i sagriješio, učini mi ipak čast pred starješinama naroda mojega i pred Izraelom i vrati se samnom da se poklonim Gospodu Bogu svojemu. (I. Kralj. 15, 30).

Samuel sad pristaje. Doista, vraća se snjim. Zašto?

Zato, da zorno, pred očima pokaže Saulu, kakvo mora biti kajanje, koje on u stvari nema. I dok se Saul po samoj vanjštini i isprazno klanjao Gospodu, zapovjedi Samuel: dovedite mi Agaga, kralja Amalečana. I Samuel isječe Agaga na komade pred Gospodom u Galgali. (I. Kralj. 15, 31-33).

To, eto, znači pravo kajanje. To je trebalo učiniti, to treba, da učiniš i ti. Uslijed stalnog odstupanja od Božjih riječi, osjetiš najedamput, kako se neki stvor uvukao u tvoju dušu, kao kralj Agag u Saulovu kuću. Kriješ ga negdje, kao što ga je krio Saul. Treba da ga nožem iskrenog kajanja sasiječeš na komade. To Saul nije učinio. Mislio je samim vanjskim poklonom Gospodu, da će postići oproštenje od svoga grijeha. To nije dosta. Treba pobiti u nama sve ono što nam se mimo Gospodnje riječi čini da je dobro. Nikakav kralj Agag, nego samo Bog treba da kraljuje našom dušom. Samuel je to pokazao, dok je sjekao Agaga, a Saul se je samo klanjao.

Potom otide Samuel u Ramatu. (I. Kralj. 15, 34). Rastao se sasvim od Saula. Nije uspio da toga čovjeka, koji je bio pozvan da hoda po kraljevskim vrhovima Gospodnjim zadrži na Božjem putu. Ostala je samo Samuelova žalost nad odbačenim kraljem. Žalost, koju Crkva ima i danas, kad njena najodabranija djeca proigraju svoje kraljevsko zvanje.

»Jer je Samuel žalio Saula, što se je Gospod pokajao, da je bio učinio Saula kraljem nad Izraelom«. (I. Kralj. 15, 35).

Saul je nastavio da bude kralj, ali ne kraljuje više u Gospodu. »Duh Gospodnji odstupi od Saula. I stade ga mučiti zao duh od Gospoda«. (I. Kralj. 16, 14). Njegov je život od sada teška sudbina za starozavjetnu Crkvu. Ne trpi one koji iskreno služe Bogu. Davida hoće da ubije, a i na sina svoga Jonatana baca sulicu. (I. Kralj. 20, 33). Na časove izgleda, da bi se mogao popraviti. (I. Kralj. 19, 6., 23., 28.). To bi kratko potrajalo, a onda bi opet bio rob zlog duha i progonio Božje sluge.

Uporedimo ovakvog Saula sa onim, koji je bio u početku svog kraljevanja. Kako je prekrasan bio onda u času svog kraljevskog zvanja. Samuel mu je rekao: Imam ti javiti Božju riječ i poljubio ga je. (I. Kralj. 9, 27., 10., 1.). Ozaren Božjim poljupcem pošao je da bije bojeve Gospodnje. Teška je to borba bila proti Amoncima i njihovu sotonskom poglavici koji je ljudima htio da kopa oča. Ali Gospod je bio sa Saulom i zato je pobjeđivao sotonu. Kad je oduševljeni rarod htio da se pogube oni Izraelci koji nijesu htjeli Saula za kralja, Saul je bio baš taj koji je to spriječio. (I. Kralj. 11, 13). Dakle nije se htio osvećivati ni svojim protivnicima. A sad uporno smišlja, kako će ubiti one koji su mu najbliži. Stojimo zaprepašteni pred pitanjem, kako je moglo do ovoga doći.

Čitav odgovor na to pitanje sadrži se u tri poglavlja prve knjige o Kraljevima, u poglavlju trinaestom, četrnaestom i petnaestom. Nije to samo Saulov slučaj. U ta tri poglavlja sadrži se uzrok padova svih starozavjetnih i novozavjetnih kraljeva. Duboko treba promeditirati ta tri poglavlja. Naročito u ovo naše vrijeme, kad možda više nego ikada prijeti onima koji su podignuti na kraljevsku visinu svog zvanja, strahovit Saulov pad.

To je meditacija triju poglavlja. U prvom od njih opisan je slučaj oblikovanja savjesti nezavisno od starešinstva. Kazna još ne nastupa. Trebalo je samo to, da Saul pokaže, kako to nije njegovo načelo, nego samo izniman slučaj. Saul to nije pokazao. Ali pokazao je u narednom, četrnaestom poglavlju, njegov sin Jonatan. On je prekršio zapovjed svog oca i kralja. (I. Kralj. 14, 27). Doduše on nije znao za tu zapovjed. Ali kasnije, kad su mu je saopćili, on je javno pred narodom opravdavao svoj pre-

kršaj i osuđivao svog oca. Bog je onda pokazao, da mu to nije prijatno. Saul je tada htio da pogubi Jonatana. Pozvao ga je pred narod i tražio od njega da ispovjedi svoj grijeh. (I. Kralj. 14, 43). Jonatan je to učinio i ponudio svoj život kao pokoru za grijehe, koje je počinio. Bogu je to bilo dosta. Nije dozvolio da Jonatan pogine. Spustio je svoj glas u vojsku, koja je sva kao jedan čovjek ustala u Jonatinu odbranu. Tako ga je Gospod prigrlio radi njegova kajanja. On će postati veliko i drago njegovo dijete, pravi preteča evanđeoskog duha u Starom Zavjetu.

A Saul? On će nastaviti svojim putem u narednom poglavlju, gdje će se očito pokazati, da onaj njegov slučaj u trinaestom poglavlju nije bio samo slučaj, nego smišljen postupak koji oblikuje savjest izvan dometa starješinstva. Taj izabrani Božji kralj tako tužno pada, da nalazi, kako na svijetu ima dobrih i lijepih stvari, koje su čak bolje i ljepše nego li zapovjedi Gospodnje. Čak je našao i kralja koji mu je bolji i ljepši od Boga. Sa svim tim on je i dalje htio da bude na kraljevskoj visini svog zvanja. Samuel je uzeo nož i sjekao pred njim njegova kralja. On to nije razumio. On se je samo klanjao Gospodu. Tako se je ustalila njegova strašna sudbina. Gospodin će ga i dalje zvati, kao što zove svakoga čovjeka sve do časa njegove smrti, ali on je bio toliko prionuo uz taj svoj put, da mu se nije dalo od njega odvojiti.

To, eto, znače ta tri poglavlja iz prve knjige kraljeva. Ona su za Crkvu u naše vrijeme neobično suvremena. Mnoga djeca svetog zvanja, ti kraljevi Novog Zavjeta, naći će u njima svoje presudno pitanje. Talas oblikovanja savjesti mimo starješinstva zahvatio je poslije Koncila Crkvu. On nije ograničen samo na jedan dio Crkve, nego je više ili manje opća pojava. Ali sad je na pomolu raskrsnica: Saul ili Jonatan. Prvo smo od tih poglavlja već prešli, sad smo u drugom, ali već kuca na naša vrata treće poglavlje, gdje će strašni» zao duh od Gospoda« ući u Saula. Treba dakle birati: Saul ili Jonatan. Odlučiti može

samo poslušnost. Doduše u sva ta poglavlja Gospodin daje svoje zapovjedi u objašnjavanju, u razgovorima. Tu je možda zametak koncilskih dijaloga. Starješinstvo u Crkvi treba da u duhu Božjem razgovara s onima kojima naređuje. Ali kad je naređenje postalo konačno i treba ga izvršiti, tu ostaje samo jedno: Poslušnost. To je presudna točka, na kojoj kraljevi Božjeg kraljevstva ostaju i padaju.

Kraljestvo u prošlosti

II.

JONATAN

»Saul zapovjedi Jonatanu: Kaži mi, što si učinio.
Jonatan mu priznade: Vrškom štapa, što sam ga imao u svojoj ruci, okusio sam malo meda. Spreman sam umrijeti«. (I. Kralj. 14, 43).

Jonatan, Saulov sin, ima toliko značenje u Svetom Pismu da njegov slučaj treba posebno i potanko obraditi. To treba da je program mlade Crkve, koja će pomlađena Koncilom, krenuti da osvaja svijet koji nastaje. Koje to značenje ima Jonatan ili, postavimo pitanje ovako: što je Jonatan? Izlaz iz suvremene krize duhova u Crkvi. Razmotrimo ga dakle, slijedimo ga sve do junačke njegove smrti na gori Gelboe, gdje će on umirati u zagrljaju Božjem, dok će Saul tražiti nož koji će ga ubiti. Umiru na Gelboi Jonatan i Saul. Jedan koji je herojski predao svega sebe Božjem glasu i drugi koji je sve poduzimao, da tom glasu izmakne.

U Crkvi naših dana začuđuje pojava Božjeg sluge Bogdana-Leopolda Mandića. Ekumenist, čudesni smiritelj duša i u ispovjedi i izvan ispovjedi, ljubitelj dvaju naroda, koji su se gložili, a osobito su se gložili u vrijeme njegova života. I on, pripadnik jednog od tih dvaju naroda, koji svom narodu ostaje toliko vjeran, da ide u

zatočenja, da ga ne izda, poklanja skoro svu ljubav svog apostolata onom drugom narodu. Bog ga danas čudesno podiže i pronosi kroz čitav svijet. Zašto? Je li zato, što je onakvim odnosom do ta dva naroda pokazao, upravo potresno, kako se opslužuje zapovjed ljubavi? Ili zato, što je kao svećenik i ispovjednik toliko smirivao duše, da je nazvan »Velikim klinikom u gradu velikih klinika«? Ili možda radi svojih širokih ekumenskih vidiika, prema kojima je usmjerio žrtvu svog života? Sve to može da bude. Sve su to zaista veliki zadaci suvremene Crkve i svijeta. Ali ne zaboravimo, da na dnu Mandićeva bića i apostolata leži herojska poslušnost. Mandić je htio da živi i da radi u Boki Kotorskoj. Do smrti je htio. Bog je tražio od njega da to žrtvuje. I žrtvovao je s veseljem.

Tu je izvor neobične veličine ovog Božjeg sluge našeg vremena. I tu je vjerovatno razlog, što Gospodin unosi njegovo ime u sve krajeve Crkve i svijeta. Ima tim da se izvrši velika misija, koja je stalno potrebita kraljevstvu Božjem na zemlji.

A to je Jonatan.

Njegov primjer ponavljaju odabrana Božja djeca kroz vjekove. Ali danas ga treba ponavljati jače nego prije.

Razmotrimo taj primjer:

Jonatan je bio na putu da postane u pogledu shvaćanja savjesti isti kao i njegov otac Saul. Iza pobjede nad Filistejcima Saul je bio zabranio vojnicima, da ne smiju ništa jesti prije sumraka. (I. Kralj. 14, 24). Vojska je došla u šumu, gdje je bilo meda. Jonatan je štapom dotakao med i jeo. Nije znao za očevu zabranu. Ali to sad nije važno. Možda bi bio opravdan i da je znao, jer nije jeo, da se do sitosti nahrani, nego tek toliko da ne iznemogne sasvim, i u takvom jednom slučaju mogao je i po ispravnoj savjesti zaključiti, da može toliko da učini. Dakle to sad nije važno. Nego je važno, kako je on to opravdavao, kad su mu vojnici kazali, da je Saul zabranio. On obara pred vojskom ugled svog oca i ne govori, da je to učinio iznimno, samo toliko, da se održi na nogama ili naprosto,

kao što je uistinu i bilo, da on nije znao za očevu zapovjed. Ne. Nego smatra, da može po savjesti govoriti podložnima protiv starješinstva. (I. Kralj. 14, 29-30). Tipična Saulska savjest. Nije čudo. Bio je njegov sin i učenik. Ali sad dolazi ono što je naročito važno. Bog je opomenuo Jonatana, da njegovo postupanje ne valja. (I. Kralj. 14, 36-42). Jnatan se smjesta odazivlje Božjem glasu. Svoju krivu savjest zabacuje temeljito. Ispovijeda svoj grijeh i kaje se tako savršeno, da je pripravan prinijeti Bogu svoj život za žrtvu. Je li to kajanje bilo doista iskreno? Sad ćemo vidjeti. Kad je Saul htio da zaista žrtvuje Jonatana, sva je vojska ustala na njegovu odbranu. (I. Kralj. 14, 44-45). Nastupio je presudni čas. Da se Jonatan nije iskreno kajao pred Bogom za svoj grijeh, sad je mogao ubiti ili zatočiti Saula i učiniti ono, što je kasnije pokušavao da učini Absalom svome ocu Davidu. Ni govora o tome. Jonatan je iz temelja ispravio svoju savjest i postao je poslušno i divno Božje dijete.

To je veliki čin Jonatanov. On sluša Božju opomenu koja mu dolazi preko svećenika. Što Bog hoće, treba izvršiti do kraja, pa ako se mora i umrijeti. Takav je sad Jonatan. Koja razlika između njega i Saula! Rađa se ispravna savjest. Blagoslovljen neka je taj čas! On će nam donijeti navještenje Novog Zavjeta i tip velikih svetaca Crkve.

Saul se sukobljuje s Davidom.

Dolazi do opasnog trvenja, koje se može svaki čas pretvoriti u prolijevanje krvi. Smirivanje te dvojice protivnika postaje od sada cilj Jonatina života. Kad ne bi imao onako divnu savjest, mogao bi doći do zaključka, da je za njega korisno, ako David bude ubijen. Ta David se sprema da preuzme kraljevsku vlast iz Saulovih ruku i dosljedno tome da liši Jonatana kraljevske časti, na koju je mogao da računa kao Saulov prvorođenac. Naprotiv tome Jonatan iskreno voli Davida. »Ljubio ga je kao samoga sebe« — doslovno govori Sveto Pismo. (I. Kralj. 18, 3). »Ne boj se — kaže on svom takmacu, — jer te neće po-

goditi ruka mojega oca Saula, nego ćeš ti postati kralj nad Izraelom«. (I. Kralj. 28, 17). Čak i izlažući opasnosti svoj vlastiti život on spasava Davida. Može li da bude tolika ljubav u srcu tog mladog čovjeka prema Davidu, koji se spremao da njemu i njegovoj kući otme kraljevsko dostojanstvo? Zar nije možda to radije slijepa mržnja i otrovna slast osvete prema njegovu ocu, koji je htio dva put da ga ubije, prvi put ono pred vojskom (I. Kralj. 14, 44), a drugi put, kad je bacio na njega sulicu da ga probode? (I. Kralj. 20, 33). Ne. Jonatan iskreno ljubi i svog zalutalog oca i sve čini da i njega oslobodi od one njegove krive savjesti. Kad se ono Saul razgnjevio, što Davida nema dva dana naporedo za njegovim stolom, Jonatan se toliko zalaže da umiri svog oca i da blagim riječima opravda pred njim Davida, da Saul osjeća potrebu potsjetiti ga, kako to čini na svoju vlastitu štetu. »Jer dokle živi na zemlji sin Izajev, nećeš se utvrditi ni ti ni kraljevstvo tvoje« (I. Kralj. 20, 31). Sve je to tačno, ali Jonatan sve to žrtvuje radi mira. I da njegov otac opet nađe pravi put. On smiruje i Davida. Kad ovaj predbacuje Jonatanu postupak njegovog oca i govori mu: »Što sam počinio? U čemu je moja krivnja i moj prekršaj protiv tvojemu ocu da me hoće obiti«?

Jonatan mu odgovara »Sačuvaj Bože ne ćeš ti umrijeti. Eto, otac moj ne čini ništa, ni važno ni nevažno, a da meni ne kaže. Zašto bi mi to tajio moj otac? Nema ništa od toga«. (I. Kralj. 20, 1-2).

Dakle ljubav prema obojici. Ljubav i smirenje. Žrtvovati sebe, jer to Bog traži. Široki vidici jednog velikog i sjajnog kraljevstva, koje će doći na putu žrtve. A sve je to poteklo iz jedne savjesti, koja se oslobodila Saulova primjera i vratila se u strogu poslušnost, ali je umjela onda da se podigne do tolike visine, da je vidjela budućnost Božje riječi za nekoliko vjekova unaprijed.

Eto, to je Jonatan.

Današnje ga vrijeme treba. Saulska savjest naglo prodire Crkvom. Mimo starješinstva, pa i onda, kad starješinstvo pristupa k Saulu sa Samuelovim dijalogom. Saulova škola ponegdje odgaja kraljevsku djecu Crkve. Kakva će biti budućnost? Ne treba se bojati. Pojavit će se divni Jonatan. On neće na nikoga udariti ni na one svoje saulske učitelje. U ispravnom i strogom shvaćanju crkvenog auktoriteta on će dobiti milost Duha Svetoga, da gleda za čitave vjekove unaprijed. Bit će možda i nerazumljiv za svoje vrijeme, ali bit će velik. Bit će, eto, Jonatan. Na koljena pred velikim i svemogućim Bogom. Molimo, da nam dade Jonatana. Da nam ga Božja ruka prenese iz knjige kraljeva u kraljevski podmladak naših novicijata i sjemeništa. Na temelju onoga što ne smije da se mijenja prihvatiti ono što treba da se mijenja. To znači Jonatan. A on se ostvaruje samo žrtvom. Pripravan sam umrijeti rekao je on pred Bogom i pred ocem i pred vojskom. (I. Kralj. 14, 43). I kad je tako postao Božji, žrtvovao je sve što mu je svijet nudio uz cijenu da napusti svoj pravi put. Umro je u cvijetu mladosti na gori Gelboe pored svog zalutalog oca, kojega je stalno pratio u nastojanju, da ga vrati Bogu, i kojemu je možda u onom posljednjem presudnom času, kad se na krajnjoj granici svijesti javlja kajanje ili očaj, spasio dušu.

Redovnica budućnosti

»Tako izađe među braćom ova riječ, da onaj učenik neće umrijeti. A Isus mu ne reče, da neće umrijeti, nego: »ako hoću, da on ostane, dok ne dođem, što je tebi do toga« (Iv. 21, 23.).
»Njemu namignu Simon Petar i reče mu:
»Upitaj za koga to govori«.
A on naslonjen na grudi Isusove upita:
»Gospodine tko je to«? (Iv. 13, 24-25).
»Iziđe dakle Petar i drugi učenik i pođoše na grob.
Trčala su obojica zajedno. Drugi učenik trčao je brže od Petra i dođe prije na grob.
On se nadviri i vidje plahte gdje leže, ali ne uđe.
Onda dođe i Simon Petar za njim, i uđe u grob. (Iv. 20, 3-6).
»Kad vidje Isus Mater i učenika, koga je ljubio, pokraj nje, reče materi svojoj:
»Ženo evo ti sina«.
Potom reče učeniku: »Evo ti matere« i od onog časa uze je učenik k sebi«. (Iv. 19, 26-27).

Redovnica budućnosti. Ali ne samo redovnica, nego i svećenik i redovnik i uopće svi koji se na osobit način posvećuju Bogu, bilo u svećeničkom bilo u makojem obliku redovništva, pa makar taj oblik ne imao redovnički naslov.

Dakle riječ se upravlja tebi, koja si redovnica Kristove Crkve, ali misli se na sve Bogu posvećene osobe u svećeništvu i u redovništvu.

Kakva ćeš biti u budućnosti?

Ovo je pitanje sada, poslije Koncila, upravo goruće suvremeno. Upravo na tom pitanju Crkva nalazi svoje najveće brige i proživljuje svoje najteže časove.

Koncil je budućnost Crkve. Crkva mora da uđe u suvremeni svijet. To je zapovjed Duha Svetoga, koju moramo poslušati. Moraš je poslušati i ti, koja si redovnica i koja za to spadaš među one koji moraju najviše slušati zapovjed Crkve, zapovjed Duha Svetoga. Ali među koje redovnice ti spadaš? Da li među one koje slušaju zapovjed Duha Svetoga da se pođe ususret budućnosti i ujedno slijede putokaz koji je Duh Sveti dao za tu budućnost? Ili možda spadaš među one koje čuju tu zapovjed, ali ne vide onaj putokaz, nego unose promjene u svoj redovnički život i potiču druge redovnice da ih poprime u strašnoj zabludi »da tim Bogu čine službu«. Moramo ići u taj život koji se danas rasplamsao više nego ikada prije, moramo ići u budućnost. A kako? U tomu je to presudno pitanje. U Evanđelju je Isus pozvao odabrane duše, da ga slijede u svećeničkom i redovničkom životu, ali nigdje nije postavljen tip svećenika i redovnika budućnosti, koji će ostati takav do kraja vjekova. Tako možda ti misliš. Moraš biti redovnica, ali kakva? Zar ti se ne čini, da taj svijet i tvoja budućnost u njemu ne zahtijeva od tebe da izmijeniš tvoje odijelo, tvoje postupanje, tvoj način života, pa čak i da malo drukčije gledaš i na tvoje redovničke zavjete? Zar ne osjećaš pritisak suvremenog života na tebe najviše baš u tom smislu? Treba li tvoja poslušnost da bude baš onakva, kakva je oubičajena u redovničkom životu? Suvremeni život sve više obara bilo kakvu poslušnost. Kako ću dakle biti savremena s uobičajenim shvatanjima tog zavjeta? Treba li zavjet čistoće da bude tako strog? Nije li popuštanje u nekim određenim oblicima i u stanovitim okolnostima još uvjek spojivo s tim zavjetom i ne mora se baš ocijeniti kao smrtni grijeh? A siromaštvo? Svijet postaje sve više bogat, siromaštvo je danas, ako se samo u nekoliko opslužuje, isto toliko jako u redovničkom životu, kao ono krajnje siromaštvo, koje se nekad u nazadno i siromašno vrijeme održavalo u starim i strogim redovničkim zajednicama. Tačno je, da postoji uputstvo Duha Svetoga preko riječi apostola Pavla, da se ne smijemo podešavati prema ovom svijetu. Ali ima li se smatrati takvim podešavanjem, ako mi u suštini ne zabacimo zavjete, nego ih i dalje najdublje poštujemo i nastojimo slijediti, ali prema prilikama u kojima živimo i s namjerom, da učinimo redovništvo suvremenim, kako bismo za Krista osvojili budućnost svijeta?

Misliš li ovako? Nije ni čudno, ako ti je pogdjekad i došla takva misao. Strašno uzburkani valovi suvremenog života nasrću na Crkvu kao nekad valovi velikog genezeretskog jezera na Petrovu lađu. Ali u toj lađi je Krist. Ustat će Krist i reći onu svoju riječ: Što ste strašljivi malovjerni. . .

Slijedi Krista. To ti je odgovor na sva ona pitanja koja smo spomenuli i na sva druga koja bi ti se mogla nametnuti.

Kako da ga slijediš, kad nema određenog putokaza, kako da ga slijediš? O kad bi samo bio taj putokaz. . .

Ima ga. Naša je krivnja samo u tome, što se ne trudimo da ga otkrijemo. Možda su zato i nadošle ove i više nego teške okolnosti u suvremenom svećeništvu i redovništvu, da nam se otkriju riječi budućnosti, koje smo čitali, a nismo ih razumjeli. Te riječi budućnosti primio je od svog učitelja onaj učenik koji je jedini napisao knjigu budućnosti posljednjih vremena Crkve. U toj budućnosti on će jedini predstavljati svećenstvo i redovništvo Crkve, kakvo je Krist htio da bude.

Na pritisak vremena koje mnoge baca u besputno lutanje, odgovor je jedna jedina riječ: Ivan, Kristov ljubimac.

Vrijeme je da započnemo meditaciju vremena. Ta meditacija zove se Ivan. Ivan koji će umrijeti, a ipak će ostati, dok Isus ne dođe. Riječi koje istom u ovo vrijeme počinjemo da ih u cjelosti razumijemo.

I svećenstvo i redovništvo u svojoj izgradnji probija se do ideala koji je Ivan. To mu je eshatološki put. Svako drugo »podanašnjenje« i svećenstva i redovništva bit će pregaženo od vremena, koje nadolazi. Kristova je želja, i ne samo želja nego i izričita zapovjed, da Ivan treba da ga sačeka na Njegovu drugom dolasku. Jasno, je, ne Ivan osobno. On će umrijeti. U Evanđelju je otvoreno kazano, da se te riječi ne odnose na Ivana kao na osobu, nego na tip. (Iv. 21, 23).

Sad je putokaz jasan. Izgrađuj Ivana u sebi i bit ćeš redovnica budućnosti.

Ono što traži Koncil od savremenog svećenstva i redovništva da preskoči pregrade između sebe i svijeta i da uđe u taj život, toliko sablažnjiv, opoganjen i bogohulan, da izdrži dužnosti evangelizacije i u najsurovijim oblicima njegovih zbivanja, sve je to prvi činio Ivan Evanđelista. Petar je pokušao, ali nije ustrajao. Ivan je ustrajao. Vidimo ga i pod križem. Na samom vrhuncu divljanja najgrublje životne stvarnosti. Da li smo se ikad malo duže zaustavili na tom njegovu »podanašnjenju« u odnosu na ondašnje vrijeme? Nastaje jedna od apokaliptičkih ura ovog vizionara budućnosti. To znači današnje vrijeme. Dakle ništa novo. Zato nam ne trebaju nikakvi novi učitelji za koncilsko »podanašnjenje«. Koliko god mi bili smioni u pronalaženju novih oblika apostolata za prodiranje u savremeni svijet, mi nećemo nikada premašiti Ivana Evanđelistu, koji je svojim apostolatom prodro tako reći, do samih paklenih vrata, dosegao život u najsurovijem zbivanju, u njegovom najtežem moralnom padu, kakav je uopće moguć u čovječanstvu.

Razmotrimo taj apostolat. Vidimo Ivana na Kalvariji. Svi ostali učenici su se razbježali. Nijesu bili dorasli da izdrže takav jedan nalet ovoga svijeta. Pobjegao je i Petar. On je, doduše, pokušao da izdrži, ali je podlegao surovosti zbivanja. Ivan je ostao. Ovaj djevičanski mladić stoji okružen divljanjem života, koje je tolika podivljalost, da je život neće moći nikad više premašiti ni u jednoj uri svoje budućnosti. Stoji i ne koleba se. Stoji li samo kao gledalac ili kao apostol?

Da odgovorimo na to pitanje, treba da dozovemo u svijest onog »drugog učenika«, o kojemu govori taj isti Ivan, da je išao skupa s Petrom u sudnicu velikog svećenika. (Iv. 18, 15.). Taj »drugi učenik« bio je poznat velikom svećeniku. Ta riječ može da se odnosi na osobu velikog svećenika, a može da se odnosi i na čitavo veliko vijeće, kad se zna, da Evanđelje toj riječi pridaje kadikad šire, kolektivno značenje. (Iv. 18, 35). Najedamput se otvaraju pred nama smioni, upravo potresni vidici. Ivan je bio poznat u velikom vijeću, toliko poznat, da vratarica na jednu njegovu riječ uvodi Petra. Znači, imao je prijatelja u velikom vijeću, koji su rekli vratarici već odprije, da ne pravi smetnje Ivanu. Ko su ti prijatelji? Pred našim očima iskrsavaju: Nikodem, Josip Arimatejac, Gamaliel... Ko je djelovao na Nikodema da dođe k Isusu? Kako je Ivan mogao da prenese u svoje Evanđelje Isusov razgovor s Nikodemom? Zar se sasvim razumno ne javlja misao, da je Nikodemov pohod k Isusu bio plod Ivanova apostolata u samom velikom vijeću i tako je Ivan prisustvovao razgovoru Isusa s Nikodemom. U tom razgovoru imamo uzorak koncilskog dijaloga sa svijetom. Daje nam ga Ivan, apostol budućih vjekova Crkve. Učenik, kojemu je rekao Isus, da ima da ostane, dok On ne dođe. (Iv. 21, 22).

Ivan je dakle u muci Kristovoj apostol. On sad nastavlja apostolat, koji je, kako po svemu izgleda, već prije bio započeo među pojedinim članovima velikog vijeća. Sad, u toj strahovitoj uri, treba primjerom razumijevanja i hrabrosti izdržati taj apostolat. To znači Ivanova prisutnost do kraja, čak i u samom raspinjanju. Nadalje, on je tu, da izvrši veliko djelo ljubavi. Pod križem stoji Isusova Majka. Ivan ublažuje bol njena srca, što

su Isusa ostavili i oni koji su najbliži. Srce koje je skupilo u sebi svu bol Kalvarije nalazi utjehu u Ivanovoj prisutnosti. Ljubav se srela s najvećom boli. Tolika je ta ljubav, da mu Isus s križa dariva srce, koje je Njemu darovalo život. Ivan je ustrajao do kraja. Pošto je na kalvariji primio nagradu za svoju ljubav, doživio je i plodove svog apostolata. Vidio je članove velikog vijeća, Josipa iz Arimateje i Nikodema, kako dolaze s mirisima i s pomastima, da pokopaju Isusovo tijelo. Ustrajnost Ivanova apostolata kroz sve peripetije golgotskih zbivanja, djelovala je i na njih da ustraju. Kasnije će se javiti i Gamalijel, član tog istog velikog vijeća, a koji sa sobom nosi upitnik, ko ga je naveo da ustane na obranu mlade Crkve, upitnik, koji možda nalazi rješenje jedino u Ivanovom apostolatu među članovima velikog vijeća.

Dakle kroz Ivanovo učestvovanje u Isusovoj muci sagledavamo tri velike riječi. Prva je: razgovor s ljudima ovoga svijeta, dapače i s onima koje duh ovoga svijeta najjače predstavljaju. Drugo: ljubav, kršćanska i djelotvorna, i u najtežim okolnostima. Treće: ustrajnost u takvom jednom apostolatu.

Tačno te tri riječi postavio je pred nas Koncil. Treba da idemo u svijet, čak i u najviše otrovna njegova žarišta, u sama velika vijeća modernog života. Treba da iskreno i djelotvorno iskazujemo kršćansku ljubav, pa čak i onda, kad život navaljuje pobudama koje otupljuju ljubav i ulijeva nam strah, da je ne iskazujemo. I konačno proučiti i pronaći način, da se takav apostolat primijeni na suvremenu stvarnost i da se u tom apostolatu ustraje.

U tom je dakle »podanašnjenje«, koje u stvari nije nikakvo podanašnjenje. U Crkvi uopće nema ništa novo, što se ne bi već sadržalo negdje u dubini Objave. Nikakvo se djelo u Crkvi ne može vršiti bez prethodno promeditiranih riječi Duha Svetoga. Srijetamo u Ivanovu Evanđelju istu onu erupciju svijeta koja provaljuje preko modernog društva, kao što je i onda bila provalila preko vodećih palestinskih krugova. I nalazimo apostolat koji

nas zaista zadivljuje i potresa, apostolat s najvećim dometom koji on uopće može postići, apostolat koji dosiže samo žarište takvog jednog života.

To treba da učinimo. Kad smo to dobro učinili, sasvim ćemo dosljedno prijeći na pitanje: Kako se je Ivan pripravio na takav apostolat?

Prije nego dobiješ odgovor na to pitanje, treba da se što više približiš Ivanu. Nemoj ga gledati previše daleko od sebe. I Ivan je dijete izvornog grijeha. Nije se rodio svet, nego je postao svet. I to poslije ustrajne i uporne borbe sa samim sobom. Bio je od svog Božanskog Učitelja nazvan sinom groma radi svoje žestoke ćudi. (Mk. 3, 17.). Ko bi ikad rekao, da je ovaj blagi propovjednik ljubavi imao takvu ćud? A otkriva nam Evanđelje i još nešto teže. Njegova je ono majka bila koja je tražila za njega i za njegova brata najodličnija mjesta u Isusovu kraljevstvu. (Mt. 20, 20.). Po svemu se vidi, da je on za to znao, a izgleda, da se je i bojao, da Petar ne bude postavljen pred njim. Isus ga onda opominje, duhovno ga vodi i podiže, otvara mu vidike u stvarno prvenstvo i u evanđeosko shvaćanje starješinstva. (Mt. 20, 25-28.). S kakvim rezultatom? Pogledajte u istog Ivana za trpezom Zadnje večere. Težak je čas. Isus govori, da će ga jedan od njih izdati. Nastalo je opće zaprepaštenje. Niko se ne usuđuje progovoriti riječi. U takvom jednom momentu, Petar, kojega je Isus već postavio za poglavara Crkve, upućuje Ivanu naređenje, koje sam Ivan navodi u svom Evanđelju, a koje naređenje glasi ovako: »Upitaj za koga to govori«. (Iv. 18, 24.). Što će na to Ivan? Hoće li se skanjivati, hoće li reći u sebi a možda i glasno: Što da ja pitam, ti si starješina, pa ti pitaj? Ne. To je sad sasvim drugi Ivan. Iza takvog naređenja Ivan postupa ovako: »A on naslonjen na grudi Isusove upita: Gospodine tko je to? (Iv. 13, 25). Divan primjer poslušnosti prema starješinstvu u Crkvi. Kasnije će doći i primjer poštovanja. To će biti onda, kad će Petar i Ivan u zoru uskrsnog dana trčati prema grobu. Ivan je dotrčao prije, ali ne ulazi prije. (Iv. 20, 5.). On svladava svoju goruću želju, da što prije vidi slavu uskrs-

nuća u Isusovu grobu. Čeka Petra. Petar je njegov starješina. On treba prvi da uđe. Ne zaboravimo, da je to bilo neposredno iza Kalvarije, gdje je Petar pokazao onakvu slabost, a Ivan onakvu veličinu. Zar u njemu nije bila napast, da mu u tom času uskrati poštovanje? Ivan se bori proti toj napasti i daje primjer poštovanja, kao što je na trpezi Zadnje večere dao primjer poslušnosti.

Eto ti prvog odgovora, s kakvom je duhovnom pripravom Ivan ulazio u one neobične i smione oblike svog apostolata. U njegovoj duši bila je herojska poslušnost i poštovanje crkvenog auktoriteta, poštovanje, koje nas, kad se uoče sve okolnosti, upravo potresa.

Je li tvoj odnos prema starješinstvu u takvom slušanju i takvom poštovanju? Zanosiš li se za originalne i smione oblike apostolata? Sad, poslije Koncila, to je, tako reći, opća pojava. Natječu se tko će što više ispasti iz stare kolotečine i pronaći što novije i neobičnije puteve. Vrlo dobro. I Ivan je u svom apostolatu nalazio puteve i domete, koje niko nije mogao očekivati. Ali imaš li duhovnu pripravu? Najprije u tvom shvaćanju i odnosu do crkvenog auktoriteta? To sad ispitaj.

A onda pođimo dalje. Ivan je stekao naziv Kristova ljubimca. Zašto, to ne treba objašnjavati. Čitava crkvena tradicija jednodušna je u tome da ta riječ znači Ivanovu čistoću. Pod Isusovim okom on je tu čistoću u sebi sve više usavršavao i postao je sinom Bezgriješne. Ideš li i ti tim putem? Spremaš li se da u ime modernog apostolata otvoriš Evanđelju vrata i u samo »Veliko vijeće«, ondje, gdje se duh ovoga svijeta najviše raspoganio i raspojasao? Spremaš li se? Vrlo dobro. Slijediš Ivana. Samo da li ga slijediš s njegovim shvaćanjem čistoće i s njegovim sve većim usavršavanjem te kreposti? I to sada ispitaj.

Pođimo dalje. To je onaj isti momenat na zadnjoj večeri, kad je Ivan počivajući na Isusovim grudima upitao svog Učitelja: »Gospodine ko je to«? (Iv. 13, 25.). Ima taj momenat pogled u još jedno razmatranje. Duh Sveti postavlja pred našim očima Ivana u krajnju suprotnost pre-

ma Judi Iškariotu. Vidimo u tom velikom času ta dva učenika na dva krajnje suprotna kraja. Slika bez riječi, ali slika koja je riječ. Juda se otkriva u svojoj lakomosti. Njegova je krajnja suprotnost na onom mjestu gdje za trpezom sjedi učenik koji počiva na Isusovim grudima. Riječ tog učenika dovoljna je, da Isus ukaže na svu strahotu grijeha lakomosti. Vidiš li u tome Isusovu ljubav prema siromašnima i vidiš li, koliko je sve velika ta njegova ljubav u Isusovim očima? Spremaš li se dakle na Ivanov put s Ivanovom dušom i u tvom odnosu na zavjet siromaštva?

Ima ovaj moment još jedan vidik. Euharistijski vidik. U euharistiji se Isus daje, a Isus i prima. Prima nas. Ukoliko mu se potpunije predajemo, u toliko je Euharistija više postigla svoj učinak. U tom shvaćanju Euharistije pokazuje se razlika između Ivana i ostalih apostola. Svi su apostoli primili Euharistiju u njenom ispravnom shvaćanju. Ona je, kao što je rekao Učitelj, Kristovo tijelo i Kristova krv. I svi su je primili u stanju milosti izuzev Jude, za kojega baš nije sigurno, da je primio. Ali ono predanje duše Kristu duše koja prima u sebe Euharistiju, nije u tom momentu niko tako izrazio kao Ivan. On se je bacio na same grudi Isusove. To je produbljivanje euharistijskog života, koje nam je Ivan pokazao neposredno prije onog očitovanja, onog svog čudnog kontakta s velikim vijećem i prije svog ulaska u strašnu kalvarijsku gužvu, u kojoj je on jedini od apostola ustrajao do kraja.

Ispitaj se, kakav je tvoj euharistijski život. Sad kad se spremaš da u duhu koncilskih odredaba zađeš u gužvu svijeta. Gdje si u tvom odnosu prema Euharistiji? Jesi li ispred običnog euharistijskog života u Crkvi, kao što je Ivan bio ispred svih apostola u euharistijskom momentu Zadnje večere? Gdje je tvoj nalet Kristu preko kruha koji postaje Njegovo tijelo i preko vina koje postaje Njegova krv? Gdje je taj tvoj nalet sada, kad se spremaš da zađeš u samo »veliko vijeće« modernog života? Razmotri samu sebe jesi li na strani Ivanovoj, koji na Zadnjoj večeri predstavlja Euharistiju najjačim prodorom čovjeka

do Isusova srca ili na strani apostola, koji doduše u stanju milosti ali bez Ivanova poniranja primaju Euharistiju ili si možda čak na strani Jude Iškariota, za kojega je Euharistija tuđa, suvišna, beskorisna?

A tvoj odnos prema Mariji? Ovaj apostol velikog vijeća i Kalvarije smatrao je potrebnim imati Mariju uza se, imati je onako, kao što dijete ima svoju majku. Baš tako. To njegovo čisto djetinjsko povezivanje uz Mariju potvrdio mu je i pohvalio sam Krist sa Križa. To znače riječi: »Evo ti majke i evo ti sina«. (Iv. 19, 26-27). I onda one riječi: »I od tog časa uze je učenik k sebi«. Apostol budućih vjekova, onaj koji ima da ostane, dok Krist ne dođe, imat će znak raspoznavanja po tome, što će imati Mariju uza se...

Evo putokaza za apostolat ondje, gdje je svijet najviše svijet, ondje, gdje on ima svoje veliko vijeće. Taj putokaz zove se Ivan. Ivan, ne samo u smjelosti svog apostolata koji se nije zaustavio ni pred velikim vijećem ni pred Kalvarijom, nego i Ivan u onom svom strogom pripravljanju na takav apostolat. Ivan ljubimac Kristov, Ivan antipod upropaštenom apostolu lakomcu, Ivan u poslušnosti i štovanju svog starješinstva. I onda još: Ivan Euharistije i Marije. Tu su uvjeti za poslijekoncilski apostolat u čitavom opsegu suvremenog života, tu je i sjemenište i novicijat onih, koje će Krist prepoznati kao svoje učenike, kad dođe poslije dugih vjekova, da povede svoj posljednji dijalog sa svijetom.

Tiraž: 1.000 primjeraka

Štampa: Štamparsko preduzeće »ANDRIJA PALTAŠIĆ« — Kotor